

4

DUBEN 2010

open Magazin

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

openMagazin je jedinečný elektronický časopis, který vám každý měsíc přináší to nejlepší, co vyšlo na portálech zaměřených na volně šiřitelný software. Můžete se těšit na návody, recenze, novinky, tipy a triky, které si můžete přečíst na svém netbooku nebo jiném přenosném zařízení. Doufáme, že vás obsah zaujme a také vás prosíme, abyste PDF soubor šířili, kam to jen jde. Kopírujte nás, posílejte, sdílejte. A napište nám, jak se vám magazin líbí. Neodmítáme ani dary či možnou obchodní spolupráci. Děkujeme za přízeň.

redakce openMagazinu
redakce@openmagazin.cz

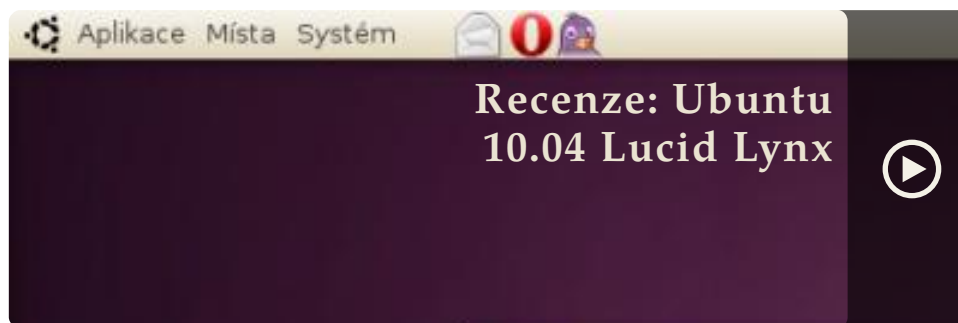
OBSAH

- 2 Podílejí se
- 3 Co se děje ve světě Linuxu a open source
- 7 Freedroid Classic – klasika z C64
- 9 Google Chrome 5 beta – jako když střílí (bramboru)
- 12 Mobilní novinky
- 14 Reportáž: Openmobility 2010
- 16 Open source a linuxové prohlížeče v dubnu 2010
- 18 Zpravodaj TeXistů pod drobnohledem
- 21 KDE 4: Vrchol desktopové evoluce?
- 27 Recenze mobilního telefonu Nokia N900
- 31 Recenze ThinkPad Edge 13
- 35 Recenze: Ubuntu 10.04 Lucid Lynx
- 41 Softwarové licence vhodné pro použití ve školním prostředí
- 43 Amarok 1.4 je zpět – jmenuje se Clementine
- 46 Můj software v Mandriva Linuxu 5 – Jiří Doskočil
- 50 Novinky ze světa aplikací Mozilla
- 52 Rozhovor s Adamem Rambousekem, koordinátorem českého překladatelského týmu
- 54 Adam Rambousek: Český lokalizační tým nutně potřebuje spolupracovníky
- 56 Sprievodca dátami – usporiadajte si v tabuľkách dáta
- 60 Střední škola obchodu, řemesel a služeb používá kancelářský balík OpenOffice.org
- 61 Společnost VidímeVás, s. r. o. používá kancelářský balík OpenOffice.org
- 62 Štýly strán v textovom dokumente
- 64 Jak jsem nerozbil Atom
- 66 Šablóny v OpenOffice.org
- 69 Ubuntu 10.04 Lucid Lynx: LTS s výraznějšími rysy
- 74 Ubuntu 10.10 Maverick Meerkat: ještě rychlejší a společenštější
- 75 Ubuntu One Music Store: nakupujeme hudbu v Ubuntu 10.04
- 80 Podpořte liberix a jeho konkrétní aktivity

Konference
LinuxAlt 2010
hledá přednášející
a témata >>

Sdružení CZ.NIC pořádá třetí
ročník konference
o Internetu a internetových
technologiích

7. a 8. června >>
Praha

Produkuje:

za podpory

Přispívají:

mozilla.cz

Browsery.cz

Server o webových prohlížečích

O MAGAZÍNU

Šéfredaktor: Vlastimil Ott – OpenOffice.org

Odpovědná redaktorka: Irena Šafařová – OpenOffice.org

Sazba: Michal Hlavatý – Scribus

Návrh loga: Martin Kopta – Inkscape

Licence: Creative Commons Attribution-Non-commercial-No Derivative Works 3.0 Unported, což znamená, že jej smíte šířit, ale nesmíte měnit ani komerčně využívat. Autorská práva náleží autorům článků.

Autoři: Jiří Eischmann, David Kolibáč, Robert Krátký, Jiří Macich ml., Pavel Stříž, Vojtěch Zeisek, Lubomír Čevela, Vlastimil Ott, Petr Šafařík, Miroslav Gešvantner, redakce OpenOffice.cz, Julius Pastierik, Branislav Bobek, Adam Štrauch, Petr Krčmář.

ISSN 1804-1426

Co se děje ve světě Linuxu a open source

Jiří Eischmann

Kauza TurboHercules vs. IBM. Mladá generace vývojářů dává přednost PHP před .NET. OOXML se opravdově implementace jen tak nedočká. V EU vám můžou za nový firmware v PS 3 vrátit peníze. Ubuntu má 12 milionů uživatelů. Ricoh se stává členem Linux Foundation. První ukázky MeeGo. Google investuje do OGG Theora. TeamViewer i pro Linux. Lightworks bude open source. Pinta – Paint.NET pro Linux. SoftMaker Office 2010 – Alternativa k OpenOffice.org. Salix 13 Live.

Kauza TurboHercules vs. IBM

Informační technologie jsou oborem zaslíbeným pro právníky a svět open source software není výjimkou. Další z řady mediálně sledovaných právních sporů se rozhořel mezi společnostmi TurboHercules a IBM. Francouzská společnost TurboHercules si postěžovala, že ač svůj produkt Hercules vydává pod open source licenci, IBM jí hrozí patentovými žalobami. Přitom některé z těchto patentů patří do seznamu, který IBM přislíbilo věnovat open source komunitě. Situace vypadala jasně. Gigant, vlastnící nejvíce softwarových patentů na světě, se rozhodl zastrašit malou společnost.

Jenže se ukázalo, že situace není tak jednoznačná. Nebylo to IBM, kdo podal žalobu. Naopak TurboHercules podalo žalobu na IBM u Evropské komise. Nelíbilo se mu, že má IBM monopol na své mainframové architektury System/370, ESA/390 a z/Architecture. IBM nakonec veřejnost ujistilo, že jeho slib z roku 2005 platí a nebude žádnou open source společnost žalovat. Neznamená to však, že své patenty nepoužije ke své obraně. **Server Groklaw zjistil**, že TurboHercules je členem iniciativy OpenMainframe.org, která bojuje za otevření mainframových architektur. Velmi aktivním členem je také Microsoft, který podle Groklaw může za celou kauzu stát a ve skutečnosti nemusí jít o nic jiného než o mocenský souboj dvou gigantů a snahu Microsoftu oslabit IBM na jednom z jeho nejvýznamnějších trhů.

Mladá generace vývojářů dává přednost PHP před .NET

Na konferenci Palmetto Open Source Conference **seznámil posluchače** analytik společnosti Forrester Jeffrey Hammond se zajímavými trendy. Podle jejich výzkumu mladá generace vývojářů dává přednost více jazykům Ruby a PHP než např. jazykům .NET a Java. Pozorovat lze také rostoucí využití Linuxu jako platformy pro vývoj a nasazení webových aplikací, a to na úkor Windows a Unixu. K názoru Hammonda se připojil i Savio Rodrigues, **který tvrdí**, že nové jazyky jako Ruby a PHP nerostou vedle těch starých – .NET a Java, ale přímo na jejich úkor.

Je to vysvětlováno rostoucím používáním open source softwaru. Především v období krize byl růst užívání OSS ve společnostech akcelerován hlavně z důvodu nižších nákladů. Nyní však společnosti uvádějí čím dál častěji jako důvody jeho používání jeho jiné vlastnosti. I když se v blízké budoucnosti nedá předpokládat zřetelný ústup .NET a Javy, současné trendy o jejich rostoucí popularitě příliš nesvědčí.

OOXML se opravdově implementace jen tak nedočká

Kolem schvalování formátu OOXML jako ISO standardu probíhala neuvěřitelná bouře. Microsoft tlačil na jeho schválení více, než bylo zdravé, a v mnoha zemích to vyvolalo kontroverzní situace. To samozřejmě vyvolalo ostré reakce. OOXML byl nakonec jako ISO formát schválen, ale s mnoha pozměňovacími návrhy. Kdo si však myslel, že se jedná o výhru, bude teď

možná vyveden z omylu. OOXML podle specifikace, která byla schválena jako ISO standard, existuje totiž pouze na papíře. Microsoft Office 2007 implementoval původní návrh a ani jeden ze service packů tuto situaci neřešil. Mnozí upírali zrak k nadcházejícímu MS Office 2010, **ale Microsoft oznámil**, že ani tato verze nebude podporovat specifikaci podle ISO standardu. Jako důvod uvádí organizační a časové problémy. U ostatních kancelářských balíčků, jako je např. OpenOffice.org, nelze z důvodů složitosti a obsáhlosti formátu v dohledné době očekávat plnou podporu. Je tedy otázkou, na co takový standard je, když ho nikdo nepodporuje.

V EU vám můžou za nový firmware v PS 3 vrátit peníze

Před čtrnácti dny jsem přinesl zprávu, že se Sony rozhodlo blokovat instalaci Linuxu v novém firmwaru herní konzole PlayStation 3. Mnozí uživatelé Linuxu, kteří si PS 3 koupili právě proto, že instalaci Linuxu nabízel, se cítili podvedeni. Jeden Angličan, užívající Linux na PS 3, se rozhodl po britském Amazonu **požadovat vrácení peněz**. Internetový obchod mu nejdříve sdělil, že už je dávno po datu, kdy vrací peníze a i samotná konzole už má prošlou záruku. Zákazník se však nenechal odbýt a argumentoval směrnicí Evropské unie, podle které musí produkt odpovídat popisu, který prodejce uvádí. Tím, že byla možnost nainstalovat Linux odstraněna, byl de facto produkt změněn a už neodpovídá původním para-

metrům. Na základě toho Amazon vyhodnotil žádost zákazníka jako platnou a vrátil mu 84 liber (asi 20 % z původní ceny).

Zdá se ale, že nějaký způsob, jak na PS 3 Linux nainstalovat, přece jen existuje. Jmenuje se **PS 3 Magic** a jde o komerční produkt, který stojí 57 dolarů (momentálně v akci za 37). Jedná se de facto o emulátor, což se může projevit na výkonu. Na druhé straně můžete instalovat jakýkoliv systém, nejen ten pro architekturu Power. Máte tak mnohem větší výběr nejen mezi linuxovými distribucemi, ale můžete nainstalovat i Windows. Navíc na rozdíl od různých hacků s tímto řešením nepřijdete o záruku. Autoři tvrdí, že už se prodalo více než 140 tisíc kopií, což je pro porovnání asi polovina měsíčního prodeje PS 3 v USA.

Ubuntu má 12 milionů uživatelů

Počet uživatelů jednotlivých distribucí a Linuxu je celkově těžké odhadnout. Přesto se o to jejich tvůrci pokoušejí. Společnost Canonical oznámila, že **odhaduje** počet uživatelů distribuce Ubuntu na 12 milionů. To je nárůst o 50 % za rok a půl, protože v roce 2008 odhadovala počet uživatelů na 8 milionů. Francouzská společnost Mandriva, která vytváří u nás velmi populární Mandriva Linux, se zase chlubí tím, že její systém používá více než 3 miliony uživatelů po celém světě. Ani jedna ze společností však nezveřejnila metodiku, podle které své odhady stanovují. Jediným, kdo tak zveřejňuje **průhledné statistiky**, je Fedora, která oznámila, že dosáhla 24 milionů instalací, které se však počítají za posledních 6 vydání, jež pokrývají poslední 3 roky.

Ricoh se stává členem Linux Foundation

Společnost Ricoh, mezi jejíž produkty patří kancelářská technika, a to především tiskárny, **oznámila**, že se stává členem Linux Foundation. Hlavním cílem tohoto kroku je užší spolupráce s OpenPrinting, která patří mezi neaktivnější pracovní skupiny Linux Foundation.

Na starosti má vývoj svobodných ovladačů pro tiskárny. Momentálně má 250 ovladačů, které podporují více než 3000 tiskáren. Ricoh už delší dobu s OpenPrinting spolupracuje, ale členstvím v Linux Foundation tuto spolupráci přetváří na oficiální. Podle zástupce Ricohu Tetsuya Morita tento krok zákazníkům ukazuje závazek vůči linuxové platformě a Ricoh počítá, že do vývoje pro Linux bude investovat více prostředků. Pro uživatele Linuxu to znamená, že výrobky Ricohu budou mít v Linuxu v budoucnu dobrou podporu.

První ukázky MeeGo

Není to tak dlouho, co společnosti Nokia a Intel oznámily spojení svých platform Maemo a Moblin do nového projektu nazvaného MeeGo. Před několika týdny byla uvolněna první verze systému, která však ještě neměla grafické rozhraní. Očividně však vývojáři obou společností pilně pracují a Intel na akci Intel Developer Forum, která se konala v Pekingu, **představil MeeGo** s grafickým rozhraním, spuštěné na různých přístrojích (např. netbook s procesorem Atom nebo Nokia N900). Grafické rozhraní je spíše podobné Moblinu. Na větší obrazovce netbooků je dokonce k nerozeznání od jeho původního rozhraní. Rozhraní na menší obrazovce N900 sice **vypadá odlišně**, ale má také rysy Moblinu.

Google investuje do OGG Theora

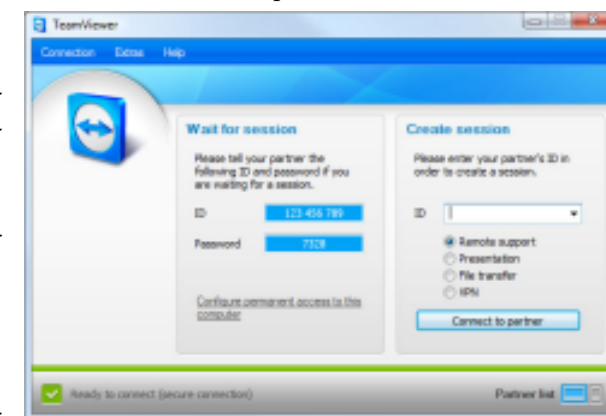
Během vývoje HTML 5 se rozhořely debaty o tom, jaký multimediální kodek použít pro element <video>. Odborná veřejnost je momentálně rozdělena na dva tábory. Jeden podporuje OGG Theora, který je svobodný a není zatížen žádnými patenty. Druhý H.264/MPEG-4 AVC, který má kvalitnější výsledky, ale je chráněn patenty a jeho volné užití je z právního hlediska problematické. Google na YouTube nasadil H.264 a zdálo se, že s OGG Theora do budoucna nepočítá. Nyní však **oznámil**, že věnuje peníze na optimalizaci OGG Theora pro architekturu ARM. Cílem je vytvořit video standard pro mobilní zařízení. Pro-

slychá se také, že chce Google uvolnit jako open source kodek VP8, který koupil společně se firmou On2 Technologies. Ta v roce 2002 uvolnila kodek VP3, z něhož se vyvinul právě OGG Theora.

Novinky ze světa softwaru

TeamViewer i pro Linux

TeamViewer je komerční program od stejnojmenné německé firmy. Mezi jeho funkce patří vzdálené ovládání, sdílení obrazovky, online prezentace a přenos souborů. Služba funguje jako VPN, takže nemá problém propojit i počítače umístěné za NAT. Základní klienti, se kterými můžete jednoduše sdílet obrazovku, provádět prezentace na dálku a převádět soubory, jsou zdarma pro nekomerční použití. Produkty, které umožňují týmovou spolupráci, instalaci na vlastní server, připojení k počítači z prohlížeče a další pokročilé funkce, startují na 500 eurech za licenci, která není časově omezena. Kromě Windows, MacOS X a iPhoneOS je nově podporován i Linux, i když s pomocí Wine. Verze pro Linux je zatím stále ve stádiu beta, ale už je veřejně nabízena a funguje bez problémů. **K dispozici je** RPM balíček pro Mandriva Linux, Fedoru a SUSE, DEB balíček pro Debian a Ubuntu a binárka pro ostatní distribuce.

TeamViewer ve Windows, zdroj teamviewer.com

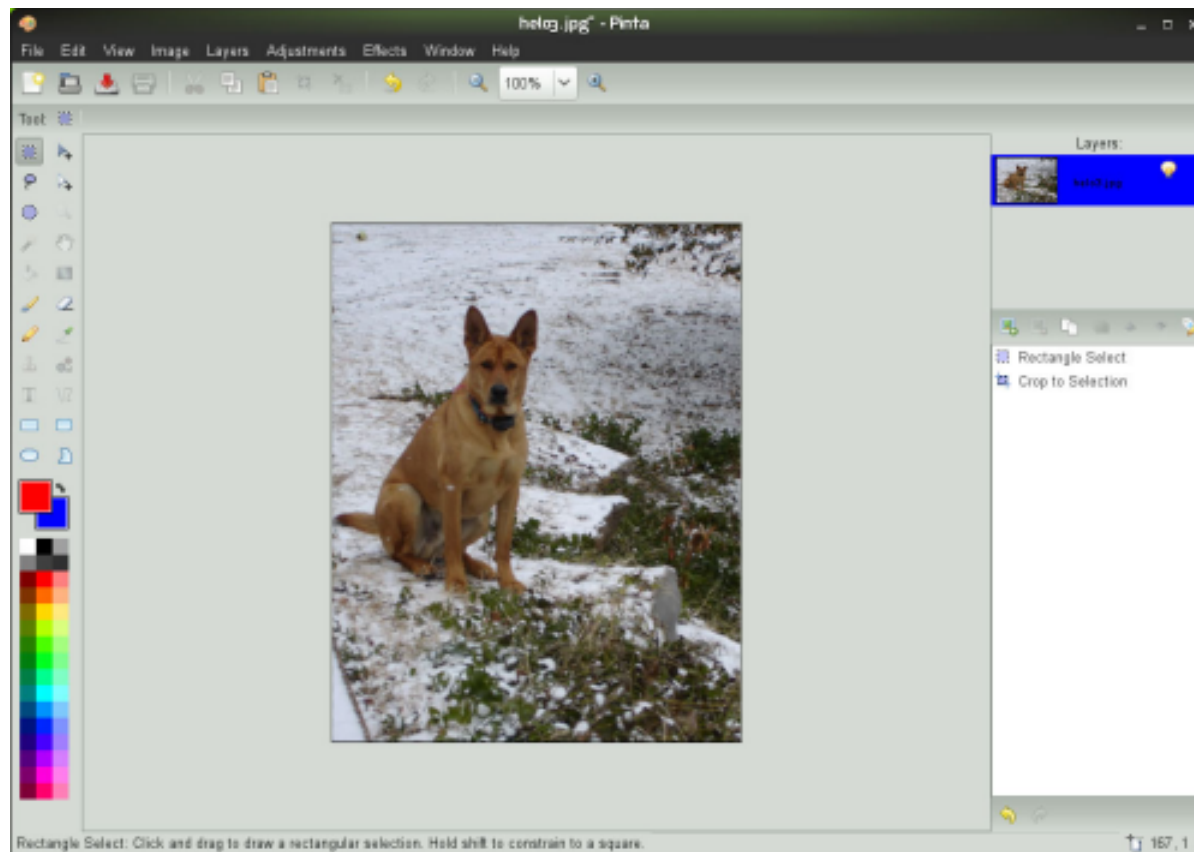
Lightworks bude open source

Americká společnost EditShare **se rozhodla uvolnit** svoji nelineární střížnu Lightworks pod open source licenci. Lightworks je dostupné pro Linux už nyní, ale poté, co bude uvolněno jako open source, bude zjednodušena jeho distribuce s dalším OSS – např. začleněním do distribučních repositářů. Společnost EditShare se zabývá především produkty, které usnadňují spolupráci při vytváření a sdílení videa. Nežřídku EditShare u těchto produktů používal open source software. Podle představitelů společnosti znamená uvolnění Lightworks velkou příležitost pro svět otevřeného softwaru, protože budou zpřístupněny kódy programu, který se vyvíjí od roku 1989 a jehož vývoj zabral více než milion „člověkohodin“. Lightworks je profesionální nástroj, který byl použit při tvorbě desítek amerických trháků, z nichž jmenujme např. ten poslední – The Shutter Island. Používá ho i Česká televize.

Uvolnění pod open source licenci má několik fází. Společnost EditShare se **pro tento krok rozhodla** krátce poté, co program koupila. V první fázi je nástroj uvolněn k bezplatnému stažení, ve třetím čtvrtletí tohoto roku pak budou zveřejněny i zdrojové kódy. Poté bude otevřeno online tržiště, kde budou moci vývojáři třetích stran umísťovat pluginy.

Pinta – Paint.NET pro Linux

Chybí vám v Linuxu jednoduchý grafický editor, který je ve Windows reprezentován např. programem Paint.NET? Zkuste Pintu. Jedná se o program, který z Paint.NET vychází (obsahuje části jeho kódu) a má stejné zaměření – nabízí jednoduchý a snadno ovladatelný grafický editor. Pinta je napsána v C# a využívá knihovny GTK# a Cairo. Jejím autorem je jako u většiny aplikací pro Linux, napsaných C#, vývojář ze společnosti Novell. Pinta by mohla být tím programem, který zaplní mezeru mezi propracovaným GIMPem a jednoduchými editory ve správcích fotografií. **Stáhnout si ji můžete** ve verzích pro openSUSE, Ubuntu, Mac OS X, Windows a také ve zdrojových kódech.

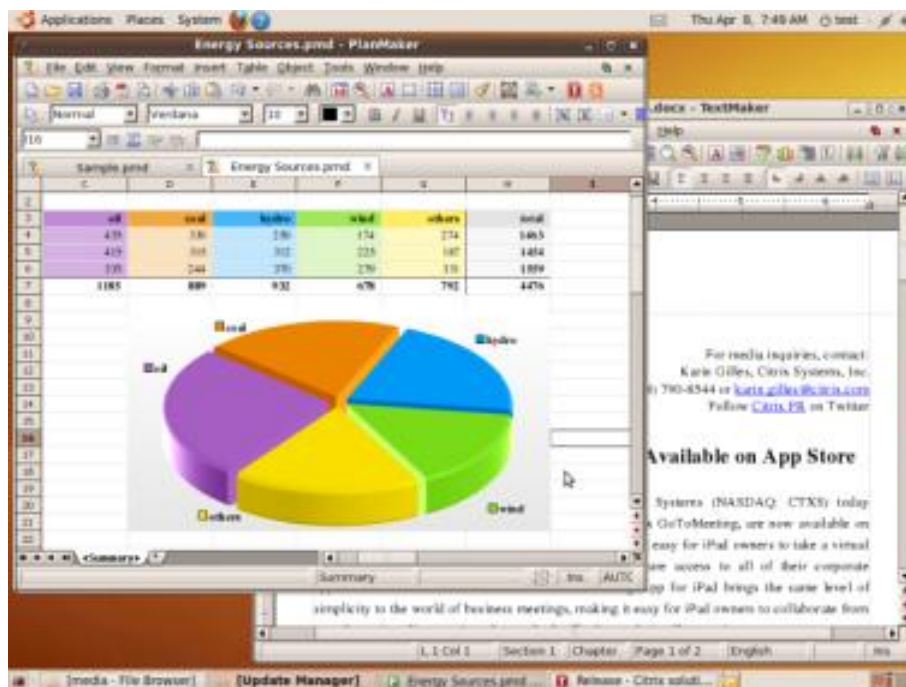

Program Pinta, zdroj pinta-project.com

SoftMaker Office 2010 – Alternativa k OpenOffice.org

Když se řekne alternativa ke kancelářskému balíku MS Office, většinou se vybaví OpenOffice.org. Uživatelé Linuxu si mohou ještě vybrat z dalších – GNOME Office, KOffice a webové aplikace, ale ani jeden z nich neoplývá příliš dobrou kompatibilitou s MS Office. Pokud potřebujete co nejlepší kompatibilitu s většinovým kancelářským balíkem, může pro vás být řešením **SoftMaker Office**. Tento kancelářský balík má stejně jako OpenOffice.org původ v Německu a ač je tak trochu ve stínu známějších konkurentů, dokáže oslovovat své zákazníky již 16 let. Skládá se ze tří čas-

tí – TextMaker (textový procesor), PlanMaker (tabulkový procesor), Presentations (prezentace). Autoři nejvíce vyzdvihují kompatibilitu s MS Office, která je prý z alternativních balíčků nejlepší. Ceněna je také nenáročnost na systémové zdroje a rychlost. Pro české uživatele bude jistě nevýhodou chybějící česká lokalizace. Také se jedná o komerční produkt, který stojí 70 eur. SoftMaker Office je k dispozici pro Windows, Windows Mobile, Windows CE a Linux (balíčky RPM a DEB a binárka). Můžete si ho **stáhnout na zkoušku**.

Distribuce Salix OS

Novinky ze světa distribucí

Salix 13 Live

Salix OS se objevil v polovině minulého roku, když se část vývojářů Zenwalku rozhodla pokračovat svojí cestou. Mezi hlavními prioritami Salixu je maximální jednoduchost a také zpětná kompatibilita se Slackware, ze kterého Salix stejně jako Zenwalk vycházejí. Výchozím prostředím je Xfce a výchozí programy jsou vybrány tak, aby do tohoto prostředí zapadaly. Nevýhodou poslední verze Salix OS 13.0.2 bylo to, že instalační CD nefungovalo zároveň jako tzv. živé CD, na kterém si člověk může systém vyzkoušet před tím, než jej nainstaluje na disk. To řeší nová verze s označením Live. ISO obrazy systému **můžete stahovat** na stránkách projektu.

Můžete si také přečíst **recenzi distribuce Salix OS 13** nebo **rozhovor s vývojáři**.

Freedroid Classic – klasika z C64

David Kolibáč

Hry s názvem Freedroid jsou dvě – Freedroid Classic, klon arkády Paradroid pro Commodore 64, a Freedroid RPG, tedy RPG Paradroidem inspirované. V následujícím článku se budu věnovat pouze první jmenované.

Freedroid Classic (Freedroid RPG) si můžete stáhnout z webu projektu – k dispozici jsou zdrojové kódy a balíčky pro Debian, MS Windows a Mac OS X; je obsažen i v softwarových balíčcích Dinguxu. Novější verze už pravděpodobně vycházet nebudou, vývoj byl ukončen v roce 2003.

Děj

Stručný úvod do děje: Kosmickým prostorem letí loď plná robotů (droidů), ovšem při průletu rojem asteroidů jsou bombardovány – roboti se stávají hyperaktivními a útočí na posádku. Jedna z lodí navíc zamířila na nepřátelské území; pokud by roboti padli do rukou nepřítele, byl by to obrovský problém. Nejrychlejší možný pokus o řešení je vyslání speciálního zařízení na palubu. Do jeho role se vžívá hráč. Pomocí onoho zařízení lze pálit ze dvou laserů, připojovat se na jiné roboty a přihlašovat se k terminálům rozmístěným po prostorách lodí.

Ovládání

Hra se ovládá pomocí joysticku či spíše klávesnice (a myši). Na klávesnici slouží k pohybu kurzorové šipky nebo kombinace w-s-a-d, střílí se kombinací mezerníku a směrové klávesy, k terminálům se přihlašuje klávesou e a „hackovací“ mód se aktivuje samotným mezerníkem. Podle mého názoru je pohodlnější pohybovat se pomocí klávesnice, ovšem na vše další používat myš. Levé tlačítko ke střelbě, pravé k aktivaci „hackovacího“ módu a používání výtahů a terminálů. Mimochodem, Esc vyvolá nabídku ve hře, a tedy i pauzu.

Grafika, zvuky, hudba

Co se technického provedení týče, grafika je jednoduchá, v rozlišení VGA – hra běží v okně (nebo roztažená přes celou obrazovku, což v dnešní době vypadá dost hrozně), prostředí je viděno kolmo shora. K dis-

pozici je několik motivů vzhledu, buď silné retro, nebo jeden uhlazený modernější (na většině obrázků). Zvukové efekty jsou sice chrastivé, ovšem nevadí; hudby, podobně jako u většiny her, není mnoho, ale těch málo elektronických „vypalovaček“ stojí za to. Bohužel přinejmenším v balíčku v Ubuntu je chyba, která způsobuje, že zvuky nejde vypnout (tedy nelze místo dodané kulisy poslouchat něco jiného (hudbu, rádio)) a hudba se náhodně zapíná a vypíná (nejednou začne hrát třeba až po půlhodině hraní, a to pouze do vyčištění úrovně nebo jiné události).

Cíl a nepřátelé

Ke hře samotné. Cílem je vyčistit celou kosmickou loď od ne právě přátelských robotů. Tato loď je velká a je rozdělena na množství pater, mezi nimiž se můžete pohybovat výtahy. V každém podlaží číhá trošku jiná skvadra nepřátel. Někdy jsou to pomalí a vcelku

neškodní roboti-opraváři, jindy zase bojovní droidi. Každý robot má svůj kód a jemu odpovídající charakteristiky. Ty – poněkud poetičtěji shrnuté – si můžete přečíst, pokud se připojíte na některý z všudypřítomných terminálů.

Nicméně na ty klíčové vlastnosti rychle přijdete sami – číslo 302 je rychlé, hbité a útočí narážením do fyzické schránky; číslo 476 je pomalé, ale má jako první (oproti „nižším“ modelům) střelnou zbraň; bojovní roboti 711 a 742 ničí vše ve svém okolí – nevysílají žádné mířené paprsky; pomalá 883 má těžký kanón, který se ale nabíjí odpovídající dobu; nestabilní 999 byla v původní hře jedním z cenných úlovků... a tak dále. Nepřítel je opravdu pestrá sbírka, na každého pomáhá trochu jiná taktika boje. Někdy se vyplatí pálit ze zálohy, jindy vyvolat honičku, někdy je zase nejsnazší hacknout nepřítele, ať slouží vám. Mimochodem, umělá inteligence je poměrně zoufalá, ale nevdá.

Ovládnutí robotů

Jak jsem zmínil, jedním ze způsobů likvidace nepřátel je jejich ovládnutí. Děje se tak prostřednictvím logické minihry. Roboti stojí proti sobě, každý má jednu barvu drátů a cílem je ovládnout více obvodů než soupeř. Celkem je jich dvanáct a přírody k nim jsou různě pospojovány, porozpojovány, zesíleny či slepě zakončeny. Prvním cílem tedy je lépe si zvolit v časovém limitu stranu, resp. barvu kabeláže. Pak je žádoucí, opět v časovém limitu, zabrat více obvodů pro sebe než soupeř. Pokud prohrajete, čeká vás pouze výbuch a možná zapsání se do listiny nejlepších výsledků (pokud tomu skóre odpovídá). V případě remízy není nic ztraceno – minihra se opakuje. A nakonec v případě nejlepším, tedy když vyhrajete, původního robota ztratíte, ovšem můžete ovládat robota nového se všemi jeho výhodami i nevýhodami.

Nabourávání se do silnějších nepřátel je sice obvykle snazší než řešení situace prostým soubojem, ovšem nemusí k němu vůbec dojít, protože energie vašeho robota je omezená a soupeři se intenzivně brání především střelbou. Situaci trochu usnadňují hojně rozšířené kruhy dobíjející akumulátor robota, ovšem výměnou za skóre. Což je cena poměrně vysoká, pokud se snažíte nahrát co nejvíce. Je to jeden z klíčových prvků zvyšujících znovuhratelnost Freedroid Classic. Tedy pokud vám především samotná minihra nepřijde dost poutavá.

Google Chrome 5 beta – jako když střelí (bramboru)

Robert Krátký

Google se rozhodl vydat betu připravované verze 5.0 svého webového prohlížeče Chrome. Kromě toho, že se program chlubí několika novými vlastnostmi (začátky podpory HTML5, integrovaný plugin Flash), má být také výrazně rychlejší javascriptový engine V8.

Úvod

Chrome je postaven na projektu [Chromium](#), který se skládá z řady různých open source komponent. První betaverzi Chrome pro veřejné použití Google vydal v září 2008, ale ta byla jen pro platformu Windows. V současné době už jsou vývojářská sestavení aplikace dostupná i pro Linux a Mac, přičemž jediná platforma s 64bitovou verzí je Linux.

Hezké shrnutí historie tohoto prohlížeče, včetně nepříjemností s poněkud nepřátelskou EULA apod., je k dispozici v článku [Chromium – rychlost k neuvěření](#).

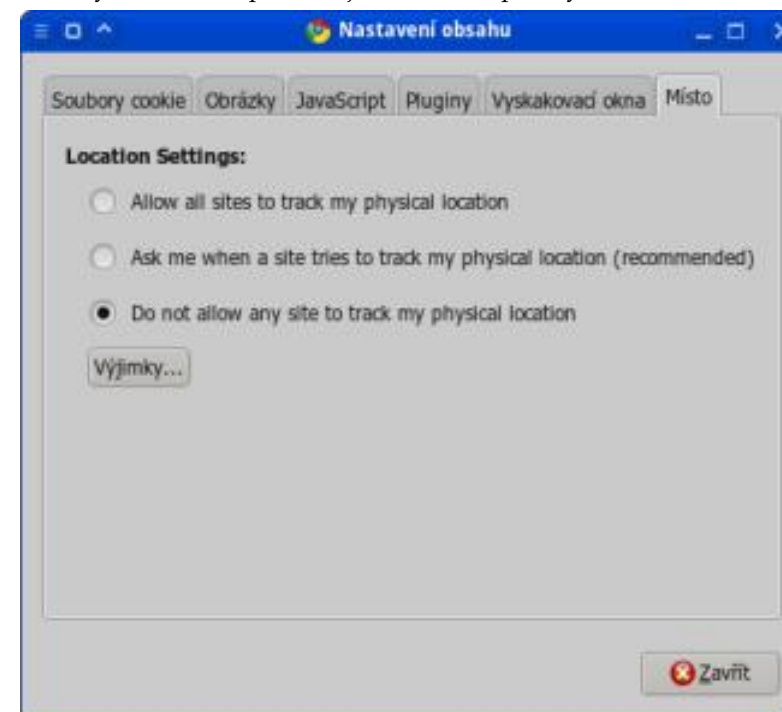
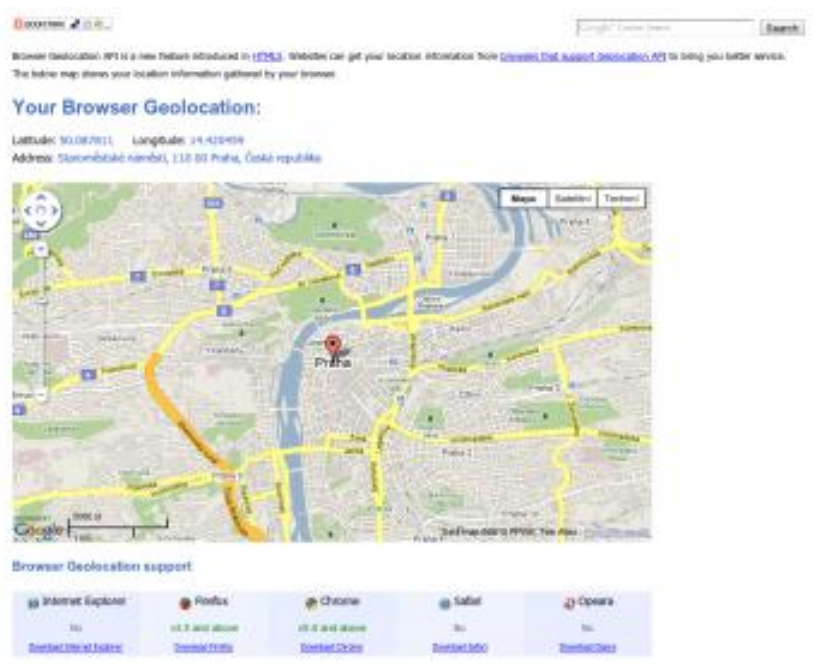
Chrome vykresluje HTML stránky pomocí enginu [WebKit](#), který má svůj původ v KHTML (vyvinuté pro prohlížeč [Konqueror](#) z balíku KDE – WebKit založila na základech KHTML firma Apple pro svůj prohlížeč Safari). Pro interpretaci JavaScriptu používá Chrome engine V8. Tato komponenta se vyznačuje tím, že JavaScript kompiluje do nativního strojového kódu, aby zrychlila jeho vykonávání.

Novinky ve verzi 5 beta

HTML5

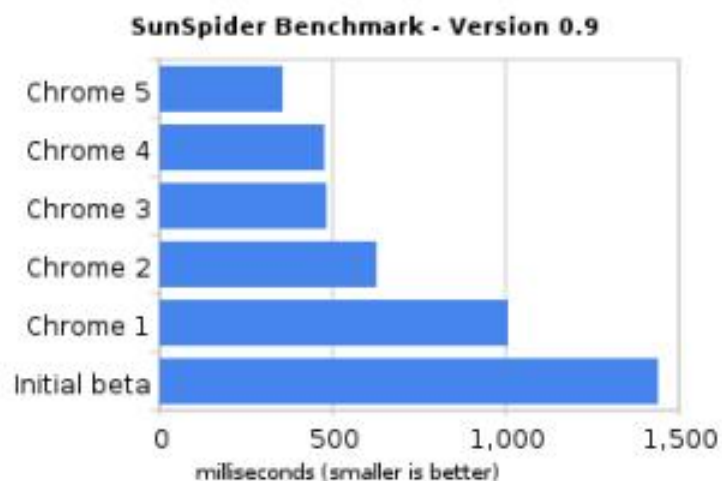
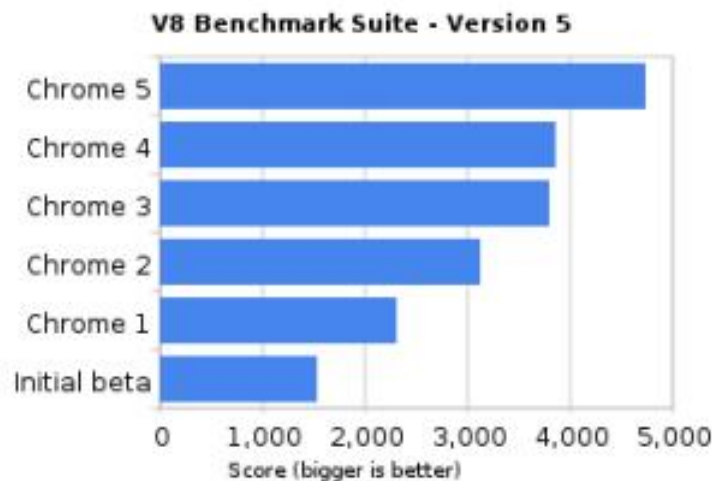
HTML5 ještě ani není hotový standard, ale vývojáři prohlížečů už nyní zařazují podporu některých částí připravovaného návrhu. [Google Chrome 5 beta](#) také přináší několik funkcí z této specifikace, konkrétně API pro geolokaci, aplikační keše, web sockety a drag&drop pro soubory.

Za bližší pohled stojí geolokační API, které samozřejmě slouží ke zjišťování aktuální polohy zařízení, na kterém program běží. Děje se tak pomocí IP adres, místa WiFi sítě atd. Chrome má konfigurační volbu, která umožňuje určit, jestli chcete webovým stránkám povolit zjišťování vaší polohy.

Zrychlení V8

Dánští vývojáři V8 vydání nové betaverze doprovodili výsledky výkonnostních testů, na základě kterých tvrdí, že jejich engine doznal oproti předchozí betaverzi Chrome 30procentního zrychlení. Následující grafy jsou z oficiálních materiálů Googlu a ukazují výsledky této betaverze v testech V8 a SunSpider. Existují už srovnávací testy s TraceMonkey?

zdroj: chrome.blogspot.com

Google usoudil, že je nutné tyto pokroky v rychlosti pořádně propagovat, takže mimo jiné připravil [video](#), ve kterém vývojáři V8 vymýšlejí a realizují různé více či méně praštné srovnávací rychlostní testy inspirované pochybnými fyzikálními experimenty. Například střílení brambor přes kráječ...

Integrovaný Flash

Adobe Flash mnoha lidem nevoní, ale Google s ním problém nemá – většina lidí ho chce, tak jim ho servíruje. Zatímco Steve Jobs a Apple podporu Flashe tvrději odmítají (a přesto se jejich produkty dobře prodávají), Google se rozhodl Flash nacpat přímo do prohlížeče. Sedí tedy tak trochu na dvou židlích zároveň, protože se snaží zavést podporu jak HTML5, tak Flashe. Z hlediska univerzálnosti a všeobecné spokojenosti co nejširšího okruhu uživatelů je to však logické.

Pokud chcete Flash používat, může vám to velmi usnadnit život. S každou novou verzí Google Chrome dostanete i aktualizovaný plugin. Nutno podotknout, že ne tak aktualizovaný, jak by bylo možné – Chrome neobsahuje poslední dostupnou verze pluginu. Někteří uživatelé tedy hlásili výrazný propad ve výkonu oproti nejnovější verzi, zejména při přehrávání flashového videa.

Integrovaný Flash lze – podobně jako kterýkoliv jiný plugin – vypnout. I když ho nevypnete, tak vám budou fungovat rozšíření typu FlashBlock. Google tedy uživatelům Flash sice strká, kudy to jen lze, ale našťastí nenutí silou.

Pluginy

Pluginy (3) [Details](#)

Skype Buttons for Kopete
 Popis: Mime Type x-skype for Skype Buttons
 Umístění: [usr/lib/mozilla/plugins/skypebuttons.so](#)
[Detaily](#)

Java(TM) Plug-in 1.6.0_20
 Popis: The next generation Java plug-in for Mozilla browsers.
 Umístění: [usr/lib/jvm/java-6-sun-1.6.0.20/jre/lib/i386/plugin2.so](#)
[Detaily](#)

Shockwave Flash
 Popis: Shockwave Flash 10.0 r32
 Umístění: [usr/lib/flashplugin-nonfree/libflashplayer.so](#)
[Detaily](#)

Synchronizace nastavení

Již v dřívějších verzích Chrome umožňoval synchronizovat záložky v prohlížečích provozovaných na různých strojích. Stačí k tomu účet u Googlu. Betaverze tuto vlastnost rozšiřuje na synchronizaci konfiguračních voleb a témat, takže můžete snadno docílit úplně stejně nastaveného prohlížeče. Synchronizaci nových položek je nutné zapnout.

Závěr

Google Chrome si ukousává čím dál větší podíl na trhu prohlížečů, především na úkor Internet Exploreru. Není se co divit, protože se tomuto programu stále daří zachovávat jednoduchost, kterou vhodně doplňují šikovné funkce, naštěstí ne příliš vlezlé. Změny v této betaverzi jsou sympatické (pokud nemáte vyrážku z Flashe), i když nikterak převratné.

Poznámka na okraj: Nová betaverze zjevně opět provedla cosi nešikovného s vykreslováním fontů, protože na rozdíl od již opravených předchozích verzí nerespektuje uživatelské nastavení způsobu zobrazení písem a mnohým uživatelům vnucuje nechtěně antialiasované fonty.

Mobilní novinky

David Kolibáč

MeeGo: První vydání. Banánová kaše aneb Ben NanoNote. Levná linuxová MID (SmartQ V5 a V7 od SmartDevices). Levná technika pro školy a třetí svět (Intel Classmate a GPS, 3G a WiMAX a Simmbook od IBM, Canonical a Simmtronics).

MeeGo: První vydání

První veřejné vydání platformy [MeeGo](#), nástupce [Moblinu](#) a [Maema](#), je [tady](#). K dispozici jsou repozitáře a obrazy pro netbooky s Intel Atom, [Nokii N900](#) a také pro Intel Moorestown. Zatím nejde o nic světoborného, prostě by to mělo nabootovat pouze do shellu, a to je zatím vše. Zatím.

Pozoruhodné je především to, že mezi obrazy ke stažení jsou i ty pro Nokii N900. Původně se totiž [spekulovalo](#) o tom, zda pro ni MeeGo bude, či nebude. Bude, ačkoliv možná ne tak docela oficiálně. Některou z příštích verzí firmwaru by mohl být umožněn i dual-boot.

Banánová kaše aneb Ben NanoNote

Nedávno jste si zde mohli přečíst [recenzi](#) levné čínské herní konzole [Dingoo A320](#). Společnost Qi Hardware, tvořená bývalými vývojáři OpenMoko, [připravila](#) zařízení v mnohém podobné. Jmenuje se [Ben NanoNote](#) (čteno jako „banana oat“), resp. 本 NanoNote (znak „本“ se v čínštině čte „běn“ a podle webu projektu znamená „počátek“, ovšem z japonštiny ho znám jako „knihu“, čteno „hon“ – obojí je výstižné), a jako dingoo vůbec nevypadá. Vyhlíží totiž jako miniaturní notebook, má v podstatě plnohodnotnou QWERTY klávesnici.

Uvnitř tika procesor XBurst Jz4720 (MIPS) na 336 MHz, podpořený 32 MB RAM. K tomu 2GB NAND paměť a microSDHC slot a třípalcový QVGA displej. Je to opravdu velice podobné dingoo, a proto by neměl být problém snadno portovat kvanta her

z Dinguxu. Na 本 jinak běží přímo OpenWRT (linuxová distribuce hlavně pro routery) a jde o otevřený hardware.

Uzpůsobený software je zatím ve vývoji a zařízení postrádá Bluetooth, WiFi nebo třeba větší (dotykový) displej – cena by se tím navýšila poměrně výrazně přes současných 99 dolarů/eur. Přesto jsou lidé, kteří si 本 NanoNote již pořídili (někdo koneckonců vyvíjet musí), takže například na webu Penguin.cz si můžete [něco přečíst](#).

Levná linuxová MID

V e-shopech se začíná objevovat nová generace [MID](#) od SmartDevices. SmartQ V5 a V7 jsou téměř identické. Mají 600MHz procesor (ARM), 256MB RAM, 2GB flash paměť, SDHC slot, dotykový displej o rozlišení 800×480, miniUSB OTG, WiFi, Bluetooth atd. Liší se pouze v „drobnostech“ – větší V7 váží

téměř půl kilogramu, má úhlopříčku sedm palců a disponuje plnohodnotným HDMI (obě MID mají zvládat 1080p video). Kdežto V5 má pouhých 160 gramů a něco přes čtyři palce do úhlopříčky, kapacitu baterie má pouze poloviční (přesto by to mělo stačit na pět až deset hodin) a HDMI port je menší (miniHDMI). V5 i V7 se dodávají s Androidem, Ubuntu nebo MS Windows CE 6.0. Ovšem podle [recenze](#) je software značně nedodělaný. Ceny se pohybují kolem 200 dolarů/eur ve značné závislosti na obchodě, přičemž V7 je oproti V5 o zhruba 40 USD dražší.

Další levný MID je Enso zenPad. Od předchozích se liší tím, že na něm běží Android a za příplatek (k výchozím 155 dolarům) nabízí 3G a GPS modul. V souvislosti s tím je poměrně příznivá zpráva, že Eric Schmidt (CEO Google) se nechal slyšet, že bude Android Market i pro tablety, kterých se pozvolna objevuje víc a víc.

Levná technika pro školy a třetí svět

Intel cenu další generace netbooku Intel Classmate nezveřejnil, ovšem bude vskutku zajímavé, kam se vyšplhá. Novinka má být totiž velice odolný tablet (konvertibilní netbook) s bohatou výbavou zahrnující kupříkladu GPS a 3G modul nebo WiMAX. Výdrž na šestičlankovou baterii se má pohybovat až kolem osmi hodin. To je pozoruhodná výbava, ale ještě pozoruhodnější bude cena – obdobně vybavené netbooky vyjdou na nějakých 500 dolarů a Intel Classmate má mířit na trhy třetího světa. Nepoběží na něm mimochodem GNU/Linux, nýbrž MS Windows XP.

Společnosti IBM, Canonical a Simmtronics [připravují](#) levný netbook, nazvaný Simmbook, zaměřený jak na rozvojové trhy například v Africe, tak na korporátní sféru, v níž by měl ušetřit množství financí ve srovnání s řešeními od konkurence. Má být totiž dostupný za 190 USD. Po hardwarové stránce půjde o klasický 10palcový netbook s první generací Intelu Atom a pevným diskem. Docela zajímavý je ovšem software – distribuce IBM Client for Smart Work založená na Ubuntu Netbook Remix, orientovaná na cloud a vybavená balíkem založeným na IBM Lotus Symphony, Lotus Notes atd.

Nakonec ještě jedno levné zařízení směřující do školství. Marvell hodlá nabídnout 10palcový tablet myšlený jako náhrada učebnic pro studenty. Za 99 USD. Přitom tolik dnes stojí zmíněný [NanoNote](#) nebo [WikiReader](#). Ze specifikací je zřejmé, že uvnitř bude tiktat procesor Armada 600, k tomu WiFi, Bluetooth, GPS aj. Díky použitému SoC by mělo být možné i přehrávání 1080p videa. Podporován bude Android a mobilní Windows.

Stručně

- Palm zpřístupnil SDK pro vývoj nativních aplikací pro webOS v C/C++ a s možností využít například 3D grafiky.
- Vyšla pátá verze Opey Mini, webového prohlížeče pro mobilní telefony - nyní i s Androidem.
- [Miguel de Icaza](#) oznámil, že se chystá [Mono](#) pro Android ([MonoDroid](#)); půjde pravděpodobně o proprietární software jako u [MonoTouch](#) (Mono pro iPhone).

Reportáž: Openmobility 2010

David Kolibáč

Akce Openmobility se nekonala ani v Brně, ani v Praze, nýbrž ve Zlíně, na půdě univerzity Tomáše Bati. Ačkoliv se, nejspíše vzhledem k místu konání, nesešlo mnoho lidí, obsah byl přinejmenším pozoruhodný: OpenMoko, QtMoko, GPS navigace v Linuxu, TouchBook, SHR – distro pro FreeRunner, OpenStreetMap v ČR, Google Android.

Úvod

V pátek 23. dubna proběhl přednáškový cyklus pro studenty zlínské univerzity zaměřený na vývoj mobilních aplikací. Ten přístupný veřejnosti nebyl, to byl až program sobotní. První přednáška měla začít v devět hodin ráno. Návštěvníci se trousili asi čtvrt hodinku přesčas, sešlo se jich všehovšudy možná 40. Začalo se tedy se zpožděním...

Poznámka: Prezentace i videozáznamy přednášek by měly být časem (doslechl jsem se, že už asi za týden) na webu [OpenMobility](#).

OpenMoko

Martin Holec hovořil o současných projektech OpenMoko, především tedy o Neo FreeRunner a jeho hardwaru. Zmínil také budoucnost – chystá se ořezaná verze freerunnera a již se prodává WikiReader, levné zařízení určené ke čtení offline Wikipedie. To by mělo vydělat na telefon OpenMoko GTA03, jehož přípravy byly z finančních důvodů pozastaveny.

Mimochodem, současně s prezentacemi se konala FreeRunner rework party, na níž probíhaly opravy nejčastějších vad freerunnera (tedy buzz, bass a recamping fix). Zájem byl takový, že některé opravy málem nebyly z časových důvodů dokončeny v daný den.

Jako druhý měl František Kučera představit TouchBook, jenže nedorazil, takže místo toho proběhla přednáška Jaroslava Řezníka o Nokii N900. Je asi zbytečné pokoušet se reprodukovat uživatelské zkušenosti a specifikace jak hardwaru, tak software, když zde vyšlo několik článků.

QtMoko

Radek Polák pak představil distribuci QtMoko, které je hlavním (a momentálně asi jediným) vývojářem. QtMoko vychází původně z Qtopie od Trolltechu, tedy z prostředí pro mobilní zařízení (např. Sharp Zaurus, některé telefony Motorola) používajícího knihovny Qt. QtMoko – mělo by tedy fungovat na více zařízeních než jen na freerunneru. Cílem není vytvářet „desktopovou“ distribuci, jako je třeba SHR (dále zmíněné), nýbrž funkční prostředí použitelné k telefonování. Samotné QtMoko používá k vykreslování uživatelského rozhraní framebuffer, ovšem je možné spustit v něm i X server a pod ním křížené aplikace pro něj určené. Nové verze vycházejí relativně často a mění minimum věcí pro zachování stability.

GPS navigace v Linuxu

V následující prezentaci se Martin Kolman věnoval navigačnímu softwaru pro GNU/Linux, zmínil TangoGPS, Navit a již stručně mnoho dalších s tím, že většina těchto programů dělá to samé, jen každý má nějakou funkci navíc, ovšem něco jiného má zase nedokončeného. Po hromadném obědě v nedalekém re-

stauračním zařízení X (restaurace byla, na rozdíl od sálu, zaplněna celá) pokračoval představením programu [modRana](#), který vyvíjí v rámci bakalářské práce. Aplikace je to docela zajímavá – funguje na velkém množství zařízení (demonstrován byl freerunner, desktop a MID od SmartDevices), má plně nastavitelné rozvržení ovládacích prvků. Dokáže si stahovat mapové podklady podle různých kritérií (např. v určité vzdálenosti od trasy) k offline použití, umí hledat trasy a také vytvářet jejich statistiky.

TouchBook

Odpoledne bylo jasné, že František Kučera už nedorazí, takže přednášky o touchbooku se ujal Martin Holec. Chtěl demonstrovat nabídku softwaru ve výrobce spravované distribuci Always Innovating OS, jenže touchbook se vypnul následkem vybité baterie. Disponuje šesti- (v displejové části) a dvanáctiampéřovou (v klávesnici) baterií, což slibuje celkem až patnáct hodin používání s tím, že softwarová správa napájení ještě není zcela implementována. Jenže touchbook se nabíjí téměř stejnou dobu, jakou vydrží. Naštěstí po chvíli touchbook překvapivě ožil a prezentace softwaru mohla pokračovat.

Předchystáno je několik webových prohlížečů (např. Chromium, Firefox, Midori), MPlayer pro přehrávání YouTube, GIMP (pod názvem Image Workshop), Xournal, OpenOffice.org atd. Always

Innovating distribuje touchbook s vlastní distribucí, Ubuntu a Androidem. Funguje na něm také Ångström s prostředím Enlightenment, přičemž tato možnost vypadala zdaleka nejsvižněji z uvedených. Formou diskuze pak byly zmíněny různé perličky, například že displejová část touchbooku se nabíjí jen při zapnutém bootlooaderu, protože teplota baterií se musí kontrolovat, aby nedošlo k výbuchu.

SHR – distro pro FreeRunner

[Martin Jansa](#) hovořil o SHR, distribuci pro free-runner, které je vývojářem. SHR používá OpenEmbedded a FSO framework, díky čemuž mají příslušné komponenty SHR velice širokou vývojářskou základnu. Ovšem do upstreamu se také pochopitelně nedostane každý hack. Pracuje se na stable verzi SHR vedle současných větví unstable a testing, které obsahují software ve verzích na (krvácející) hraně – zvláště prostředí E17 se neustále mění a s každou novou verzí se objevují nové regrese. Z dalších noviněk padlo slovo o kernelu 2.6.32, na který přechází docela dost distribucí. Na závěr nemohl neproběhnout povinný pokus o nábor nových vývojářů.

OpenStreetMap v ČR

[Pavel Machek](#), který stál u začátků projektu [OpenStreetMap](#) v ČR, popsal, jak OSM funguje a jak do něj přispívat. Po zmínce o formátu dat používaném

v OSM (liší se od GISů!) se věnoval především editoru JOSM a metodice mapování. Současná situace v ČR je taková, že silnice a lesy jsou zmapovány kompletně, na spoustě dalších věcí se pracuje. České úřady se ukázaly jako „docela hodné“ a poskytly nemálo mapových podkladů, na jejichž základě jsou třeba právě zmíněné lesy zpracovány na vynikající úrovni. Přibývají další druhy objektů, např. krmelce (což je využíváno orientačními běžci) nebo turistické značky. Ovšem platí, že pro co není renderer (rozhraní pro vykreslení mapy s danými objekty), to neexistuje.

Google Android

Nakonec [Jozef Mlích](#) ukázal, že Google Android je docela zajímavá platforma. Pokusil se to naznačit několika grafy týkajícími se podílu na trhu a pak přešel (za asistence Aleše Lánika) k praktickým ukázkám aplikací, např. ladičky nebo čtečky čárových kódů. Na závěr rozebral architekturu systému a její odlišnosti od normálního linuxového systému. Kupříkladu je nutné doinstalovat BusyBox, SDK a NDK pro vývoj aplikací v C/C++, ale není možné využívat systémové uživatelské rozhraní.

Závěr

Pak už proběhla „jen“ after-party V Práci... Čímž bych akci označil za podařenou.

Open source a linuxové prohlížeče v dubnu 2010

Jiří Macich ml.

Na [Browsery.cz](http://www.browsery.cz) tímto článkem začíná nový seriál pro příznivce open source prohlížečů, uživatele Linuxu a mobilních otevřených platforem. Vždy na začátku měsíce přinese pro tuto skupinu čtenářů shrnutí toho nejdůležitějšího dění na poli prohlížečů z měsíce předešlého. Začneme měsícem dubnem - úspěchy alternativních browserů na českém trhu, novinkami z vývoje Mozilla Firefoxu a jeho mladšího mobilního brásky a pohledem na novou verzi rozšíření Weave Sync.

Alternativní prohlížeče mají v Česku většinu

Internet Explorer už v České republice nedrží nadpoloviční část trhu. Podle únorových čísel monitorovací služby Navrcholu.cz činí aktuálně jeho podíl 49,29 procenta. Tržní dvojkou je s podílem 36,94 procenta Mozilla Firefox. Prohlížeče využívající jádro Gecko, tedy včetně zmiňovaného Mozilla Firefoxu, mají dohromady 37,36 procenta na tuzemském trhu.

Opera s podílem 6,40 procenta drží třetí příčku. Ze zadních pozic se však pomalu dotahuje Google Chrome, jehož únorový podíl činil 4,73 procenta.

Pokud se zaměříme na jednotlivé verze, tak nejrozšířenějším prohlížečem u nás je aktuálně Internet Explorer 8 s podílem 25,82 procenta. Na druhém místě je Mozilla Firefox 3.5.x s podílem 24,71 procenta. Do první pětky dále patří Internet Explorer 7 (12,83 procenta), Internet Explorer 6 (10,34 procenta) a Mozilla Firefox 3.6.x (5,47 procenta).

Data vycházejí z počtu návštěv uskutečněných na webech monitorovaných službou Navrcholu.cz. Více si o použité metodice můžete přečíst v [tiskové zprávě](#).

Mozilla Firefox 3.6.4 s nezávislým během některých plug-inů

Nový Mozilla Firefox 3.6.4 kromě oprav chyb nabídne i dlouho slibovanou a připravovanou novinku: běh plug-inů v nezávislých procesech. Výrazně by se tím měla zvýšit stabilita prohlížeče, protože ve velké části jeho pádů mají prsty právě plug-iny třetích stran. Ty by tedy nově měly padat bez negativního vlivu na chod samotného prohlížeče.

Je to směr vývoje, který oslovuje víceméně všechny tvůrce prohlížečů napříč trhem. Nejvíce si v této oblasti zatím udělal jméno Google Chrome. Ten spouští v oddělených procesech i jednotlivé otevřené weby, ale Mozilla Firefox se zatím zaměřuje jen na plug-iny.

Verze 3.6.4, která je předběžně naplánována na začátek května, však ještě zdaleka nenabídne nezávislý běh plug-inů v plné parádě. Prozatím tuto funkci nabídne jen verze pro Windows a Linux. Odděleně navíc poběží jen plug-iny pro Flash, Silverlight a Quick Time.

Například Java nebo různé plug-iny PDF prohlížečů zatím nepoběží odděleně. V plánu je ale rozšiřování záběru, toto má být jen první krok. Časem by se dle dřívějších informací mohlo dospět i k oddělení renderování grafického prostředí prohlížeče.

Základ pro Mozilla Firefox 4.0 ve čtvrté alfa verzi

Vyšla čtvrtá alfa verze jádra Gecko 1.9.3, na němž bude založen webový prohlížeč Mozilla Firefox 4.0. Novinek je k dispozici hned několik. Uživatele, často pracující s větším množstvím otevřených panelů, potěší vylepšený inteligentní adresní řádek, který nově nabízí při zadávání URL také odpovídající (již) otevřené panely.

Nativní funkcí se stává možnost změny velikosti formulářového prvku textarea prostým tažením myši. Dosud k tomu bylo potřeba rozšíření. Pokračuje se i ve vylepšování nezávislého běhu plug-inů, kde byla doplněna podpora pro Mac. Chystaný Mozilla Firefox 3.6.4 nabídne nezávislý běh některých plug-inů jen pro Windows a Linux.

Pokračují práce na hardwarové akceleraci s využitím Direct2D z Windows 7 a Windows Vista, ale pořád je ve výchozím nastavení vypnuta. Vývojáři ladili také rychlost restartu prohlížeče při instalaci aktualizace nebo výkon při přehrávání HD videí. Vylepšena byla také podpora pro SVG nebo CSS.

Další vývojový milník by se měl objevit během dvou až tří týdnů. Ostrý Mozilla Firefox 4.0 je plánován na letošní rok, ale cesta k němu bude ještě dlouhá.

Mozilla Firefox 1.1 pro Maemo slibuje jen drobná vylepšení

Mobilní Mozilla Firefox 1.1 by měl vyjít v květnu, a to opět pro systém Meamo, který používá komunikátor Nokia N900. Nějaké novinky, které by braly dech, tato nová verze ale nenabídne. V plánu je vylepšit práci s formulářovými prvky na webových stránkách (včetně automatického doplňování), přepracovat podobu uvítací obrazovky a implementovat podporu automatické aktualizace nainstalovaných doplňků.

Dále je v plánu doplnit do kontextové nabídky volbu pro otevření v novém panelu a pro uložení obrázku. Nebo také zavést podporu pro export stránek do PDF. Chystá se i vylepšení podpory komunikátoru Nokia N900 spočívající konkrétně v možnosti zobrazení prohlížeče v portrait režimu nebo využití tlačítek pro ovládání hlasitosti k zoomu zobrazené stránky.

Weave Sync v nové verzi přináší hlavně optimalizaci

Synchronizační rozšíření Weave Sync pro prohlížeč Mozilla Firefox se teď v dubnu dočkalo dvou nových verzí. Seznam vylepšené verze 1.2 je poměrně dlouhý. Data jsou nyní ze serveru stahována v jedné vrstvě, aby nevznikal efekt neúplné nebo chybné synchronizace.

Okruh synchronizovaných dat byl rozšířen o dotazy zadávané do vyhledávacího pole prohlížeče a také o popisy složek s uloženými záložkami. Synchronizace by také nyní neměla zbytečně zatěžovat prohlížeč při jeho nabíhání a otevírání panelů. Dále bylo vylepšeno synchronizování panelů.

Následně vyšla verze 1.2.1 s optimalizovaným synchronizováním historie textů zadávaných do formulá-

řových polí, aby se zabránilo negativnímu dopadu na výkon prohlížeče. Weave Sync je zatím samostatné rozšíření vznikající v rámci Mozilla Labs.

Synchronizační funkce mají být nativní výbavou prohlížeče Mozilla Firefox 4.0. Ten se tak zařadí po bok konkurenčního browseru Opera. Google Chrome rovněž nabízí synchronizaci, ale zatím jen záložek (oblíbených položek).

Český Firefox dá před Bloglines.com přednost Google Readeru

Tvůrci české lokalizace webového prohlížeče Mozilla Firefox se rozhodli, že na základě dlouhodobých preferencí tuzemské uživatelské veřejnosti provedou změnu v nastavení výchozí služby pro odebrání RSS kanálů. Mozilla Firefox nemá plnohodnotnou RSS čteč-

ku. Vedle tzv. živých záložek ovšem umožňuje předat RSS kanál ke sledování do externí RSS čtečky. Kromě klasické desktopové aplikace to může být i webová služba.

Mozilla Firefox v české verzi doposud nabízí přihlášení k odběru RSS kanálů přes služby Bloglines.com a Články.cz. Jenže Články.cz již nejsou v provozu a služba Bloglines.com si masovou popularitu české uživatelské veřejnosti dosud nezískala.

Tento tandem služeb tak v chystané aktualizaci 3.6.4 nahradí nové duo: Články.jyxo.cz a Google Reader. Uživatelé si ale toto nastavení samozřejmě budou moci změnit. Návod k patřičné úpravě na obrazovce about:config nabízí článek ze serveru Mozilla.cz.

Zpravodaj TeXistů pod drobnohledem

Pavel Stríž

Na následujících stránkách vám představíme články **Zpravodaje** publikované v roce 2009. Jedná se o články kolem TeXu, typografie, grafiky, automatizace atd. Zpravodaj je časopisem Československého sdružení uživatelů TeXu (**CSTUG**) a s ročním zpožděním jsou články publikovány v plném rozsahu. Proto lze najít i články od vzniku sdružení a časopisu, což je datováno až do roku 1991. Takto vzniká archiv kvalitního čtení a sbírka jedinečných zkušeností autorů a uživatelů TeXu. Navíc Zpravodaj dostávají **členové sdružení** v papírové podobě za symbolický roční příspěvek.

Číslo 1–2/2009

Několik poznámek k historii CSTUGu – Trocha neformálních vzpomínek

Jiří Veselý

Tato krátká zpráva přináší historický vývoj CSTUGu od jeho počátků. Je napsána jedním ze zakladatelů CSTUG.

Stanovy „Československého sdružení uživatelů TeXu“ byly oficiálně schváleny 9. května 1990 tehdejším Ministerstvem vnitra a první oficiální valná hromada proběhla 10. prosince 1990. Stanovy otištěné v historicky prvním čísle Zpravodaje (1/1991) mají datum 30. listopadu 1990.

Oslí okénka v PDF

Robert Mařík

V tomto článku se seznámíme s LaTeXovým balíčkem **fancytooltips**. Tento balíček umožňuje uživateli, aby si při prohlížení naší prezentace přímo v textu na stránce zobrazil část nebo animované části jiného PDF dokumentu.

TeX Live 2008 a správa instalácie TeX Live

Norbert Preining

TeX Live 2008 bol vydaný len nedávno a DVD sú pripravené stať sa zlatými. Toto je prvé vydanie TeX Live obsahujúce TeX Live Manager (správcu instalácie), skrátene „tlmgr“.

Okrem prevzatia niektorých úloh od „texconfig“ (ktorý nikdy nebol k dispozícii pre Windows) TeX Live konečne prináša do sveta TeX Live množstvo nových funkcií, predovšetkým možnosť voľby dynamickej aktualizácie.

Tento článok prezentuje nový instalačný program TeX Live – TeX Live Manager – a na záver poskytujeme

prehľad o ďalších zmenách v inštalácii TeX Live 2008. TeX Live 2009 a prichádzajúca verzia z roka 2010 sú už len drobnými vylepšeniami verzie z roka 2008.

Vybrané partie knižní sazby aneb Píšeme divadelní hru

Pavel Stríž

Tento článok prináša prehľad nástrojů na sazbu divadelních her. Vedle nich najdete řadu dílčích úloh, které byly řešeny přes i mimo TeX. Příspěvek je psán z pohledu divadelníka, který do klávesnice bušil tak dlouho, dokud na papír nevypadlo to, co si od začátku přál. Autor čerpal zkušenosti ze sazby **Sbírky divadelních prvotín** a připravované „Sbírky divadelních her 2“ s hrami napsanými v češtině a přeloženými do slovenštiny.

Tohle není dokumentace nového balíčku na sazbu divadelních her. Tvůrčí proces by neměl být příliš zaskatulkován. Když už se ale pro něco rozhodneme, tak v (typografické) jednotě je síla. Zde naleznete náhledy a pohledy na jednotlivé problémové partie sazby divadelní hry. Čtenář brzy zjistí, že některé problémy jsou podobné těm u sazby knih.

Google Summer of Code

Marcel Svitalský

Série krátkých zpráv přináší překlad prvních odstavců stránky Wikipedie věnované **Google Summer of**

Code, přehled přihlášených a realizovaných studentských projektů v roce 2008 za **TeX Users Group (TUG)** a také ideje TUGu pro rok 2009.

Projekt Dublin Core metadata interface

Marcel Svitalský

Článek přináší překlad webové stránky popisující **podrobný návrh** jednoho z projektů pro Google Summer of Code 2009 pod poradenstvím TUGu. Cílem projektu měla být implementace Dublin Core Abstract Model v TeXu.

Číslo 3/2009

Sazba odstavců do textových oblastí

Jan Šustek

Při sazbě textu do textových oblastí vznikají problémy v případě, že oblasti mají různou šířku a v textu se vyskytují pružné vertikální mezery. Tento článek popisuje jedno z možných řešení uvedeného problému. Zdrojový kód lze nalézt **na stránkách autora**.

TeX v informačním systému studijní agendy

Tomáš Kotouč a Martin Kvoch

Článek přináší přehled užití TeXu v informačním systému studijní agendy vysoké školy, který je vyvíjen již patnáct let na **Západočeské univerzitě v Plzni**. Systém je doplněn o moduly Absolvent obsahující absolventskou agendu a Přijímačky evidující výsledky přijímacího řízení. V testování je modul Evaluace umožňující řídit studentské hodnocení výuky. Systém se umístil na třetím místě v mezinárodní soutěži Eunis Elite Award v roce 2001. Webové stránky tvůrců jsou dostupné na serveru <http://stag.zcu.cz/>.

Podpora přípravy závěrečných prací

Jiří Rybička

Podpora formální kvality závěrečných prací na **Provozně ekonomické fakultě Mendelovy univerzity v Brně** obsahuje několik různých komponent – výukové předměty, podpůrné texty a technické prvky (styl a šablony). Článek popisuje zejména styl dipp.sty pro úpravu závěrečných prací. Styl dipp je volně k dispozici pro každého uživatele a je také nabízen v internetovém prostředí **TeXonWeb**.

Šablony pro vysokoškolské kvalifikační práce

Pavel Stríž a Michal Polášek

Cílem článku je představit existující šablony obecně, poté se zacílením na vysokoškolské kvalifikační práce domácí i zahraniční. Další část článku seznámí čtenáře s pracemi na šablonách pro **Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně**. Ty jsou zakotveny pod **Směrnicí rektora č. 12/2009**.

Číslo 4/2009

Rozhovor s Hàn Thê Thànhem, tvůrcem a správcem pdfTeXu

Dave Walden a Hàn Thê Thành

Tento článek je překladem **rozhovoru**, který byl poprvé publikován v „Koutku rozhovorů“ na stránkách **TeX Users Group**, 24. července 2008.

Představení LuaTeXu

Michal Mádr a Pavel Stříž

Tento článek ve stručnosti představuje program LuaTeX [čtěte luatex nebo také luahtex] – ambiciózního následníka programu pdfTeX se začleněním jazyka Lua do TeXu. Článek se snaží zasadit LuaTeX do kontextu následnických programů TeXu a představit nové možnosti, které tento systém již přináší a měl by v budoucnu přinést. Většina informací v tomto článku byla čerpána z webové stránky projektu [LuaTeX](#), s věným souhlasem jejich tvůrců.

Zašifrování zdrojového textu při zachování jeho funkčnosti

Jan Šustek

Článek ukazuje možnost, jak zašifrovat TeXový soubor tak, aby se navenek choval stejně jako původní soubor. Toho je možné využít například, pokud chceme druhému uživateli poslat balík maker, ale nechceme mu z nějakého důvodu prozradit zdrojový kód těchto maker. Zdrojový kód lze nalézt [na stránkách autora](#).

Vykreslení středové části obrazce Shri Yantra pomocí Metapostu

Luís Nobre Gonçalves, Michal Mádr a Pavel Stříž

Tento článek popisuje, jak pomocí programu [Metapost](#) lze jednoduše nakreslit komplikovaný obrazec – středovou část kultovního indického symbolu [Shri Yantra](#). Obrazec se skládá z devíti trojúhelníků rozmístěných uvnitř kruhu. Vztahy mezi trojúhelníky jsou popsány několika pravidly a vytvoření kresby respektující tato pravidla je netriviální. Článek popisuje úspěšný pokus, jak se ke správnému nakreslení obrazce přiblížit. [dipp.sta](#)

Program Highlight a jeho užití

André Simon

Článek představuje program [Highlight](#), který je určen k formátování zdrojových kódů. Průřezově představuje jeho možnosti a potenciál. Program umí pracovat v grafickém režimu, dávkově a může být načten jako externí knihovna.

Více či méně použitelných alternativ je relativně hodně. Namátkou zmiňme TeX balíčky [fancyvrb](#) a [listings](#). Mimo TeX pak:

- [GeSHi](#) – Generic Syntax Highlighter,
- [GNU Source-highlight](#),
- [Pygments](#) a další.

V rámci experimentů představuje autor ve svém programu přístup k formátování více jazyků v jednom dokumentu, např. u dokumentů a webových stránek při kombinaci HTML+PHP+CSS+JavaScript, LaTeX+Sweave+R, Perl+TeX, Lua+TeX apod.

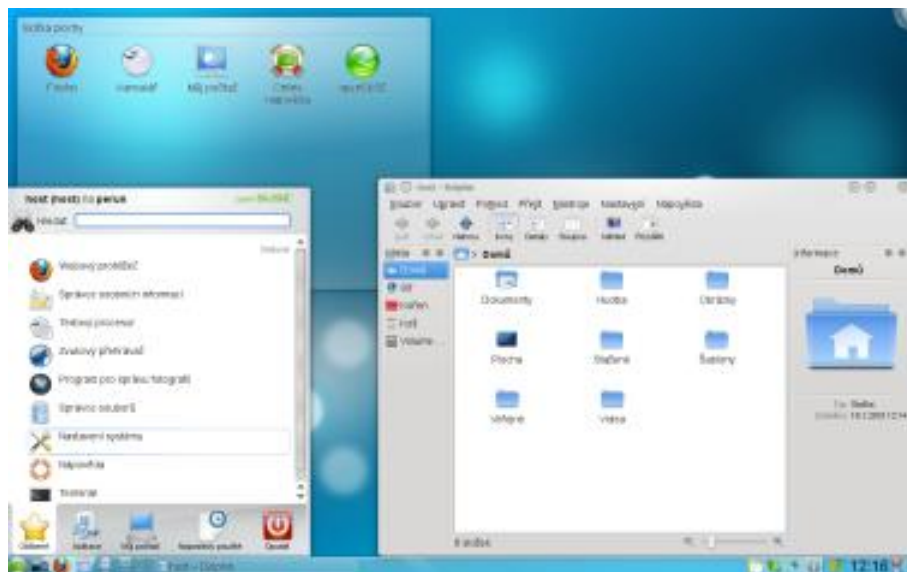
KDE 4: Vrchol desktopové evoluce?

Vojtěch Zeisek

„Jak vypadá Linux?“ Těžká otázka. Linux je stavebnice, může tedy vypadat velmi různě. Pro uživatele je asi nejdůležitějším dílem tzv. desktopové prostředí, které reprezentuje vše, co člověk běžně vidí a ovládá myší. Tak potom „vypadá (jeho) Linux“. Jedním ze dvou nejoblíbenějších grafických prostředí je KDE.

Špetka historie

V roce 1996 byl mladý německý student informatiky Matthias Ettrich velký fanoušek tehdy ještě dosti mladého Linuxu. ale jeho přítelkyně jej však odmítala používat, protože se jí jeho grafické prostředí zdálo velmi nepřátelské a špatně se jí s tím pracovalo. Proto se on jako pravý muž rozhodl, že vytvoří grafické prostředí pro Linux, které se jeho přítelkyni bude líbit a bude se jí s ním dobře pracovat. To byl první krok k vydání KDE.

Vzhled současného KDE 4.3: vlevo je hlavní nabídka, vpravo správce souborů Dolphin.

KDE je postaveno na knihovně Qt vyvíjených norským Trolltechem (později ji koupil Nokia), které sice byly k dispozici zdarma, ale nebyly open source (nyní již jsou již dostupné pod open source licencemi). KDE začalo být velice rychle velice populární, ale mnoha lidem vadilo, že je postaveno na nesvobodných knihovněch. A tak vznikl projekt GNOME, který měl zprvu za cíl vytvořit plně

svobodnou alternativu KDE. Nyní GNOME a KDE tvoří dvojici nejoblíbenějších grafických prostředí pro Linux. U většiny uživatelů dnes Linux asi vypadá podobně jako GNOME v Ubuntu nebo jako výchozí vzhled KDE4.

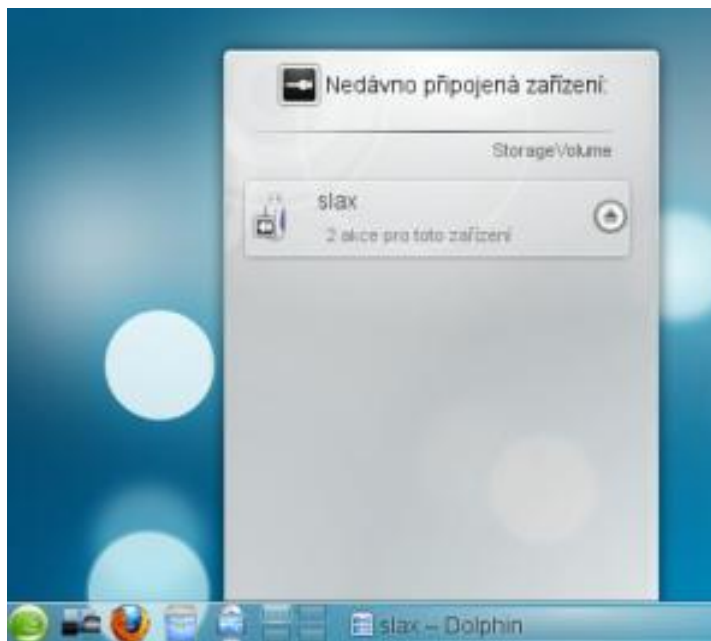
KDE řady 4 spatřilo světlo světa před dvěma lety a první vydání se příliš nepovedlo. Vývojáři si ukousli obrovský balík práce na zajímavých technologických inovacích, ale první vydání nové řady neumělo zdaleka tolik, co jeho předchůdce a navíc bylo hodně nestabilní. Obrovský objem programátorské práce, který byl potřeba k vytvoření nové řady KDE, se nedal zvládnout a autoři navíc nezvládli komunikaci s uživateli a tvůrci linuxových distribucí. Po dalších dvou letech intenzivního vývoje je již KDE4 plně vyzrálé a vhodné pro každodenní použití. KDE je dostupné prakticky ve všech větších linuxových distribucích, v BSD, OpenSolarisu a dalších systémech. Lze jej provozovat i na MS Windows a Apple Mac OS X.

Co to umí a obsahuje

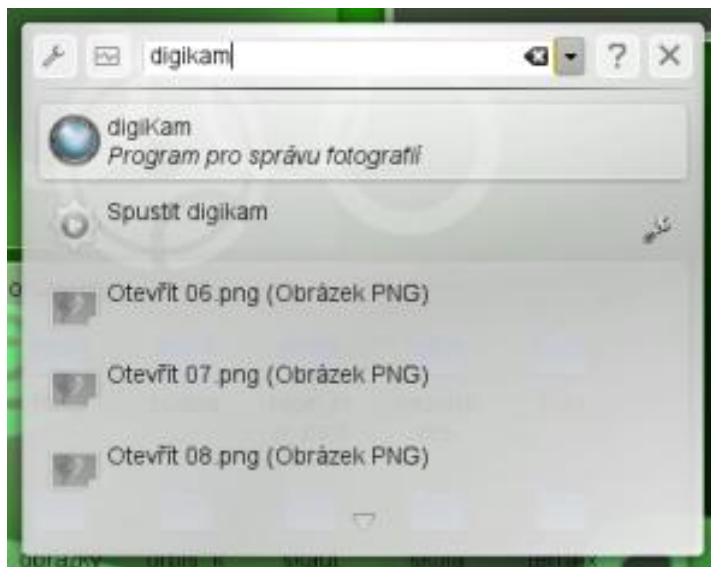
KDE je vysoce modulární a přizpůsobivé prostředí. Zároveň se s obrovskou mírou nastavitelnosti snaží uživateli nabídnout při práci maximální pohodlí. Snaží se integrovat maximum aplikací tak, aby spolu mohly snadno a pohodlně komunikovat a aby uživatel mohl stejně jednoduše pracovat s daty ve vlastním počítači i třeba na FTP serveru (protokol KIO.; stačí do řádku s adresou ve správci souborů nebo souborovém dialogu prakticky libovolného programu napsat `remote: /` nebo kliknout na ikonku u levého konce adresní řádky).

„Co je to je KDE?“ není úplně jednoduchá otázka. V užším smyslu jde jen o základní balík knihoven a funkcí jen s pár nezákladnějšími aplikacemi typu správce souborů. V širším smyslu se k tomu řadí blíže neurčené množství dalších aplikací primárně určených pro použití s KDE, ale samozřejmě použitelných i v rámci jiných grafických prostředí.

Práce s výměnnými zařízení (USB, CD, ...) v KDE4 (v panelu 5. ikonka zleva).

Krunner: stiskněte [Alt+F2] a začněte psát název aplikace, souboru, kontaktu z knihy adres apod. Krunner začne vyhledávat a umožní vám dostat se snadno a rychle dostat k cíli.

KDE4 již nepracuje s klasickým konceptem plochy jako výpisem stejnojmenného adresáře, maximálně ozvláštňeného o pár speciálními ikonkami nebo postranním panelům. KDE používá tzv. **Plasmu**, což je obecný princip umožňující umístit na plochu umístit prakticky cokoli. Vše, co uživatel po spuštění vidí je **Plasma**. Jednotlivé prvky (panely a jejich součásti, ...) jsou tzv. plasmoidy (widgets, applets, ...). Odstraní-li všechny plasmoidy, zbude jen prázdná plocha s pozadím. Na druhou stranu můžete na plochu umístit libovolné množství libovolně nastavených panelů a dalších užitečných věcí. Plocha už ani není jen výpisem adresářů. O to se stará speciální plasmoid. Můžete tak mít na ploše mít výpis několika různých adresářů.

Příklad plně vybavené plochy. Vlevo a nahoře jsou panely s běžnými plasmoidy (přepínač ploch, otevřená okna, systémové ikony apod.), na ploše jsou hodiny, výpis tří adresářů a další věci.

Zobrazení přístrojové desky obdobné Mac OS X. Po stisku [Ctrl+F12] jsou aktivní jen plasmoidy na ploše, vše ostatní (včetně otevřených oken) je zašedlé.

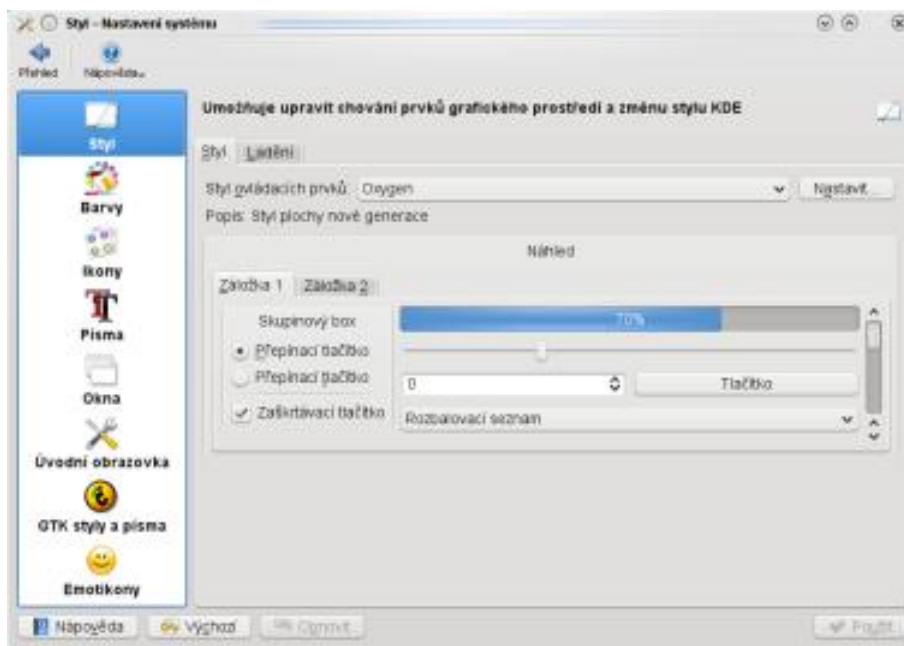

Přidání dalších plasmoidů na plochu nebo do panelu.

Spolu s KDE má uživatel k dispozici celou řadu zajímavých grafických efektů, které lze pár kliknutími zapnout v ovládacím centru. Jde o různé průhlednosti, stíny, animace, náhledy při přepínání oken a další oku lahodící efekty. Ovládací centrum je pohodlné a umožňuje snadno nastavit celé KDE a některá systémová nastavení (to se mezi různými distribucemi poněkud liší).

Ovládací centrum KDE.

Nastavení vzhledu v ovládacím centru.

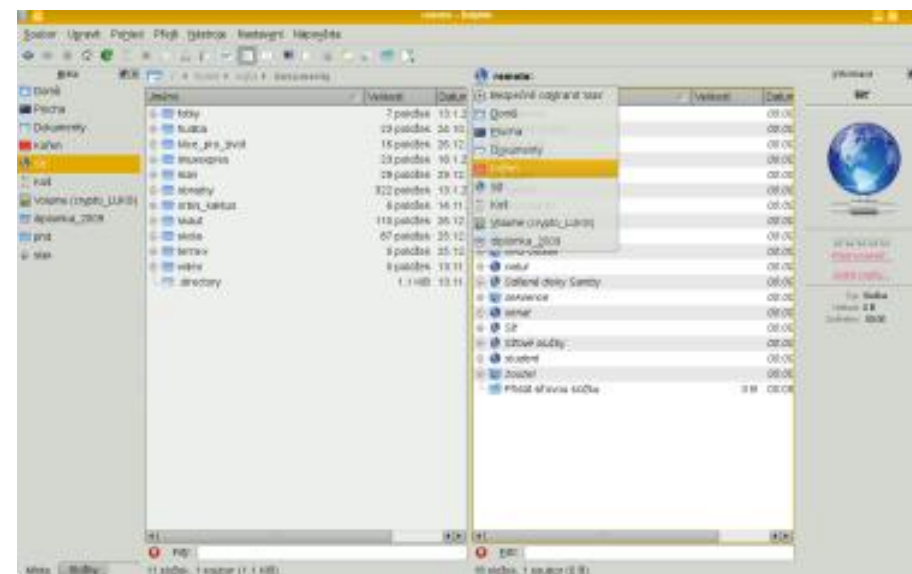
K nastavení panelu se dostanete kliknutím na ikonku Plasmy (na panelu poslední ikonka vpravo).

KDE přináší celou řadu dalších zajímavých technologií, jako je desktopové vyhledávání **Nepomuk** (obdoba Google Desktop, aktuálně asi nejlépe dostupné v **Mandriva Linuxu**), **Phonon** pro správu zvuku, **Solid** pro sjednocení přístupu k informacím o hardwaru. **A mnohé další.** S většinou z nich se uživatel běžně nesetká.

Aplikace

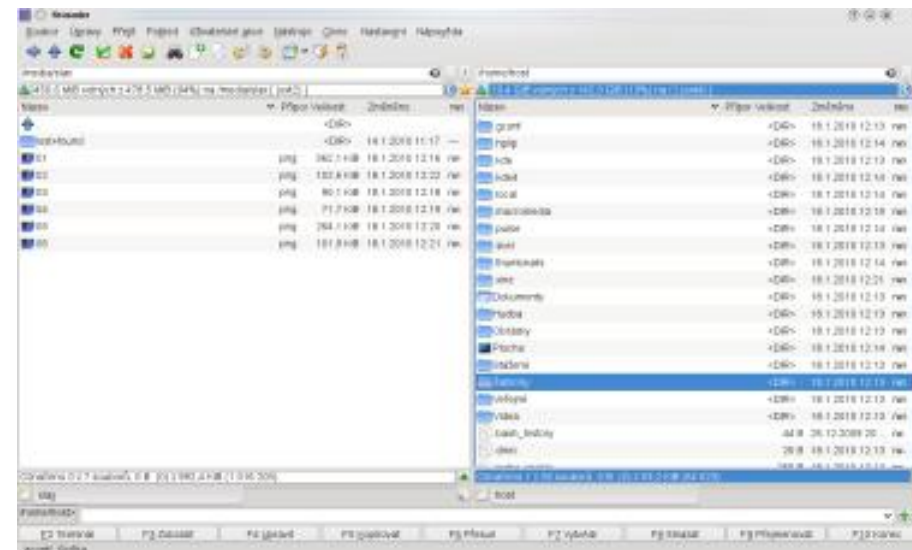
Jelikož nelze říci, co přesně je či není základní aplikací KDE aplikace, uvedu jen malý výběr, se kterým se asi většina lidí setká. Mnohem víc jich lze nalézt na www.kde-apps.org. Aplikace pro KDE se většinou poznají podle toho, že začínají na „K“ nebo mají „K“ tam, kde by angličtina psala „C“.

Základním správcem souborů je **Dolphin** zvládající všechny běžné operace. Výchozí vzhled je vidět na prvním obrázku, níže po úpravách nastavení.

Správce souborů Dolphin s upraveným nastavením.

Kdo má rád klasické dvoupanelové správce souborů, ten jistě ocení **Krusader**. Jeho funkce lze rozšířit instalací doplňkových aplikací, se kterými Krusader spolupracuje (jejich přehled je v nastavení Krusaderu).

Dvoupanelový správce souborů Krusader.

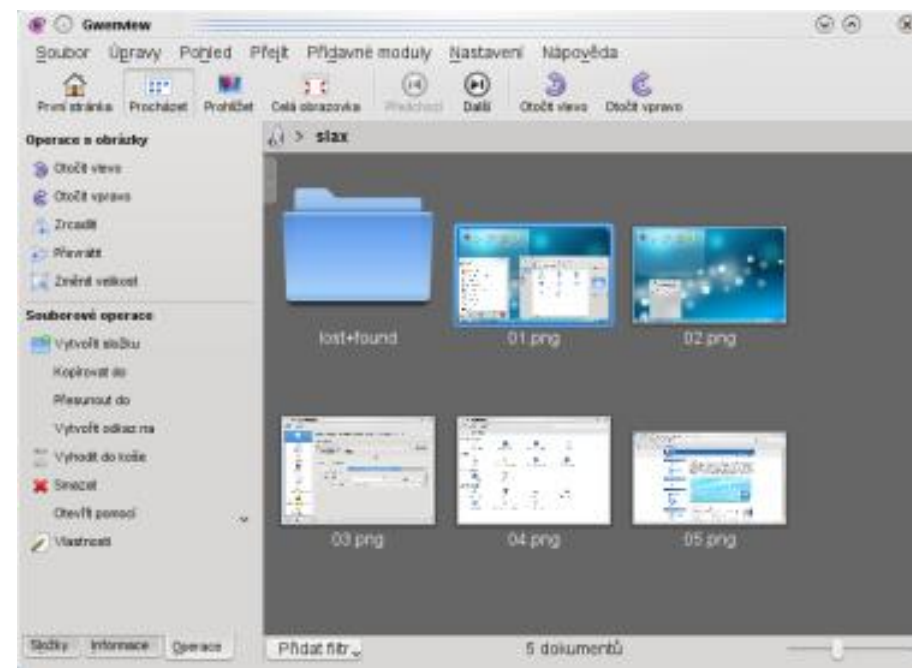

V KDE4 plní roli prohlížeče webu **Konqueror** (v KDE3 plnil i roli správce souborů), nicméně jej lze použít i jako správce souborů. Používá zobrazovací jádro **KHTML**, které se stalo základem WebKitu používaného v Safari a Google Chrome/Chromium (místo KHTML lze v Konqueroru použít i WebKit) a je velice rychlý.

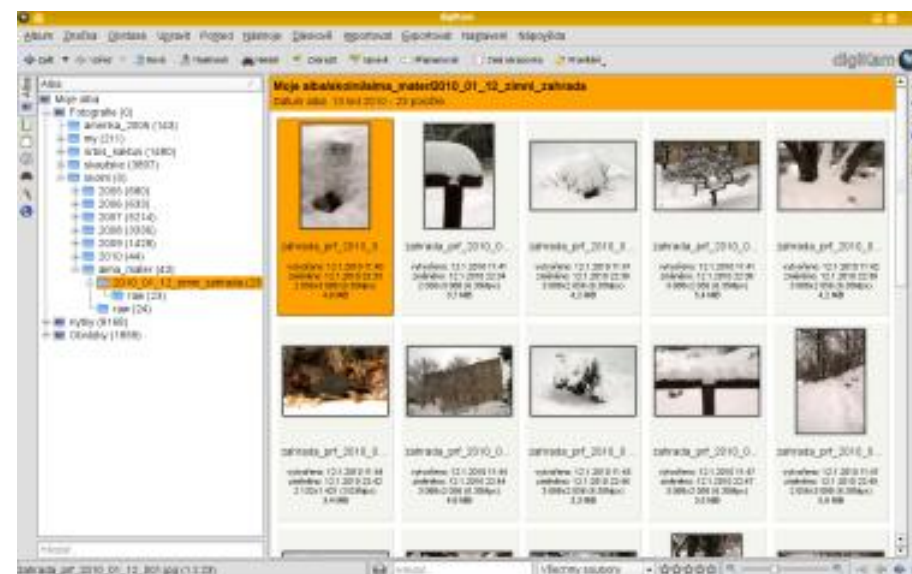

Prohlížeč webu Konqueror.

Jako prohlížeč obrázků slouží **Gwenview**. Je rychlý a zvládá i hromadné operace se soubory. Na správu obrázkových alb slouží digiKam, což je skutečně špičkový kus softwaru, který směle **snese srovnání s draze placenou konkurencí**.

Prohlížeč obrázků Gwenview.

Správce kolekcí obrázků digiKam.

K přehrávání hudby slouží **Amarok**, což je jeden z vůbec nejlepších dostupných hudebních přehrávačů. Pracuje s hudební kolekcí a má velmi dobrou podporu síťových služeb: kromě přehrávání internetových rádií dokáže např. stáhnout text k přehrávané písni, informace o interpretovi, obal alba a další věci. Tyto informace získává na základě ID3 tagů.

Hudební přehrávač Amarok.

Pro KDE (respektive s využitím knihoven Qt) je napsáno velké množství **výukových aplikací**. Mezi ty nejužitečnější patří **Marble**, což je vysoce kvalitní obdoba Google Earth. Dalšími jsou např. periodická tabulka **Kalzium**, mapa hvězdné oblohy **Kstars** a mnohé další.

Marble – zeměkoule ve vašem počítači.

KDE samozřejmě obsahuje i řadu drobných **her, aplikace pro vývojáře, Kopete** pro ICQ, Jabber a další podobné protokoly, **K3B** na vypalování, přehrávač videa **Kaffeine**, prohlížeč PDF **Okular**, sadu **správce pošty, kalendáře a knihy adres, kancelářský balík** a desítky a stovky dalších aplikací.

KDE4 je dnes plně vyzrálé a velice moderní grafické prostředí hodící se pro prakticky pro jakoukoliv práci. Je do něj integrováno obrovské množství nejrůznějších aplikací. Jeho vyzkoušení mohou jen doporučit. Po počátečním seznamování se s novou věcí máte velkou šanci, že vám bude vyhovovat. Zvláště, když si jej upravíte k obrazu svému.

Recenze mobilního telefonu Nokia N900

Jiří Eischmann

Na konci minulého roku Nokia uvedla na trh nový chytrý telefon ze své linuxové řady. Nokia N900 patří v současnosti mezi nejlépe hodnocené mobilní zařízení a byla velmi vřele přijata zákazníky. Dostali jsme ji na testování, takže se s vámi nyní můžeme podělit o dojmy z měsíčního používání.

Ze všeho nejdříve je nutné říci, že nazývat Nokii N900 mobilním telefonem není zrovna přesné. Někteří jej nazývají internetovým tabletem, čímž je samozřejmě také. Přitom si zachovává veškeré vlastnosti mobilního telefonu. Nachází se prostě někde na hranici mezi mobilním telefonem a zařízením na prohlížení Internetu. Pojďme se ale podívat na to, jak si N900 vede po stránce hardwarové.

Hardware

Srdcem přístroje je **procesor** TI OMAP 3430 SoC 600 MHz ARM Cortex-A8, který je, myslím, výkonem pro tento typ přístroje odpovídající. V chytrých telefonech už dnes najdete procesory o výkonu kolem 1 GHz. Rychlost N900 mi připadá dostatečná, nedá se říct, že by byla vyloženě bleskurychlá, ale o pomalosti se hovořit nedá. **Paměť telefonu** je sice udávána na hodnotě 1 GB, ale RAM je pouze 256 MB, zbytek je swap z interní paměti. Každopádně to stačí i na běh plnohodnotných desktopových aplikací, ale o tom až v části o softwaru. Čím N900 vyčnívá nad konkurencí je vnitřní paměť, která je 32 GB (eMMC). Tu lze ještě rozšířit o karty typu microSD/microSDHC, ale na rozdíl od některých konkurenčních zařízení to není prakticky potřeba. Myslím, že paměť 32 GB je pro tento typ zařízení dostatečná.

Obrazovka je také velmi solidní. Má úhlopříčku 3,5 palce, což je u tohoto typu zařízení normální. Rozlišení je však 800x480, což dělá velmi pěkných 267 ppi (pixelů na palec). Jen pro srovnání - populární iPhone má pouhých 160 ppi. Ještě lépe je na tom N900 v ba-

revně hloubce. Její monitor dokáže zobrazit 16,7 milionu barev, iPhone pouze 262144. Rozdíl je také v typu monitoru. Zatímco N900 má rezistivní displej, iPhone kapacitní. Která technologie je lepší asi nelze objektivně rozsoudit, ostatně na Internetu naleznete na toto téma nekonečné diskuse.

Přístroj je vybaven slušným **fotoaparátem** s rozlišením 5 MP s optikou z dílny Carl Zeiss. Pořízeným fotografiím lze okamžitě přiřazovat GPS souřadnice. Nahrávat **videa** lze při rozlišení 800x480 s 25 snímků za sekundu.

Promo video

Podpora bezdrátových technologií je široká. N900 si rozumí s GSM, GPRS, EDGE, UMTS, WCDMA, HSPA, WLAN IEEE 802.11 b/g (WiFi), Bluetooth 2.1.

Obsahuje také integrovanou **GPS** a jak **FM** přijímač, tak vysílač, což není zase tak obvyklá funkce ani v této kategorii. Pokud tedy často jezdíte autem, stačí vám k přehrávání hudby z N900 jakékoliv autorádio. Samozřejmě funkčnost tohoto řešení do značné míry závisí na rušení jinými stanicemi, ale podle mých pokusů byl zvuk čistý do 30 cm od zařízení, což je myslím na přehrávání v autě dostatečné.

Zařízení má **Li-Ion baterii** s kapacitou 1320 mAh. Samotná výdrž zařízení se liší podle toho, jak moc a jakým způsobem zařízení používáte. Pokud jste několik hodin připojeni k WiFi a brouzdáte po Internetu, energie z baterky mizí doslova před očima a musíte ji nabíjet každý den. Při neintenzivním provozu vydrží několik dní.

Charakteristickou vlastností N900 je vysunovací **hardwarová klávesnice**, na které se píše velmi dobře. Je tvrdá, klávesy jsou vystouplé, a ač nemám zrovna nejmenší prsty, neměl jsem problémy s trefováním se na klávesy. Většina chytrých telefonů dnes dává přednost softwarové klávesnici, ale pro serióznější psaní je hardwarová klávesnice nenahraditelná, navíc můžete během psaní sledovat např. konverzaci a místo toho, abyste měli softwarovou klávesnici přes celou obrazovku. Na druhou stranu je to vykoupeno větší **velikostí** (111x60x18 mm) a **hmotností** (181 g).

Nokia N900 s ruskou klávesnicí, zdroj wikipedia.org (Ilya Voyager)

Software

Stejně jako její předchůdci i Nokia N900 používá systém **Maemo**, tentokrát ve verzi 5. O Maemu jsem slyšel, že se jedná o „nejlinuxovější“ mobilní systém, a proto jsem byl zvědavý, do jaké míry je to pravda. Po měsíci používání musím konstatovat, že mě Maemo v tomto smyslu vůbec nezklamalo. Je založeno na Debianu a když se přesunete do příkazové řádky, tak si opravdu připadáte jako v plnohodnotném Debianu. Naleznete tu stejné nástroje a také stejnou správu softwaru – včetně klasických repozitářů s deb balíčky. Ty mají dokonce stejnou strukturu jako repozitáře Debianu. Taktéž jsou rozděleny podle fáze vývoje. Chcete testovat vývojovou verzi? Není problém, stačí přepsat zdroje softwaru.

Prostředí Maema se mi také velmi zamlouvalo. Využívá virtuální plochy, jako je známe z Linuxu, uživatel se mezi nimi pohodlně pohybuje tažením prstu po obrazovce. Na každou plochu si můžete umístit různé widgety, takže tam můžete mít spouštěče map, prohlížeče, náhled kalendáře, zobrazení nejnovějších zpráv z Facebooku nebo RSS. Vlevo nahoře je panel, ze kterého se dostanete do seznamu aplikací a ve kterém se nacházejí nástroje na nastavení profilu, zapnutí Bluetooth, připojení k Internetu. Zobrazuje také stav baterie.

spuštěny v režimu celé obrazovky, přičemž kliknutím na jedno tlačítko v rohu se můžete vrátit do normálního stavu. Aplikace mají lištu nástrojů v systémovém panelu v horní části obrazovky. Kliknutím na ikonu v levém horním rohu na tomto panelu se přesunete do přepínače mezi aplikacemi, který připomíná Expozé z Max OS X, protože okna otevřených aplikací jsou seřazeny do mřížky. Pokud kliknete na ikonu znovu, ocitnete se zpět v seznamu aplikací.

Virtuální plochy s widgety

Maemo je plně **multitaskingový systém** bez žádných kompromisů v této oblasti. Aplikace lze mít

spuštěny v režimu celé obrazovky, přičemž kliknutím na jedno tlačítko v rohu se můžete vrátit do normálního stavu. Aplikace mají lištu nástrojů v systémovém panelu v horní části obrazovky. Kliknutím na ikonu v levém horním rohu na tomto panelu se přesunete do přepínače mezi aplikacemi, který připomíná Expozé z Max OS X, protože okna otevřených aplikací jsou seřazeny do mřížky. Pokud kliknete na ikonu znovu, ocitnete se zpět v seznamu aplikací.

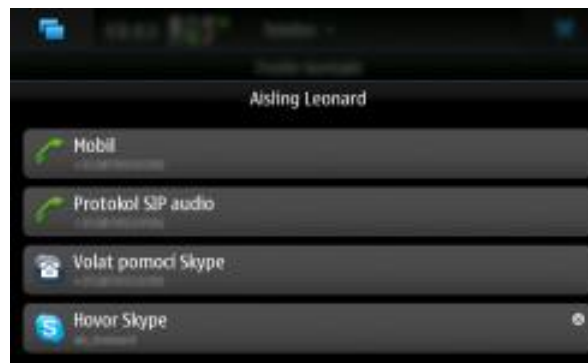
Přepínání aplikací

Jednou ze stěžejních funkcí N900 je **prohlížení webu**. K tomu slouží výchozí prohlížeč, který je postavený na Firefoxu. Na můj vkus byl až moc těžkopádný, protože jsem byl zvyklý na Opera Mini, která má možnost komprese dat. Na pomalých připojeních, jaké nabízí např. T-Mobile, je prohlížení webu se vším všudy docela pomalé. Na druhou stranu je naprosto bez kompromisů včetně přehrávání Flashe. Množství přenesených dat, a tedy i zrychlení brouzdání, můžete ovlivnit nainstalováním AdBlocku, který všechny flashový obsah standardně blokuje. Maemo je však díky svému linuxovému naturelu natolik univerzální systém, že není problém nainstalovat i Opera Mini, i když neexistuje oficiální podpora. Prostě jen nainstalujete JRE a do něj Opera Mini. Není to nic složitého.

Výchozí prohlížeč

Nebyl by to správný komunikátor, kdyby neuměl **instant messaging**. Integrace všech sítí (Jabber, ICQ, MSN, Skype,...) je doslova vzorová. Všechny kontakty jsou sloučeny do jednoho seznamu a lze je slučovat a vytvářet tzv. metakontakty (a to i s kontakty ze SIM karty). Veškeré konverzace (včetně SMS) probíhají formou, kterou známe z instant messagingu, tedy že se zobrazují zprávy na jedné stránce tak, jak jdou za sebou. Abych pravdu řekl, dlouho jsem vůbec netušil, že je v Maemu podpora **Skype**. Myslel jsem si, že se jedná o samostatnou aplikaci jako všude jinde. Ale on je do Maemu integrován a stačí se tedy jen přihlásit. Tato integrace je neocenitelná v momentě, kdy chcete volat. Stačí vybrat v telefonním seznamu kontakt, kliknout na něj a objeví se vám možnosti, které jsou k dispozici. Pokud jste v ČR, dáte asi přednost volání přes mobilního operátora, v zahraničí vyjde mnohem levněji Skype (pokud jste připojeni k WiFi). Řešení v N900 je skvělé v tom, že jen kliknete na jiné tlačítko. Teoreticky se lze přihlásit i k **VoIP**, ale zprovoznit volání přes Fayn se mi nepodařilo. Netvrdím ale, že to nejde, nastavit **SIP** účet je občas alchymie. Velmi dobrou podporu má E-mail. Obsluha mého e-mailového účtu skrze IMAP byla naprosto bez problémů.

Tak přes co budeme volat?

Jednou z nejdůležitějších funkcí N900 je také **GPS navigace**, která je dnes běžná i v telefonech nižších tříd. Veskrze pozitivní skutečností je, že Nokia nabízí vlastní mapy úplně zdarma. K dispozici jsou mapy z několika desítek zemí. V tomto Nokia nad ostatními výrobci vede. Bohužel tím pozitivní zprávy o GPS navigaci v N900 končí. Mé zkušenosti jsou spíše negativní. Jedná se o tzv. asistovanou GPS, která urychluje nalezení pozice výměnou dat přes Internet. Pokud však připojení k Internetu nejste, vyhledávání trvá dlouho a mnohdy nenajde GPS signál vůbec. A i když jste připojení k Internetu GPS je často zpožděné a nepřesné.

Aplikace pro poslech rádia

Mezi další aplikace patří **prohlížeč fotografií**, který je propojen s fotoaparátem. Fotografie můžete ihned po pořízení jednoduše uploadovat třeba na Facebook. Je možné je automaticky označovat GPS souřadnicemi nebo přidávat vlastní značky.

N900 si poradí taky s kancelářskými dokumenty. Předinstalovaný je slušný **prohlížeč PDF** a na textové, tabulkové a prezentační dokumenty jsou tu produkty **Documents To Go**, které jsou ale placené. Stojí 10 dolarů a bohužel zvládají pouze dokumenty MS Office, ne ODF.

O přijímači FM už jsem se zmínil v části o hardwaru. Zde jej zmiňuji znovu, protože se mi opravdu líbí aplikace pro poslouchání rádia. Frekvenci měníte tahy prstem a uložené stanice se objevují přímo ve stupnici frekvence, takže se nemusíte při hledání své oblíbené stanice prohrabovat nějakým seznamem.

Povedený je i **přehrávač multimédií**. Je dle mého názoru lepší než v mém přehrávači Cowon D2+, který patří ve své kategorii ke špičce. Přehrávač hudby si umí najít náhledy alb a pracovat s nimi. Pokud vás omrzí vaše hudební sbírka a nejste v dosahu oblíbeného FM rádia, můžete poslouchat **internetová rádia**. Na výběr jich máte 48 a můžete přidávat další. Velmi dobrý je také video přehrávač. Díky skvělému displeji je obraz velmi dobrý a s přehrávanými formáty jsem také neměl problém. Nepřehrajete jen věci, které jsou opatřené DRM.

OpenMagazin v Maemu

Pokud vám nestačí nabídka předinstalovaných programů, můžete instalovat nové přes **Správce aktualizací** nebo z **Ovi Obchodu**, který má podobu aplikačního tržiště, jak známe např. z iPhone nebo Androidu. Další možností je instalovat aplikace přímo z repozitáře klasickými nástroji v terminálu. Touto cestou budete instalovat především konzolové aplikace. Kromě aplikací pro Maemo si můžete nainstalovat i klasické linuxové aplikace jako např. Pidgin.

Procházení hudebními alby

Maemo a Linux

Chytrý telefon je samozřejmě o polovinu méně chytrý, pokud nespolupracuje s vaším počítačem. To

byl vždy kámen úrazu Linuxu. Posledním – v Linuxu dobře podporovaným mobilním systémem – byl Palm, který už to má dávno spočítané. Situace v případě N900 není tak špatná jako u jiných platforem, ale zdaleka není ideální. Existuje aplikace **SyncEvolution**. Najdete ji i v repozitářích své linuxové distribuce. Má i grafické rozhraní. Na straně počítače je synchronizaci jednoduché nastavit. Má však jeden háček, musí probíhat přes jednu z internetových služeb (Google, Scheduleworld, Mobical,...). Chcete-li tedy synchronizovat, musíte být připojeni k Internetu. Tímto způsobem můžete synchronizovat jak kontakty, tak kalendáře, poznámky a úkoly. Bohužel v Ubuntu se SyncEvolution nemohl připojit k lokální databázi. Chyba je nahlášena, ale stále nevyřešena. Potěšující zprávou je, že vývojová verze SyncEvolution už je integrována do GNOME Bluetooth a bude tak možné synchronizovat s N900 přímo. Na straně mobilu už není **zprovoznění synchronizace** tak uživatelsky přívětivé, je potřeba příkazová řádka. Na druhou stranu se nejedná o nic komplikovaného.

Výměna dokumentů s N900 je v Linuxu naprosto bezproblémová. Stačí se připojit přes kabel nebo Bluetooth. Zařízení se připojí jako mass storage a můžete kopírovat soubory.

Závěrečné hodnocení

Nokia N900 je bezesporu špičkový mobilní telefon a internetový tablet v jednom. Hardwarové zpracování je výborné v čele se skvělým displejem. Samotný systém je také velmi povedený a bez kompromisů, které najdete u konkurence. Pokud bych měl najít nějakou slabinu, tak je to asi absence rozsáhlého ekosystému aplikací, který můžete najít u iPhone. Pro Maemo prostě desítky tisíc různých aplikací nenaleznete. Na druhou stranu komunita kolem Maema je velmi živá a ještě větší aktivitu můžeme očekávat po spojení sil s Intelem. Navíc lze instalovat klasické linuxové aplikace. U N900 má člověk vůbec pocit, že má v mobilu opravdový linuxový systém a ne jen něco, co má jen výrazně modifikované linuxové jádro a jinak nemá s Linuxem nic společného. Pro fanouška Linuxu je tak N900 velmi dobrou volbou. Odradit může jen cena, která se stále pohybuje u hranice 15 tisíc korun, ale stejně kvalitní telefon u konkurence levněji neseženete.

Recenze ThinkPad Edge 13

Lubomír Čevela

Notebooky ThinkPad jsou už mnoho let pověstné svou robusností a konzervativním designem. Obě pravidla porušuje nová řada Edge, na jejíhož prvního zástupce se podíváme v následujícím textu.

Na internetových diskusních fórech najdete spoustu negativně laděných příspěvků od příznivců tradičních hodnot značky ThinkPad. Co je to za ThinkPad, když není ani celý černý ani hranatý a když ani tělo, ani víko notebooku neobsahuje kompozitové nebo hořčíkové výztuhy tvořící tzv. roll cage? Odpověď je poměrně snadná a musíme si pro ni sáhnout k určení notebooku. Nová řada Edge je pozicovaná někam mezi tradiční pracovní ThinkPady a mezi IdeaPady, určené do rukou běžných uživatelů. Jsem toho názoru, že kromě mírně exotického vzhledu řada Edge ve velké míře navazuje na cenově přijatelnou řadu SL. Dle vyjádření výrobce jsou cílovou skupinou ThinkPadů Edge například živnostníci, kteří notebook budou používat nejen ke své práci, ale chtějí si na něm například pouštět doma filmy v HD rozlišení. Pro ně by byl notebook s hořčíkovými výztuhami jednoduše příliš drahý. Na druhou stranu je Edge určen pro uživatele, kteří jsou ochotni si připlatit za trochu vyšší spolehlivost a kvalitní servis.

Vzhled a konstrukce

Na první pohled je patrné, že ThinkPad Edge 13 posune vzhledové vnímání značky ThinkPad novým směrem. V souladu se současným designovým trendem už příliš nepřekvapí jeho zrcadlově lesklé víko. S ním se můžeme také setkat u některých modelů řady SL. Ovšem zaoblený vzhled s výraznou stříbrnou hranou je něčím novým. Stejně tak některé zájemce osloví možnost volby barvy víka nejen v tradiční konzervativní černé, ale také v jasně červené barvě.

Když jsem přemýšlel o tom, co asi designéry nového ThinkPadu inspirovalo, napadlo mě půdorys notebooku přirovnat k notebooku MacBook Air. Ejhle, jistá podobnost by zde byla. Tuto velice vzdálenou podobnost ještě podtrhuje shodná 13,3" úhlopříčka displeje, chiclet klávesnice a minimum indikačních diod.

Co se týče rozměrů a hmotnosti patří ThinkPad Edge 13 mezi lehce přenosné notebooky, které jsou sice rozměrnější než většina notebooků, ale zato dokáží svým uživatelům nabídnout ergonomii bez větších kompromisů. Následující tabulka porovnává rozměry a hmotnost Edge 13 s několika potenciálními konkurenty.

Notebook	Rozměry v mm	Hmotnost v kg	Displej
ThinkPad Edge 13	332 × 228 × 17 – 31,3	1,75	13,3", 1366 × 768, LED, lesklý
MacBook Air	325 × 227 × 4 – 19,4	1,36	13,3", 1280 × 800, LED, lesklý
ASUS UL30A	328 × 222 × 6,8 – 19,6	1,7	13,3", 1366 × 768, LED, lesklý
ACER Aspire 3810T	338,4 × 240 × 24 – 28,9	1,9	13,3", 1366 × 768, LED, lesklý

V konstrukci notebooku převažují plasty. Navzdory tomu vykazuje jeho tělo poměrně slušnou odolnost v ohybu a krutu. Také slícování plastových dílů patří mezi příkladné. Nic se neprohýbá, nic nevrže. Víko notebooku není opatřeno zámky a je zcela ploché, bez vyztužujícího rámečku. Chtěl bych poznamenat, že u notebooků nižší třídy by mě jeho tuhost překvapila spíše příjemně, u ThinkPadu jsem přece jen očekával víc. Výrobce pravděpodobně spoléhá na fakt, že použité podsvícení LED není tak náchylné na přelomení jako tradiční podsvěcovací trubice CCFL. Víko doléhá na tělo notebooku jen v místech gumových dosedacích nožek. Jeho otevírání usnadňuje nízký výstupek vpravo na jeho horní hraně. Panty víka umožňují rozevření notebooku o více než 180 stupňů a jejich chod je příjemně tuhý.

Jakmile notebook otevřete, bude podobnost Edge 13 s ostatními ThinkPady mimo veškerou pochybnost. Uvítají vás konzervativně černé plasty, TouchPad do-

plněný červeným TrackPointem a výrazné logo v pravém dolním rohu. Klávesy a rámeček kolem displeje mají tradiční matný povrch, plocha kolem klávesnice je sametově polomatná. Oproti zrcadlově lesklé konkurenci jde o příjemnou změnu.

Edge 13 je opatřen pouze čtyřmi indikačními diodami. Dvě červené tvoří tečku nad „i“ v logu ThinkPad na těle a na víku notebooku. Za běhu notebooku trvale svítí, při uspání pomalu blikají. Třetí zelená dioda indikuje činnost webové kamery, čtvrtá opět zelená je umístěna vedle konektoru síťového zdroje a indikuje napájení notebooku z elektrické sítě. V duchu současného designového trendu, který omezuje počet indikačních diod, chybí indikace bezdrátových sítí, činnosti pevného disku, běhu z baterie a také indikace stisknutí CapsLocku.

Klávesnice a touchpad

Náskok před většinou konkurentů stejné třídy propůjčuje ThinkPadu Edge 13 jeho voděodolná klávesnice. Jak už jsem uvedl je typu chicklet, tedy s mezerami mezi jednotlivými klávesami. Její rozměry odpovídají klávesnicím plnoformátových notebooků. K těmto vlastnostem připočtete mírně prohnutý povrch kláves, příjemnou délku zdvihu a optimální odpor kláves. Jednotlivé klávesy se nekolébají, jak to bývá zvykem

u klávesnic levných notebooků a ani se při psaní „nelepí“ na prsty. Subjektivně je dle mého mínění klávesnice přinejmenším srovnatelná s klávesnicemi ostatních ThinkPadů. Co se týče rozmístění kláves, přináší řada Edge zajímavé vylepšení. Klávesy F1 – F12 jsou standardně nastaveny na řízení hlasitosti, podsvícení displeje a další funkce. V roli funkčních klíčů jsou přístupné pouze přes klávesu Fn. V BIOSu notebooku je možné jím přepnout obvyklou funkčnost a stejně tak je možné v BIOSU vzájemně přehodit funkce kláves „Fn“ a „Ctrl“. Pokud si vzpomínám, umístění klávesy „Fn“ v rohu jsem vždycky považoval za jednu z nejproblémovějších věcí na ThinkPadech. Řada Edge se s ní takto vypořádala ke spokojenosti všech. Rozměrná klávesa „Enter“, dlouhá klávesa „Backspace“ a zapuštěné odlišně tvarované klávesy „PgUp“ a „PgDn“ dokreslují výborný dojem, který klávesnice vyvolává.

Multidotykový **Touchpad** je nestandardně velký s příjemným povrchem a velice dobrou citlivostí. Ve standardním nastavení se chová jako běžný Touchpad s rolovací zónou na pravém okraji. Pokud na notebook přejdete například z Eee, budou vám tak jako mně chybět rolovací tahy pomocí dvou prstů. Mé pokusy zapnout je pomocí doinstalované utility Gpointing Device Settings (**Systém** | **Předvolby** | **Pointing devices**) se nesetkaly s úspěchem. Ovšem Touchpad není

jediným polohovacím zařízením. Příznivce značky mnohem více potěší u ThinkPadů obvyklý TrackPoint, který není ničím jiným než malým joystickem, umístěným mezi klávesami [G], [H] a [B]. Zkusil jsem si porovnat pocit při ovládní Edge pomocí TrackPointu s tímž u ne zrovna lidového modelu T61 a nepodařilo se mi najít žádný rozdíl.

Displej, konektory a další výbava

Širokoúhlý displej uživateli poskytuje rozlišení HD Ready 1366×768 obrazových bodů. Jeho zrcadlově lesklý povrch mi připadal skvělý při sledování filmů, ale pro práci pod širým nebem bych si ho netroufal doporučit. Naštěstí je použité podsvícení LED natolik výkonné, že s odlesky povrchu poměrně úspěšně zápolí. S jemnými odstíny barev se displej vyrovnává velice dobře i přesto, že mu LED podsvícení propůjčuje mírný studený nádech. Pozorovací úhly displeje nevybočují z – pro danou třídu notebooků – obvyklých hodnot.

Konektorová výbava notebooku je rozmístěna pouze po jeho levé a pravé straně. Vlevo najdete (vedle dnes už zastaralého konektoru VGA) konektor HDMI. Vedle něj výrobce umístil konektor ethernetové sítě a žlutě zvýrazněný port USB, který zůstává napájený i při vypnutém notebooku. Vpravo najdete konektor pro připojení síťového zdroje, dva USB porty, kombinovanou zdířku pro připojení sluchátek a mikrofonu a integrovanou čtečku 5 in 1 (MMC, SD, MS, MS-Pro a xD). Karta SD při plném zasunutí asi půl centimetru vyčnívá z boku notebooku, což znemožňuje její trvalé ponechání ve čtečce.

Hardware a výdrž na baterii

Na trhu jsou dvě varianty notebooku, které se od sebe – co se týče použitých komponent – zásadně liší. **Levnější varianta** je založena na čipové sadě AMD M780, je vybavena procesorem AMD Athlon Neo X2 L325 1.5 Ghz, grafickým adaptérem ATI Radeon 3200 HD a čtyřčlankovou baterií o kapacitě 42 Wh. Dražší varianta, která je předmětem této recenze, je postavena na čipové sadě Intel GS45, je vybavena úsporným ULV procesorem Intel Core 2 Duo 7300 a šestičlankovou baterií o kapacitě 63 Wh. Součástí čipové sady od Intelu je kromě jiného grafický adaptér Intel GMA 4500MHD.

V praxi se recenzovaný notebook choval velice svižně. Koneckonců se výkon jeho procesoru více podobá výkonu normálního „neúsporného“ procesoru Intel Core 2 Duo než tomu, který nabízí procesory Atom. Přesto se výdrž běhu notebooku na baterie pohybovala v reálném provozu se zapnutými adaptéry WiFi a Bluetooth kolem šesti hodin. Oproti slabším netbookům např. ASUS Eee 901 si bez zadýchávání poradil s internetovými stránkami „zamořenými“ flashovými animacemi a nezaváhal ani u HD videa, přehrávaného ze serveru Youtube.

Písmena MHD za číselným označením grafického adaptéru neznamenaají příslušnost k oblíbenému dopravnímu podniku, ale mobilní provedení vybavené akcelerací HD videa. A vskutku, karta přehrávala video Big Buck Bunny v rozlišení 1080p ve formátu AVI, kódovaném kodekem MPEG4 bez ztracených snímků, přičemž se zatížení procesoru pohybovalo mezi 27 – 45 %. Vyzkoušel jsem přehrát tentýž film v rozlišení 1080p a ve formátu MOV, kódovaný kodekem H.264. V konzolové verzi mplayeru proběhl bez ztracených snímků. Do třetice jsem spustil zmiňovaný film ze serveru **Youtube, ve formátu 720p**, a pokud to propustnost mé linky umožnila, bylo jeho přehrávání opět dokonale plynulé. Stejně tak bylo naprosto plynulé přehrávání filmu **Chocking Hazard**, zaznamenaného ve formátu 720p. Závěrečný test proběhl s noční měrou veškerého hardwaru – videem Samsung.Demo.Oceanic.Life.x264.1080p.40Mbps.mkv. Pod 64 bitovými Windows 7 Professional bylo k mému překvapení přehráno bez viditelného cukání obrazu a výpadků zvuku. Pod 32bitovou druhou betaverzí Ubuntu 10.04 u něj vypadal zvuk a obraz čas od času trochu cukal. Bez použití pečlivě vyladěné 64bitové verze systému se u takto náročného videa pravděpodobně neobejdete. Celkově lze tedy říci, že s přehráním většiny formátů HD videa si ThinkPad Edge 13 poradí bez potíží. Do role čistokrevného HTPC bych ho neobsazoval, ale na multimediální notebook si vůbec nevede špatně.

Co se týče hraní her, asi nikoho nepřekvapí, že výkon grafického adaptéru stačí jen na výkonově méně náročné hry. OpenArena se kupodivu dala hrát naprosto bez problémů. Naproti tomu Extreme Tux Racer nebyl hratelný ani v nízkém rozlišení.

Porovnání spotřeby elektrické energie se spotřebou několika dalších počítačů vychází pro ThinkPad Edge 13 příznivě. Umístil se někde mezi běžným netbookem Asus Eee 901a nettopem s dvoujádrovým procesorem Atom postaveném na platformě NVIDIA ION.

Měření bylo provedeno při zapnutých adaptérech WiFi a Bluetooth.

Nízká spotřeba notebooku se příznivě projevuje na teplotě jeho komponent a na hlučnosti jeho chlazení. Teplota procesoru při běžné práci nejčastěji kolísá mezi 50 – 55 stupni Celsia, teplota pevného disku Hitachi 545050B9A300 o kapacitě 500 GB se pohybuje kolem 30 stupňů. Při maximální zátěži se pak teplota procesoru vyhoupne až na 62 stupňů Celsia a ventilátor o sobě začne dávat vědět. Při čtení elektronických knih v programu FBReader se ventilátor prakticky nezapíná a ani když se zapne, jeho tichý šum neruší. Celkově bych ThinkPad Edge 13 zařadil k nadstandardně tichým notebookům s kvalitně vyřešeným chlazením.

Mobilní uživatele šetřící každý gram nepotěší dvacetivoltový síťový zdroj o výkonu 65 W, který výrobce dodává ke všem ThinkPadům s integrovaným grafickým adaptérem. ThinkPad Edge 13 by si přece jen zasloužil

Činnost	Asus Eee 901	ThinkPad Edge	EcoSimplic (Atom 330 a ION)	Kontrolní PC
OpenOffice.org	11W	17W	31W	79W
Hra Planet Penguin Racer nebo Extreme Tux Racer	15W	25W	37W	102W
HD video – Bug Bugs Bunny v AVI/MPEG 4	14W	22W	39W	95W

něco lehčího než 352g vážící monstrum s tlustým kabelem typu „anakonda“ zakončeným masivní zástrčkou. Na druhou stranu se uvedená nevýhoda mění ve výhodu, pokud už některý z ThinkPadů vlastníte a také zslícování netrpí přehříváním.

Běh s Linuxem

Výrobce dodává **ThinkPad Edge 13 (platforma Intel)** pouze se 64bitovou verzí Windows 7 Professional. Oficiální podporu Linuxu s ním tedy nezískáte. Vyzkoušel jsem na něm druhou betaverzi linuxové distribuce Ubuntu 10.04 Lucid Lynx. Po čisté instalaci většina ovladačů fungovala správně. Nepracoval pouze WiFi adaptér Realtek RTL8192, který se hned po startu notebooku sice tvářil funkčně, ale vydrží mu to jen krátkou chvilku. Problém najdete jako téměř vždy v ovladačích.

Návod na zprovoznění adaptéru nepatří mezi složité. Nejprve je nezbytné vymazat adresáře `/lib/modules/firmware/RTL8192SE` a `/lib/firmware/2.6.32-21-generic/RTL8192SE`. Až poté si stáhněte ovladač **RTL8192SE** ze stránky výrobce, rozbalte jej a nainstalujte pomocí tradičních příkazů `make` a `make install`. Jeho funkčnost můžete okamžitě ověřit pomocí příkazu v konzoli:

```
modprobe r8192se_pci
```

Po restartu bude WiFi adaptér plně funkční, o čemž se můžete neprodleně přesvědčit v appletu Network Manager v panelu GNOME. Za velice nepřijemný považuji fakt, že totéž budete muset dělat při každém upgradu jádra, dokud se fungující ovladač nedostane do distribuce. Uvědomme si ale, že použitá distribuce je pouhou beta verzí. Nezbyvá než doufat, že oficiální vydání bude mít ovladač v pořádku.

Druhou nalezenou nepřijemností bylo softwarové zapínání WiFi a Bluetooth adaptérů pomocí funkčních kláves. Ačkoli nastavování hlasitosti notebooku a na-

stavování podsvícení displeje s jejich pomocí funguje na jedničku, u WiFi a Bluetooth nezbyvá, než použít příslušný applet v panelu GNOME. Výrobce neopomněl notebook vybavit ochranou pevného disku Active Protection System, bohužel si jejího dobrodíní pod Linuxem zatím příliš neužijete. Moduly jádra **thinkpad_ec** a **hdaps** se sice zavedou, ale se zabudovaným akcelerometrem zatím nespolupracují.

Žádnou další problémovou funkčnost se mi nepodařilo objevit. Škálování výkonu procesoru a také řízení spotřeby pracovalo hned po instalaci naprosto bez problémů. Ani při častém uspávání do paměti, ani při hibernaci se mi nestalo, že by se ThinkPad Edge 13 nedokázal probudit. Zvukový adaptér pracoval také hned po čisté instalaci, ovšem s jedním malým nedostatkem. Při zasunutých sluchátkách zůstanou reproduktory notebooku v provozu a tiše sdělují vašemu okolí, co právě posloucháte. Na druhou stranu oceňuji čistotu a kvalitu zvuku v referenčních sluchátkách KOSS Porta Pro. Žádné brnění, ani žádné cvrlikání indikující provoz pevného disku ve sluchátkách neuslyšíte. Webová kamera s nepříliš velkým rozlišením 0,3 Mpx nejenže fungovala bez problémů, ale navíc poskytovala překvapivě jasný obraz i při snímání v nepříliš dobře osvětlené místnosti.

Shrnutí

Dle mého mínění patří ThinkPad Edge 13 mezi povedené kusy hardwaru. Dokáže svému uživateli na-

bídnout zajímavou kombinací obstojného výkonu, při velmi dobré výdrži provozu na baterie a příkladně dávkou ergonomie spojené s velmi dobrou výbavou. Jeho použití pro uživatele Linuxu nelze označit za ideální. Notebook výrazně prodražuje cena licence Windows 7 Professional, bez níž není možné ho pořídit. Linuxový uživatel se navíc musí úspěšně poprat s nefungujícím ovladačem k WiFi adaptéru a smířit s drobnými nedostatky např. s nefunkčním akcelerometrem. Přesto mám za to, že v porovnání s konkurencí není ThinkPad Edge 13 špatnou volbou.

Specifikace

Procesor: Intel Core 2 Duo SU7300 s frekvencí 1,3 Ghz

Čipová sada: Intel GS45 + ICH9-M

Paměť: 4 GB DDR3 1066 MHz

Pevný disk: 500 GB, 5400 RPM, Rozhraní Serial ATA

Grafický adaptér: Intel Graphics Media Accelerator 4500MHD

Displej: 13,3" s rozlišením 1366 × 768 bodů LCD s LED podsvícením, lesklý

Multimédia: Zvukový kodek Azalia 24bit, Reproduktory 2× 1,5 W, integrovaný mikrofon, Webová kamera 0,3 MPx

Sít: 10/100 Mbit/RTL8111/8168B PCI Express Gigabit Ethernet controller

Bluetooth verze 2.1 + EDR

WiFi Realtek RTL8192 802.11b/g/n

Porty: 1× HDMI, 1× VGA (D-Sub), 3× USB 2.0, 1× RJ-45, 1× 3,5" jack pro mikrofon a sluchátka současně

Čtečka karet 5v1: SD, MMC, MS, MS PRO, xD
Napájení: Li-Ion – 6člávková, 63 Wh (11,1 V, 5600 mAh), výdrž až 8 hodin

Rozměry: 332 × 228 × 17 – 31,3 mm

Hmotnost: 1,8 kg

Orientační cena: 18 900 Kč

Recenze: Ubuntu 10.04 Lucid Lynx

Jiří Eischmann

Ubuntu se dostalo do své historicky třetí LTS verze. Ty vždy představovaly předěly ve vývoji a mnoho uživatelů s nimi vydrží i několik let. Komerční zákazníci se mnohdy zajímají pouze o LTS. Je tedy neoddiskutovatelné, že Ubuntu 10.04 je důležitým vydáním, na kterém si dával Canonical záležet. Jak se mu to povedlo?

Ubuntu používám již čtyři roky a za tu dobu se mi potvrdilo, že jarní vydání jsou kvalitnější než ta podzimní. Do jisté míry to je dáno tím, že každé druhé jarní vydání je LTS (s prodlouženou podporou), u kterých se klade větší důraz na stabilitu, ale povedené jsou i ty bez delší podpory. Ubuntu 9.04 bylo podle mého názoru velmi povedené, leč trpělo sníženým výkonem grafických karet Intel a tento problém přebil všechna ostatní pozitiva a v myslích uživatelů zůstane ještě pěkně dlouho. V podzimní verzi 9.10 byl tento problém sice vyřešen, ale zase trpěla nepříjemnými chybami a většina novinek byla spíše v počátečním stádiu s příslibem do jarní verze, od které jsem proto hodně očekával.

Instalace a upgrade

Stejně jako v minulých verzích jsem provedl upgrade už někdy kolem první betaverze. S upgradem nebyl zásadnější problém. U LTS verze musí vývojáři myslet také na upgrade z předchozí LTS, což už může být docela divočina, protože těch změn za dva roky proběhne opravdu hodně. Na serveru bych se toho nebál, tam to musí být dostatečně otestované, ale u desktopu bych raději volil čistou instalaci.

Instalátor už se několik verzí výrazněji nemění a pouze se dolaďují detaily. Největší změnou tedy je, že z Live CD zmizel boot manager. Systém rovnou nainstaluje a až posléze si můžete vybrat, zda Ubuntu vyzkoušet nebo ho nainstalovat. Jinak se žádná revoluce nekonala a instalátor tak jen změnil vzhled, aby ladil se vzhledem systému.

Start systému

Rychlost startu systému je jednou z hlavních priorit Ubuntu již asi rok a půl. Verze 8.10 byla asi „nejlínějším“ vydáním v historii Ubuntu. Od té doby už se rychlost startu a odezva systému jen zlepšuje. Dokonce se objevují vtipy, že s takovou bude za chvíli Ubuntu nastartované dříve, než uživatel zapne počítač. Každopádně od verze 9.10 dostal start systému opět značných změn. U minulé verze vývojáři prohlásili, že místo bootovacího manažeru Plymouth nasadí Xsplash. Jenže to mělo ten háček, že Xsplash ke svému běhu potřebuje X server, takže se nemůže spustit dříve než naběhne X server. Ve výsledku se tedy o většinu bootovacího procesu staral původní Upstart.

Ve verzi 10.04 potom všem vzali vývojáři Plymouth na milost a ten nahradil Upstart. Projevilo se to nejen na vzhledu, který je podle mého názoru pěkný a decentní, ale také na rychlosti. Systém opět startuje výrazně rychleji a mezi začátkem bootu a přihlašovací obrazovkou je opravdu jen pár sekund. Výrazně pozitivní dopad na rychlost bootu mělo určitě i odstranění HAL a jeho nahrazení udev.

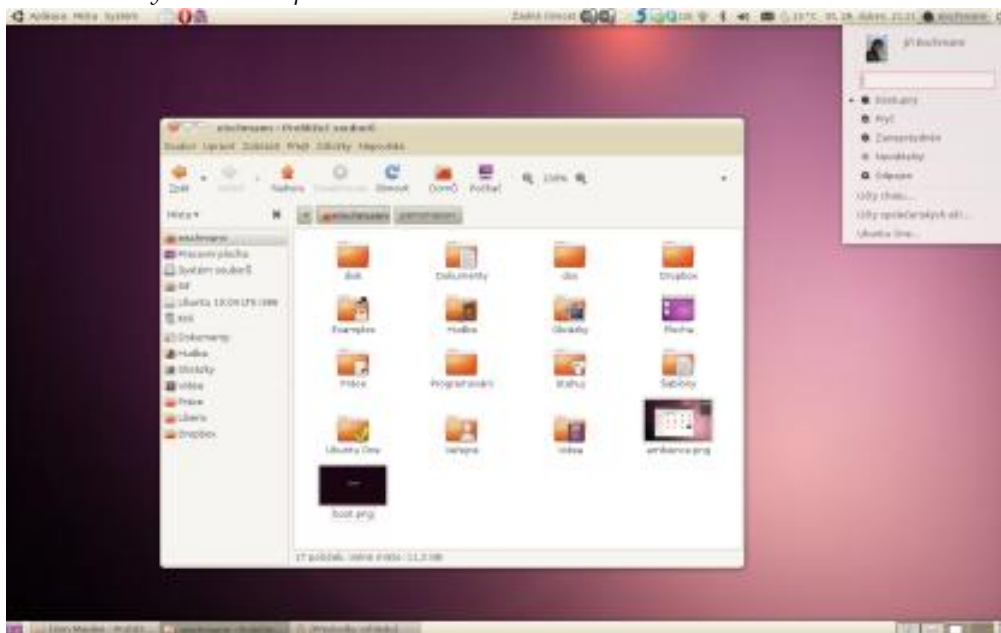
Nová grafika během bootování systému

Vzhled a uživatelské prostředí

Tak jsme se konečně dočkali. Po dvou letech slibů přichází Ubuntu s úplně novým vzhledem. Nebál bych se nový vzhled označit za největší novinku tohoto vydání. Ano, je to pouze vzhled, který si může kdokoliv změnit, ale v tomto případě to není pouze změna výchozího tématu. Ubuntu prošlo kompletním rebrandingem, v rámci kterého se změnilo logo i slogan. Tím už není „Linux for human beings“ (Linux pro lidi), ale „Ubuntu is Lightware“ (Ubuntu je software s lehkostí). Pryč jsou hnědooranžové odstíny, s kterými přišlo Ubuntu 6.06. Nyní je ústřední barvou fialová. Hlavní změnou je však orientace na lehkost. Z nového vzhledu je patrné, že se autoři zaměřují na to, aby byl jednoduchý a přehledný. Novým výchozím tématem se stalo Ambiance, které patří k tmavým tématům. Holt po vydání Windows Vista je černá in a tomuto trendu se přizpůsobilo mnoho tvůrců nejen operačních systémů, ale i aplikací. Pro ty, kteří černé neholdují, designéři Ubuntu připravili téma Radiance, které je velmi podobné, jen ve světlých barvách.

Ambiance – Výchozí vzhled pro Ubuntu 10.04

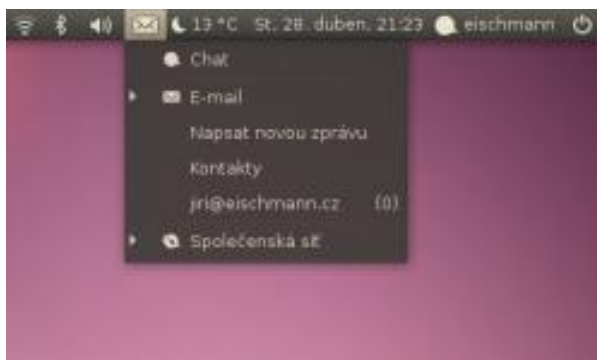
Radianc – Světlá alternativa k Ambiance

Oba vzhledy podle mého názoru působí velmi profesionálním dojmem a konečně jsem po dlouhé době narazil na vzhled, kde se myslí na details. Prostor pro zlepšování ale je, např. v OpenOffice.org některé details nepůsobí dobře, ale podpora GTK v tomto kancelářském balíku byla vždy plná hacků a nekompatibilit. Co se mi líbí na novém tématu možná nejvíce, jsou nové ikony na panelech. Jsou konzistentní, takže pravá část horního panelu už nevypadá jako „každý pes, jiná ves“. Navíc jsou k dispozici, jak ve světlé, tak ve tmavé variantě, takže nemáme při přechodu ze světlého vzhledu na tmavý a naopak problémy s viditelností ikon.

Indicator-applet

S ikonami souvisí také nový koncept oznamovací oblasti, který je představován indicator-appletem. Lidem z Canonicalu očividně nevyhovuje stávající zpracování oznamovací oblasti v GNOME a rozhodli se jít vlastní cestou. A já se jim ani nedivím. Není totiž příliš praktické, když se část voleb pod ikonou v oznamovací oblasti skrývá pod kliknutím levým tlačítkem a část pod kliknutím pravým tlačítkem. Z vlastní zkušenosti vím, že je těžké běžným uživatelům vysvětlit, kdy mají kliknout levým a kdy pravým tlačítkem. Ikony v indicator-appletu mají pouze jednu nabídku – po kliknutí levým tlačítkem myši. Trochu skeptický jsem ke sdružení veškeré komunikace do jedné ikony. Myslim, že to patří do kategorie nápadů, které se jeví jako velmi dobré, ale v praxi člověku spíše překáží. Nemůžu si prostě zvyknout na to, že ikona komunikátoru je vnořena do jiné ikony. Špatně si všímám nových zpráv a znamená to pro mě více kliknutí. Vysvětlit logiku tohoto řešení počítačově neznalému uživateli také není jednoduché. Nejsem ale odborník na ergonomii, takže nechci mluvit za ostatní, třeba se to chytne. Přechod na indicator-applet je momentálně tak v půlce, všechny systémové ikony (kromě správ-

ce připojení) a ikony výchozích programů už jsou v indicator-appletu, ale pořád vedle něj najdete i klasickou oznamovací oblast. V podzimní verzi už by měla být nahrazena kompletně.

Nabídka ikony komunikace

Minimalizovat, Maximalizovat a Zavřít

Dosti významnou změnou v uživatelském rozhraní Ubuntu byl přesun tlačítek na minimalizaci, maximalizaci a zavření okna zprava doleva. Tato změna také vyvolala bouřlivou debatu a velký odpor komunity. Autoři změny to však ustáli a ta se dostala až do finální verze. Musím se přiznat, že jsem k této změně ze začátku zaujal hodně negativní postoj, protože jsem v ní neviděl žádný přínos, jen komplikace. Poté, co jsem si vyzkoušel práci s tlačítky na levé straně, už můj postoj není tak negativní. Pravděpodobně je to asi opravdu ergonomičtější, ale pořád si stojím za tím, že pozitiva nepřeváží negativa. Ubuntu totiž není dominantním systémem, kterému by se ostatní přizpůsobili (to by platilo možná v případě Windows). Jeho uživatelé totiž často pracují i s jinými systémy, ať už jsou to jiné distribuce nebo Windows. Zvykat si např. na to, že v práci okno zavírám vpravo a doma vlevo, mi nepřijde moc praktické. Navíc jsou tu aplikace, které nepřebírají systémové nastavení a mají i nadále tlačítka vpravo (např. Chrome),

takže nesoulad vzniká i v samotném Ubuntu. Naštěstí se dají tlačítka jednoduše přesunout napravo např. v Ubuntu Tweak.

Prostředí GNOME

Vydání GNOME 2.30 přilíš mnoho novinek, viditelných pro běžné uživatele, nepřineslo, takže tentokrát zůstaly spíše ve stínu těch ostatních. Přesto jsou některé zajímavé a jistě uživatele potěší. Především to je celkové zrychlení prostředí. GNOME se čistí od starého kódu a Ubuntu to už několik verzí po sobě jen prospívá. Správce souborů Nautilus umí konečně pracovat v dvoupanelovém režimu, takže už nutně nemusíte hledat nejrůznější commandery. Empathy, které bylo na podzim do Ubuntu zařazeno jako výchozí komunikátor, už podle mého názoru dožrálo a je snadno použitelnou a bezproblémovou aplikací. Zamrzí jen horší podpora ICQ, než má Pidgin. Ve světě už tato síť

nikoho nezajímá (proto se tak nespěchá s lepší podporou), ale pro českého uživatele je stále hodně důležitá. Geolokace, jedna z funkcí, která Empathy odlišovala od ostatních, byla ve verzi pro Ubuntu úplně odstraněna, protože knihovny, na kterých závisela, se nevešly na instalační CD... inu, šalamounské řešení.

Změny si všimnete také v administračních nástrojích. Bylo odstraněno tlačítko **Odemknout**, kterým bylo možné „odemknout“ ty části administračních nástrojů, které potřebovaly práva roota. Nyní už nemusíte na žádné tlačítko klikat a jste vyzváni, abyste heslo zadali, až v momentě, kdy chcete provést operaci, která práva roota potřebuje. Zlepšena byla také podpora iPhone a iPodu. Písmo lze nyní nainstalovat prostě tak, že na něj ve správci souborů poklikáte. GNOME 2.30 jsem se věnoval v recenzi před měsícem, takže pokud chcete vědět víc, přečtete si recenzi [GNOME 2.30 – Poslední zastávka na cestě ke GNOME 3.](#)

Dvoupanelový režim v Nautilu

Rozhovor s Vojtou Trefným, předsedou občanského sdružení Ubuntu pro ČR

Konečně jsme se dočkali nového vzhledu. Navíc probíhají další změny v uživatelském rozhraní jako přesunutí tlačítek na ovládání okna a indicator-applet. Jaký máš názor na tyto změny?

Ačkoli já osobně jsem na starém vzhledu nikdy nic špatného neviděl a necítil jsem potřebu jej nijak měnit, jsem rád, že tato změna proběhla. Nový vzhled je velmi příjemný a opravdu kvalitně zpracovaný, a i přesto, že už se nějaké protestní hlasy ozvaly (to už bude takový folklór), se domnívám, že si jej uživatelé velmi rychle oblíbí. Co se ostatních změn týče, tak i pro mě to byl ze začátku nezvyk (prostě něco nového), ale po chvíli používání mi to přijde naprosto přirozené. Jen se bojím, aby to lidé (kteří se často už z principu k jakýmkoli novotám staví negativně), neodsoudili rovnou bez vyzkoušení.

Které novinky tě v Ubuntu 10.04 nejvíce potěšily a které budou mít podle tebe největší ohlas u běžných uživatelů?

Protože se v tomto ohledu považuji spíš za běžného uživatele, tak si dovoluji odpovědět najednou. Hodně samozřejmě „táhne“ nový vzhled a i když to není tak důležité, pořád je to první věc, kterou člověk z Ubuntu vidí. Mě osobně velmi potěšilo vylepšené ovládání Ubuntu One a hodně kladných ohlasů slyším také na Music Store (už jen rozšířit i filmy a především seriály).

Pokud vím, tak už používáš Ubuntu 10.04 od raných alfa verzí. Jaký z něj máš pocit ve srovnání s předchozími vydáními – co se týče stability? Myslíš, že předání druhé betaverze do plánu vývoje pomohlo stabilitě finální verze?

Osobně jsem problémy s nestabilitou nepocítoval u žádného stabilního vydání, ale z ohlasů nebo i třeba dotazů na našem fóru je vidět, že situace je u Lucidu opravdu velmi dobrá. I během raného vývoje, kdy chyby nejsou nic výjimečného, byla celková situace mnohem klidnější. Další betaverze se na tom určitě podílela – nejde ani tolik o nějaké „číslo buildu“, ale spíše o procesy, které jsou s betaverzí spojeny (např. více času na testování).

Software v Ubuntu

Počet balíčků v Ubuntu už překročil hranici 30 tisíc, což je o více než 1000 víc než minule. Je to jedna z největších výhod popularity. Ubuntu je mezi desktopovými uživateli natolik populární distribuce, že si ho nikdo nedovolí ignorovat. Ve standardních repozitářích dnes najdete prakticky vše, co nabízí svět otevřeného softwaru, a pokud ne, určitě se vámi hledaný program nachází v nějakém repozitáři třetí strany. Na programy, které musím kompilovat nebo instalovat z bináry, narážím výjimečně.

V Ubuntu 9.10 byl uveden nový správce softwaru – Ubuntu Software Center (Centrum softwaru pro Ubuntu). Tenkrát to byla hodně jednoduchá aplikace, která sotva pokryla možnosti původního Přidat/odebrat. Oproti němu však umí nyní zobrazovat všechny balíčky (včetně knihoven) s tím, že aplikace jsou vždy seřazeny na začátku seznamu. Zatím si však musíme počkat na slibované funkce jako možnost koupit komerční software atd. Ohlášeny jsou na podzim.

Centrum softwaru pro Ubuntu

Líbí se vám openMagazin? Přispějte na jeho výrobu a propagaci – pošlete libovolnou částku na účet 2100055120/2010. Stav účtu si můžete zkontrolovat na této adrese.

Peníze poslouží na pokrytí redakčních prací a propagaci openMagazinu. Za podporu velmi děkujeme.

Vaše otázky zodpovíme na adrese redakce@openmagazin.cz.

Změny proběhly také mezi výchozími programy. Byl odstraněn GIMP a místo něj se na instalační CD dostalo PiTiVi, což je nelineární editor videa. Kolem tohoto rozhodnutí se rozhořela debata, ale bylo obhájeno argumentem, že GIMP je pokročilý nástroj, který běžný uživatel nevyužije, a jednoduché úpravy obrázků zvládne i F-spot.

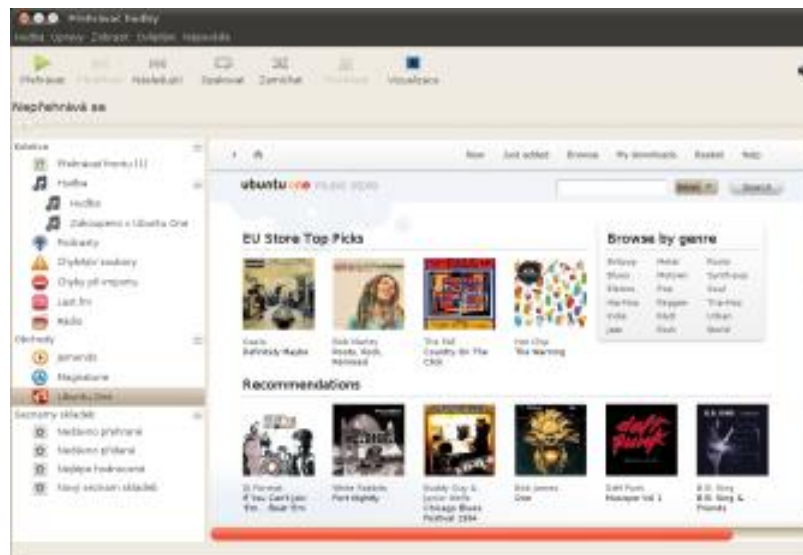
Novou aplikací je také Gwibber, který přináší podporu sociálních sítí. Nejlépe funguje asi jako čtečka, ale můžete z něj posílat i vlastní zprávy, klidně do několika sítí zároveň. Podporovány jsou tyto: Twitter, Identi.ca, StatusNet, Facebook, Flickr, Digg, FriendFeed a Qaiku. Je také integrován do ikony komunikací a zprávy můžete odesílat také přes applet sezení, který najdete na horním panelu úplně vpravo. Na stejném místě můžete nastavovat také své statusy pro IM.

Zprávy ze sociálních sítí

Ubuntu One

Služba Ubuntu One byla představena v minulém vydání. Uživatelům nabízí především synchronizaci souborů mezi serverem a přihlášenými počítači. V tom se podobá např. Dropboxu, který má také velmi dobrou podporu Linuxu. Postupně na sebe ale nabaluje další funkce, které z ní dělají unikátní službu. Kromě souborů umí synchronizovat také poznámky Tomboy, archiv zpráv ze sociálních sítí, kontakty v Evolutionu a záložky ve Firefoxu. Čerstvě přibyla také podpora pro synchronizaci s mobily. Do Ubuntu One byl integrován SyncML server Funambol, který podporuje prakticky všechny současné mobilní zařízení. Momentálně je podporována pouze synchronizace kontaktů, ale v plánu jsou i kalendáře, úkoly atd. Synchronizace s mobily, která byla v Linuxu vždy problémem, by tak mohla být brzo snadnou záležitostí. Vylepšeno bylo také webové rozhraní, které podle mého názoru nebylo ze začátku nic moc a nefungovalo např. v Opere. V čem má Ubuntu One stále nevýhodu oproti konkurenci v podobě Dropboxu apod., je podpora ostatních operačních systémů. Klient minimálně pro Windows citelně chybí. Málokterý uživatel Ubuntu, pracující na několika počítačích, má totiž pouze Ubuntu.

Ubuntu One Music Store v Rhythmboxu

Ubuntu One podle mého názoru získalo tzv. „killer feature“ v podobě Ubuntu One Music Store. U nás totiž stále internetové obchody nabízejí hudbu omezenou DRM. Nejenže je pro uživatele Linuxu nepoužitelná, ale dosti omezující je i pro uživatele Windows. Neznám dokonale situaci na trhu, ale Ubuntu One Music Store může být vůbec prvním obchodem, který oficiálně nabízí hudbu bez DRM i českým a slovenským uživatelům. Momentálně mají práva na prodej hudby v ČR a SR od Warner Music Group a EMI, dvou ze čtyř velkých labelů, a celé řady menších nezávislých vydavatelství. Pokud porovnáte podmínky např. s illegalne.cz, zjistíte, že jsou mnohem lepší: alba jsou levnější (někdy až o 30 %), jsou bez DRM a mají vyšší kvalitu (MP3 256-320 kbps vs. WMA 192 kbps). Pro uživatele Ubuntu má UOMS také tu výhodu, že je integrováno do Rhythmboxu a Banshee (podpora dalších přehrávačů se chystá), i když v případě Banshee je to taková podpora napůl, protože v něm sice může hudbu nakoupit, ale už ji z online disku na Ubuntu One nepřehrajete.

Lokalizace

K české lokalizaci už není velice co dodávat. GNOME 2.30 je přeloženo ze 100 %. Specifické nástroje pro Ubuntu jsou přeloženy také. Velmi dobře je na tom i dokumentace. Dá se tedy říci, že je Ubuntu přeloženo do češtiny stejně dobře jako konkurenční systémy, možná ještě lépe. Bohužel to samé se nedá říct o slovenské lokalizaci, kde je špatná především lokalizace GNOME.

Povedené vydání

Dříve jsem v recenzi věnoval odstavec hardwaru, ale letos nevím, co bych do něj napsal. Všechn můj hardware funguje a v Launchpadu jsem nenarazil na problémy s hardwarem, které by postihovaly velké množství uživatelů (viz problémy s grafickými karta-

mi Intel). Problémy s hardwarem vždy byly a budou, na světě existují miliony hardwarových kombinací, ale u nového Ubuntu jsem na nic závažného nepřišel. Začal jsem ho používat na produkčním počítači od první betaverze a díky tomu, že jsem se opět podílel na tvorbě české knihy o Ubuntu, jsem ho myslím i solidně otestoval. Až na jednu aktualizaci a problémy serveru Ubuntu One, které snad budou po uvolnění finální verze minulostí, mě nic nepřekvapilo a vše bylo nezvykle v pohodě. V tomto se shoduji s Vojtou Trefným a myslím si, že Ubuntu 10.04 bude povedené vydání. Dokonce si říkám, že tentokrát nemá cenu ani psát ono obligátní doporučení pro příznivce stabilního desktopu, že si mají pro jistotu ještě měsíc počkat. I když samozřejmě posunutí upgradu o měsíc ničemu neuškodí ;-)

Také se mi líbí směřování Ubuntu. Canonical se snaží vytvořit kolem desktopového Ubuntu životaschopný obchodní model, o což se momentálně nepokouší žádná jiná distribuce. Už několik let si říkám, že služby jako synchronizace souborů a nastavení mezi počítači a mobilními zařízeními, prodej hudby atd. jsou služby, které bych rád v mé distribuci viděl a které by mohly distribuci alespoň z části živit, proto jsem rád, že je někdo uvádí v život. Ubuntu taky nelze upřít, že snad jako jediná distribuce ještě nevzdala boj o masu uživatelů na desktopovém trhu. Pokud tak půjde dál, možná, že jednou získá uživatelskou základnu, která význam Linuxu na desktopu posune mnohem výš.

Softwarové licence vhodné pro použití ve školním prostředí

Vlastimil Ott

Článek představuje základní způsoby licencování softwaru s ohledem na školské prostředí. U každého typu licence je uveden konkrétní příklad. Účelem je informovat o možnostech takového softwarového vybavení, které je k dispozici za velmi výhodných podmínek (a nejsou tím myšleny slevové akce výrobců). Původně vyšel na Metodickém portále RVP. Je uvolněn pod licencí **Creative Commons BY-NC-SA**.

Licence říká, jak lze software používat

Každý software lze používat za přesně určených podmínek, které vyjmenovává tzv. softwarová licence. Licenci určí autor (výrobce) softwaru, případně držitel autorských práv. Uživatel nezíská program jako takový, nýbrž právo k užívání kopie programu za podmínek, které stanoví právě jeho licence. Existuje velké množství licencí, tento článek si klade za cíl představit a objasnit ty nejčastější.

Licence je v podstatě *smlouva mezi autorem a uživatelem* obsahující pravidla použití softwaru. Uživatel musí souhlas s licencí (podmínkami užití) vyjádřit obvykle při instalaci programu a měl by mít možnost licenci odmítnout. Ne všechny licence obsahují pravidla, která mají uživatele omezovat, i když jde o nejčastější variantu. Mnoho licencí zdůrazňuje práva uživatele, nikoliv omezení uživatele. Takto licencovaný software má ve školách velký potenciál.

Licence softwaru nemusí být omezením

Programové vybavení lze hodnotit také s ohledem na míru možností, které jeho licence uživateli poskytuje. Licence, která uživateli neklade překážky při používání softwaru, hraje při nasazování takového softwaru významnou pozitivní roli. V této souvislosti hovoříme o **proprietárním softwaru** (proprietary software) a o **svobodném softwaru** (free software).

Proprietární software se často označuje jako komerční, protože v praxi je nutné zakoupit práva k užívání každé kopie programu, jinak dojde k porušení

licence a zákona. Způsob použití je omezen licencí označovanou obvykle jako EULA (End User License Agreement). Uživateli například není dovoleno program šířit či instalovat do více počítačů. Příkladem může být kancelářský balík

Microsoft Office – každou jeho kopii je nutné zaplatit, byť existují nabídky, které cenu pro školy razantně snižují a platí pro více kopií (tzv. multilicence).

Oproti tomu používání **svobodného** softwaru (nejde o špatný překlad, nýbrž o terminus technicus) není licencí omezeno, nýbrž spíše rozšířeno. Například licence GNU GPL nabízí uživateli veškerou svobodu v užívání – program je možné kopírovat jiným lidem, analyzovat, instalovat do více počítačů a dokonce prodávat a vydělávat na něm – to vše zcela legálně. Nejde přitom o žádné zkušební či omezené verze programů, ale o moderní a kvalitní software.

Slovo „free“ v tomto případě znamená jednak svobodný či volný (bez omezení), jednak zdarma. Příkladem může být kancelářský balík OpenOffice.org – můžete jej nainstalovat do všech počítačů ve škole, kopírovat či vypalovat žákům, vystavit ke stažení na školních stránkách nebo šířit společně s pracemi žáků ve školní ročence. Získáte jej zdarma na stránce OpenOffice.cz.

Příklady licencí a konkrétního softwaru

Dále uvádím přehled často používaných licencí či modelů použití softwaru včetně přímého srovnání důležitých vlastností.

V případě **freeware** nejde o licenci, ale model použití. Autor umožňuje program za určitých podmínek volně používat. Příklad: Prohlížeč obrázků IrfanView pro použití ve školách či v domácnostech.

Shareware je možné legálně používat určitou zkušební dobu (danou autorem). Funkce softwaru bývají omezeny, například časově (pak jde o trial software) nebo vloženou reklamou (adware).

Po uplynutí zkušební doby je uživatel povinen zaplatit licenční poplatek, aby mohl software dále legálně používat. Někdy se po zaplacení zpřístupní blokovávané funkce. Používání po zkušební době je porušením licence (srv. s freewarem). Příklady: Total Commander (shareware) nebo WinRAR (trial).

Demoverze je model „software na zkoušku“, zčásti se kryje se sharewarem. V podstatě jde o funkčně (či jinak) limitovanou reklamu na komerční program. Cílem je motivovat zákazníka ke koupi kompletního programu. Příklad: účetní programy s omezením počtu záznamů či firem.

Software ideální pro školní prostředí

Open source (česky „otevřený zdroj“) je software, jehož programové (zdrojové) kódy jsou veřejně k dispozici, což v předchozích případech neplatí. Open source software lze dle potřeby upravovat. V případě školství je to sice obtížně využitelná výhoda, efektivně ji ale využívají firmy. Open source software je podmnožinou svobodného softwaru. Příklad: Mozilla Firefox.

Svobodný software (free software – nezaměňovat s freeware!) je programové vybavení, které je možné jakýmkoliv způsobem spouštět, analyzovat, šířit a upravovat. Neexistují žádná výrazná omezení a jedná se o software ideální pro použití ve školách. Příklad: Mandriva Linux, OpenOffice.org, KDE4.

Public domain je volné dílo, u něž se autor vzdal autorských práv, nebo práva vypršela.

Licence Creative Commons pro autorská díla

Důležité místo zejména v oblasti autorské tvorby zaujímají **moderní licence Creative Commons**, které spočívají v klasickém copyrightu a jeho možnosti rozšiřují. Předpokládají, že každé dílo má autora, jehož autorská práva nesmějí být dotčena. Nabízejí ale autorovi, aby sám určil, jak lze s jeho dílem v budoucnu dále nakládat, a to i bez jeho dalšího souhlasu. Jinými slovy – autor svůj souhlas s použitím díla vyjadřuje předem, nikoliv zpětně, jak je tomu u copyrightu.

Poskládáním jednotlivých dílčích práv či povinností lze sestavit komplexní licenci na míru, jež definuje, zda je dílo možné upravit, zda je u nově vzniklého díla nezbytné uvést autora díla původního, zda je možné zachovat licenci díla nebo zda je možné využívat dílo komerčně. Všechny licence Creative Commons jsou přeloženy do češtiny a jsou v souladu s právním řádem ČR.

Tento typ licencí se používá například pro **digitální učební materiály na Metodickém portálu**, webové stránky (např. Mozilla.cz) či elektronické časopisy (například openMagazin.cz).

Shrnutí

- licence – pravidla pro nakládání s programem
- proprietární software – obvykle komerční
- svobodný software – obvykle nekomerční, obvykle zdarma
- omezující licence a modely použití – freeware, shareware, trial, demo

- neomezující model použití – svobodný software
- svobodný software – česky, dostupný, bezpečný, upravitelný, moderní

Literatura

- [1] BÍBR, I. a kol. *Ubuntu 9.10 CZ: praktická příručka uživatele Linuxu*. Praha: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2826-8.
- [2] [Definice svobodného software](#).
- [3] [Softwarová licence](#).

Amarok 1.4 je zpět – jmenuje se Clementine

Petr Šafařík

Není jablko jako jablko a mandarinka jako mandarinka. My se dnes budeme bavit o mandarinkách Clementinkách v podobném významu, jako Forest Gump mluvil o svých akciích v „jablkách“. Clementine je druh mandarinky, ovšem – pro nás mnohem zásadnější – i název znovuoživeného přehrávače hudby – Amaroku ve staré verzi 1.4. Stále se totiž ozývá velké množství nejrůznějších hlasů, že Amarok2 není dle jejich představ a rádi by starý dobrý Amarok1.4. Podívejme se, jestli se jedná o návrat starého krále nebo jen o další z velkého množství hudebních přehrávačů.

Amarok ve staré verzi, tehdy 1.4, byl dlouhou dobu nesesaditelným králem na poli hudebních přehrávačů. Je těžké určit, co způsobilo tak velikou oblibu starého Amaroku. Jednoduché grafické rozhraní nebo jeho všudypřítomnost díky včlenění do KDE. Ať to již způsobilo cokoli, Amarok byl na výsluní dvorany slávy open-source aplikací.

Období, kdy se Amarok převlékal do nových šatů (zvaných mezi návrháři kolekce Qt4) tomuto programu na oblíbenosti dosti uškodilo. Poztrácel velkou část svých schopností a vlastností, nějakou dobu obsahoval chybu, kvůli které nemohl ani přehrávat hudbu (což je u hudebního přehrávače značné mínus). Postupem času se opět vypracoval, zbavil se většiny chyb a nyní toho umí víc, než kdy dříve.

Podívejme se nyní na první reinkarnaci starého Amaroku verze 1.4 v Qt4 kabátku a s novým jménem – Clementine. Autoři se snažili maximálně držet vzhledu i funkcí Amaroku.

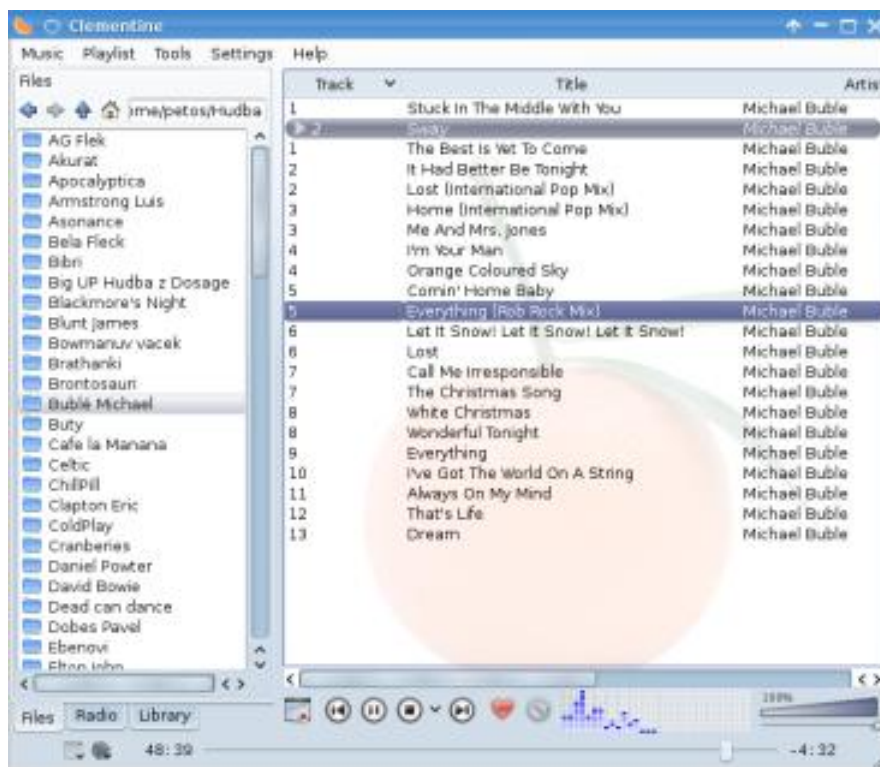
.....
Clementine se v tuto chvíli nachází ve většině distribucí ve vývojových větvích, v Mandriva Linuxu je to konkrétně Cooker a je pro starší verze v contrib/backport. Uživatelé Mandriva Linuxu 2010.0 ve 32bitové verzi mají (jako obvykle) Clementine připraven v mém repozitáři, který stačí přidat a Clementine z něj jednoduše nainstalovat.

.....
 Už tím, že autoři Clementine „křísí“ Amarok, je zřejmé, že by se mu měl, pokud možno, podobat v maximu vizuálních i funkčních aspektů. Po spuštění (ať již příkazem Clementine nebo z nabídky **Mandriva Linuxu | Zvuk a video (| více)**) se během okamžiku zobrazí hlavní rozhraní Clementine.

Vzhled přehrávače nepřekvapí a pro uživatele Amaroku to bude jistě milé shledání. Celé rozhraní je rozděleno na dva panely. V levém je seznam zdrojů hudby (a to buď soubory na disku, rádio, nebo v kolekci, kterou umí Clementine udržovat), v pravém je aktuální playlist. Pod playlistem jsou ovládací tlačítka.

Zdroje hudby

Do playlistu programu Clementine je možné přenosovat hudbu třemi, resp. čtyřmi způsoby. Nultý

Hlavní rozhraní aplikace Clementine

způsob funguje snad ve všech přehrávačích – Drag&Drop aneb Uchop a pusť. Prostým přetažením adresáře či souboru ze správce souborů do Playlistu Clementine. Nazvali jsme jej nultým, protože nepředpokládáme, že jej budete často používat

Přidání souborů – máte-li hudbu uspořádanou na disku v adresářích, zvolíte ze záložek ve spodní části levého panelu volbu **Files**. Po prvním spuštění bude zobrazen domovský adresář, při dalších již to bude poslední procházený.

Pro poslech Rádía zvolte záložku **Radio**. Pro poslech Last.FM rádií je nutné mít nastaven a zaplacen účet na službě Last.fm. Zdarma jsou ovšem přednastaveny rádia služby SomaFM. Rádio spustíte prostým přetažením položky rádia do Playlistu a jeho spuštěním.

Vlastní rádio do kategorie *Your radio streams* vložíte kliknutím pravého tlačítka myši na jméno kategorie a poté zvolením položky *Add another stream*. Do okna, které se následně objeví, jen vložíte link na audio stream. Užitečný může být návod [na naší wiki](#). Bohužel zatímco rádia služby SomaFM fungují ihned, tak ne všechna rádia z play.cz bude možné používat – Clementine je přeci jen mladý projekt a konkrétně rádia byla problémová část programu.

Každý druhý hudební přehrávač obsahuje správce hudební kolekce – a Clementine není výjimkou. Prvně je nutné nastavit adresáře, ve kterých bude Clementine hudební soubory spravovat. To provedete buď prostým kliknutím do pole, kde je v tuto chvíli napsáno „*Click here to add some music*“ v záložce **Library**, nebo z nabídky **Settings | Configure Clementine | Music Library**. Kliknutím na tlačítko *Add folder* přidáte složku, kde bude Clementine hlídat změny a upravovat vaši kolekci. Přidaných adresářů můžete mít samozřejmě více, maximální velikost je 255 položek. Máte-li nastaveny adresáře, potvrďte vše tlačítkem **OK** a poté se Clementine začne synchronizovat.

Jakmile máte databázi hotovou, kliknutím na záložku **Library** v panelu zdrojů hudby uvidíte dle abecedy tříděné autory. Kliknutím na autora zobrazíte jeho alba a poté jednotlivé soubory každého alba.

Bohužel zatím neumí samostatně spravovat hudební přehrávače a ani přenosná média (flash-disky či CD/DVD), ale tyto funkce jsou již ve schválených cílech pro další vývoj aplikace.

Playlist

Nakonec, ať již zvolíte libovolný zdroj hudby, přidání do playlistu provedete prostým přetažením položky či položek. Položky v playlistu se poté dají řadit podle různých sloupců – jako číslo skladby, názvu skladby či interpreta případně autora, alba a dalších. Celkem si můžete nechat zobrazit až devatenáct sloupců s informacemi z ID3 tagů.

Pod playlistem máte k dispozici základní tlačítka pro ovládání programu – jako přehrát, další/předěšlá skladba nebo zastavit. Vedle tlačítka Zastavit je malá šipka dolů. Pokud na ni kliknete, můžete zvolit i „*Stop after this track*,“ kdy se přehrávání zastaví až poté, co dohraje současná skladba do konce.

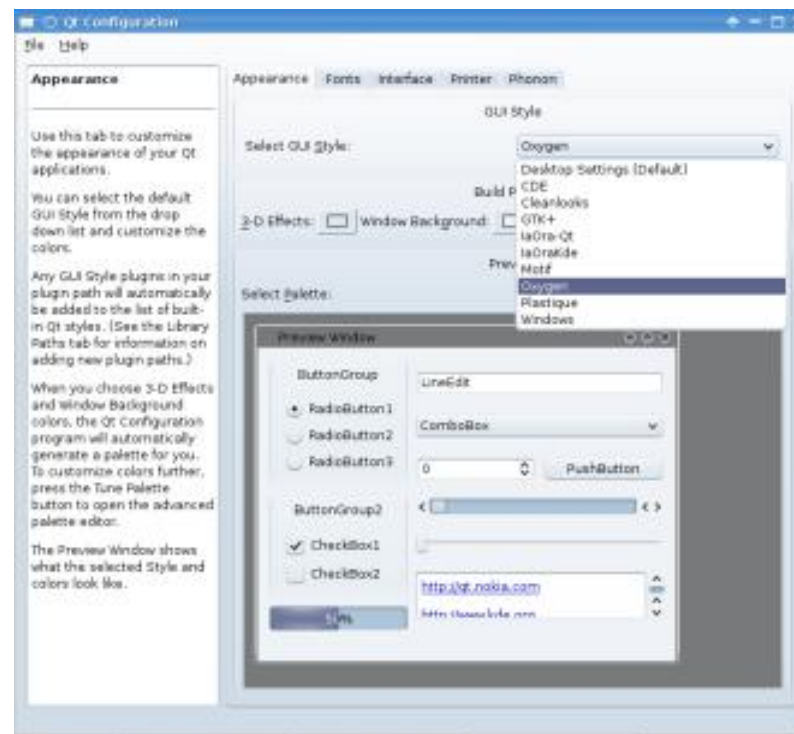
Vedle těchto tlačítek jsou volby pro označení oblí-

bené a neoblíbené skladby (tlačítka se srdíčkem a kolečkem). Vedle táhla pro označení aktuálního místa v přehrávané skladbě jsou tlačítka pro nastavení opakování přehrávání a náhodný výběr.

Špatné zobrazení přehrávané hudby

Při přehrávání jsem měl malý problém, pokud jsem nepoužíval prostředí KDE: přehrávaná skladba má normálně bílé písmo v šedém proužku, takže je dobře čitelné, co se zrovna přehrává. Bohužel jsem zjistil, že v jiných prostředí, než je KDE, není proužek šedý, ale bílý – nevidíte tak žádné informace o skladbě, kterou přehráváte.

Je-li to i váš problém, řešení je jednoduché, ačkoli jsem toto řešil několik dní... Nainstalujte si balíček **qt4-qtconfig** a z terminálu spusťte příkazem **qtconfig**. Zde z nabídky *Select GUI style* zvolte **Oxygen** (nebo jiný, který se vám bude líbit) a uložte stisknutím kláves [Ctrl+S]. Překontrolujte, že v novém Qt tématu je vše správně a voila – problém je vyřešen.

Nastavení Qt4 tématu nejen pro Clementine

Interakce s prostředím a uživatelem

Clementine bez nastavování zvládá pracovat s multimediálními klávesnicemi – ihned po instalaci umělo správně reagovat na všechny klávesy. Bohužel zatím není možné nastavit žádné klávesové zkratky pro práci. Krom multimediální klávesnice a zkratky [Ctrl+Q] pro ukončení je tak nutné pracovat s myší. Ovšem i toto je v plánech pro budoucí vydání programu.

Velmi příjemné je nastavení oznamování pomocí knihovny *libnotify* – oznamovací informace proto vždy „zapadnou“ do vzhledu prostředí, ať již používáte KDE, GNOME nebo Xfce. V **Settings | Configure Clementine | Notifications** si navíc můžete upravit, jak

dlouho se bude informace zobrazovat a jestli má program upozorněním reagovat i na změnu hlasitosti, případně nemá-li reagovat vůbec a upozornění zde vypnout.

Stejně jako Amarok podporuje i Clementine službu **Last.FM**. Služba shromažďuje velké množství informací z hudebního světa. Můžete si zde nechat zpracovávat statistiky vámi poslouchané hudby a Last.FM navrhuje další podobné umělce. Pokud navíc budete přispívat na její provoz, budete mít k dispozici i velké množství rádií, které Last.FM buď přímo provozuje, nebo zprostředkovává. Pokud máte účet na **Last.FM**, stačí v **Settings | Configure Clemen-**

tine | Last.FM vyplnit své uživatelské jméno a heslo a zatrhnout volbu **Scrobble tracks that I listen to**. V příštím spuštění se heslo nevyplňuje a pole zůstává prázdné – jedná se o bezpečnostní opatření, aby nikdo vaše heslo nezjistil.

Clementine je výborný hudební přehrávač – je rychlý, funkční a stabilní. Pokud vám vyhovoval Amarok, jistě si Clementine oblíbíte. V plánu je navíc ještě rozšíření funkcí – jako například ekvalizér, nastavení klávesových zkratk, správa přenosných zařízení a přehrávačů a další. Už nyní je to výborný přehrávač a bude ještě lepší

Můj software v Mandriva Linuxu 5 – Jiří Doskočil

Není to tak dlouho, co jsem si v nějaké diskusi přečetl Ottův povzdech, jak na výše uvedené téma dostala vaše redakce málo příspěvků. Jelikož jsem už delší dobu uvažoval, že též přispěji svou troškou do mlýna a pořád se ne a ne rozhoupat, tak to byl ten pomyslný šfouchanec, který mě nakonec donutil napsat pár řádků. Víím, že asi s křížkem po funuse, ale vězte, že o knihu mi nejde, tu už totiž stejně mám :-)

Na svém stolním desktopovém počítači mám nainstalovaný operační systém Mandriva Linux 2010 x86_64. Zatím ještě v dualbootu s Windows, jejichž využití se smrškló na zastupování herní konzole (nemám to srdce připravit děti o pár her, které by na Mandriva Linuxu nerozjely). Mandriva Linux používám cca rok a půl, předtím jsem se asi půl roku s Linuxem seznamoval a zkušel různé distribuce.

Pracovní prostředí

Jako hlavní desktopové prostředí používám KDE v jeho nejnovější verzi 4.4.1. Občas, když mám chuť experimentovat, naboottuji do prostředí Enlightenment. Co se týče KDE, tak jsem si oblíbil princip plasmy a její aktivity. Desktop mám rozdělený na čtyři aktivity: Multimedia, Pracovní, Zábava a Všeobecná, která je jako jediná uspořádaná po starém způsobu – s ikonami na ploše.

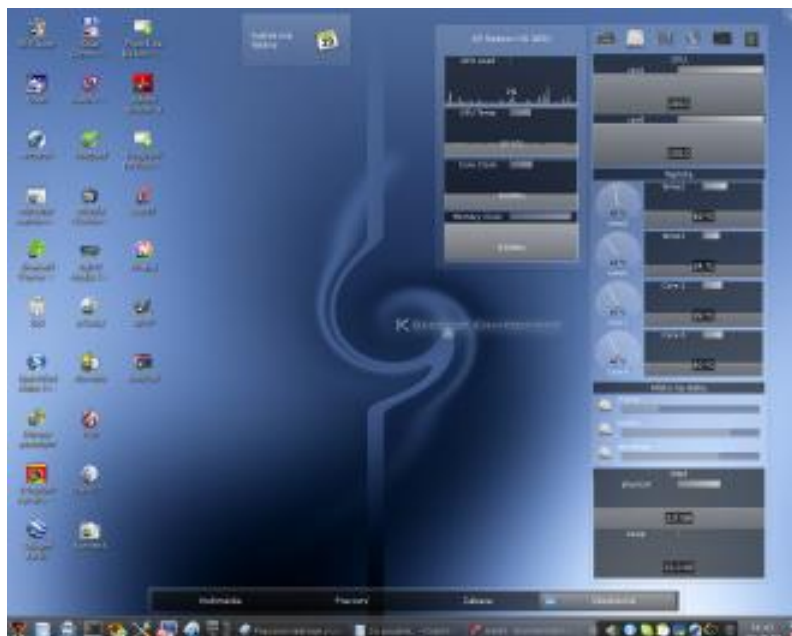

Plocha multimédia

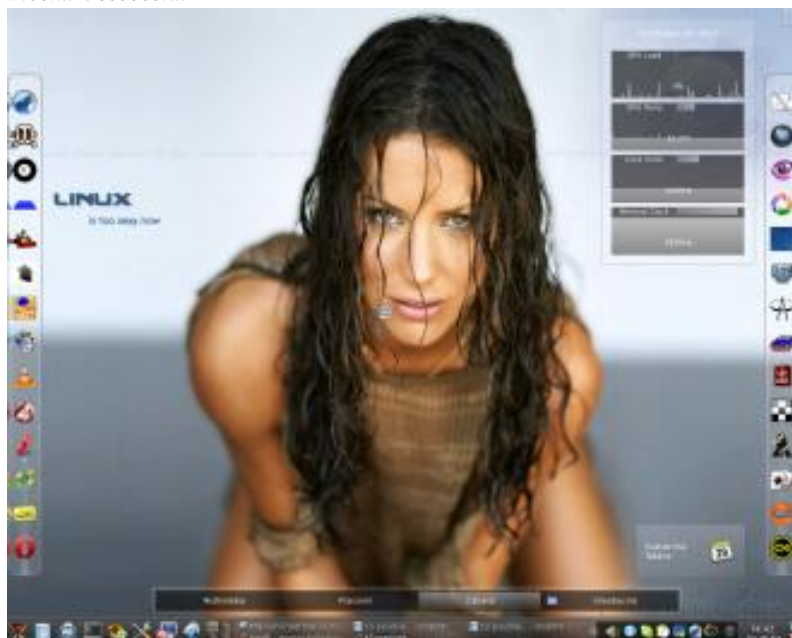

Plocha Pracovní

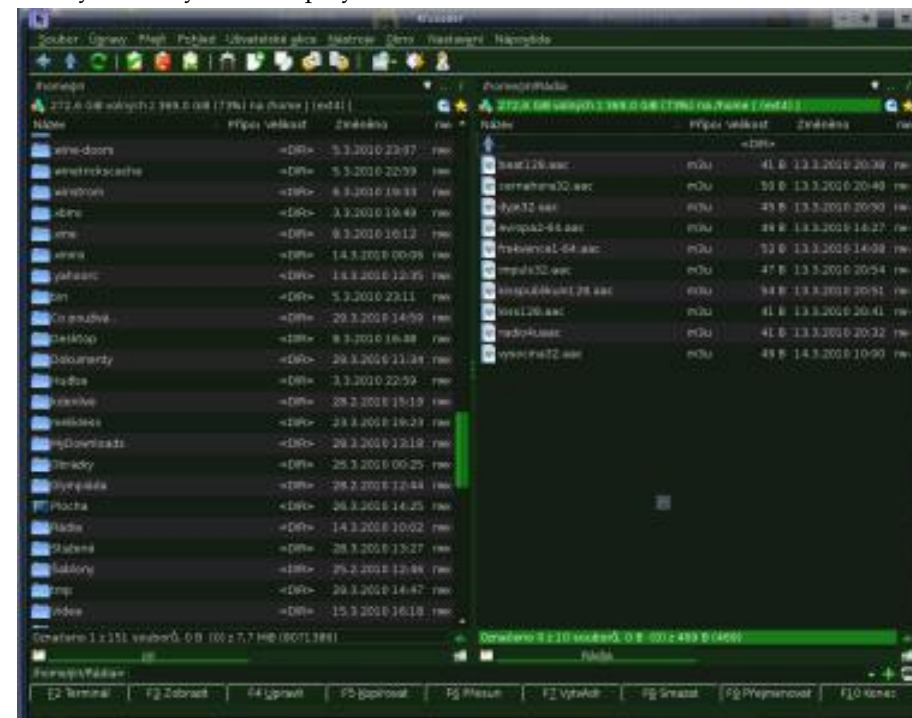
Plocha Všeobecná

Plocha Zábava

Správce souborů

Na správu souborů používám **Dolphin**, který mi na běžnou činnost postačuje nebo **Krusader**, jehož využívám, pokud potřebuji pracovat se soubory jako root. Samozřejmě, že mě neminul ani klasický **Midnight Commander** a už párkrát jsem si díky němu vytrhl trn z paty.

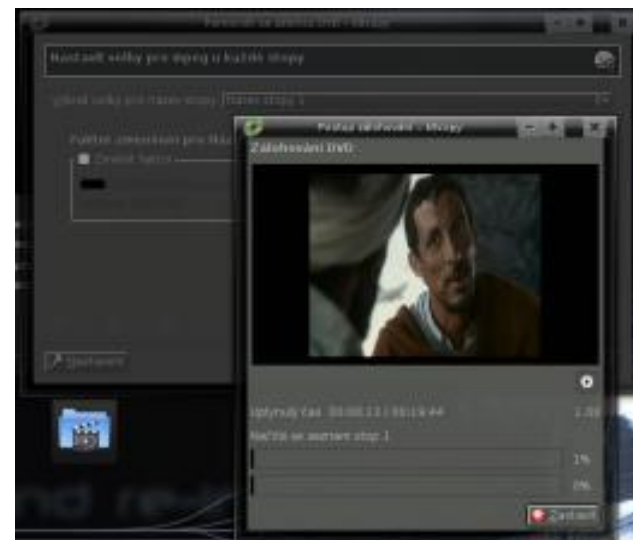
Krusader je dobrý na hodně činností

Multimedia

VLC a **SMPlayer**, tyhle dva přehrávače mi stačí, abych přehrál jakýkoliv multimediální obsah. Ke správě hudby používám **Amarok**, který je v současné verzi 2.2 pro mě dostatečně použitelný, ale nejčastěji, při práci a jiných činnostech, stejně pouze poslouchám internetová rádia. K tomu mám v Amaroku předvoleno internetové rádio Channel a většinou mi to ke spokojenosti stačí. Pokud si chci poslechnout česká rádia, mám staženo asi 6 m3u souborů z českými stanicemi a ty si spouštím ve VLC.

Přehrávač SMPlayer

Program K9copy

Občas se na počítači podívám na film a ke správě a přehrávání filmů používám multimediální centrum XBMC. S tím souvisí i používání programů **K9copy**, **DeVeDe**, **Kino** a **Avidemux**. Pokud si chci z fotek z dovolené udělat videoprezentaci, použiji sympatický prográmeček **Imagination**.

Grafika

Na správu fotografií používám **Picasa Web** od Google či **Digikam**, ale ten se mi zatím nejvíce zdá být dostatečně stabilním, tak ho spíše víceméně jenom zkouším. Na rychlé prohlížení fotografií a obrázků mi vyhovuje Gwenview, a pokud mám čas a chuť si s nějakým obrázkem více pohrát, tak od toho tu je **GIMP**.

Multimediální centrum XBMC

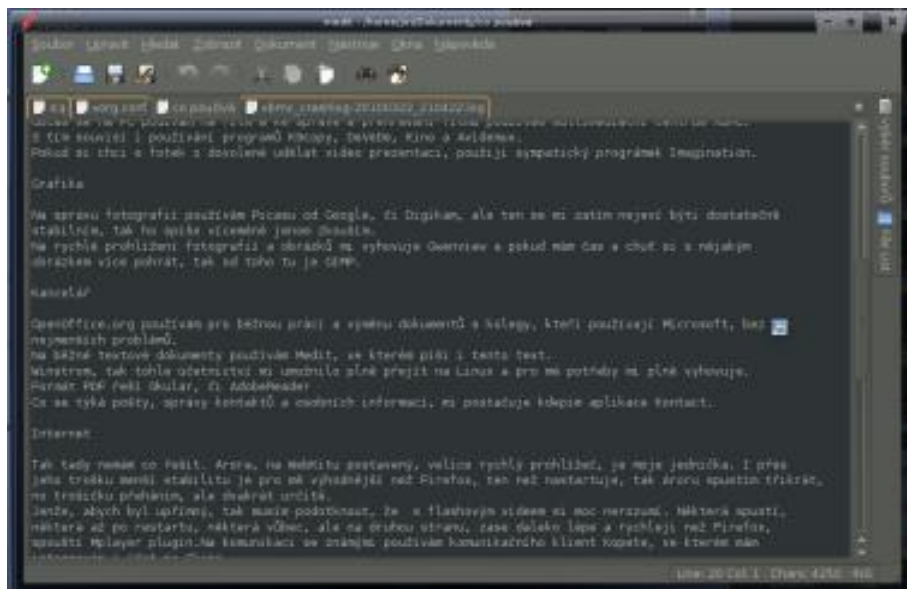

Imagination

Kancelář

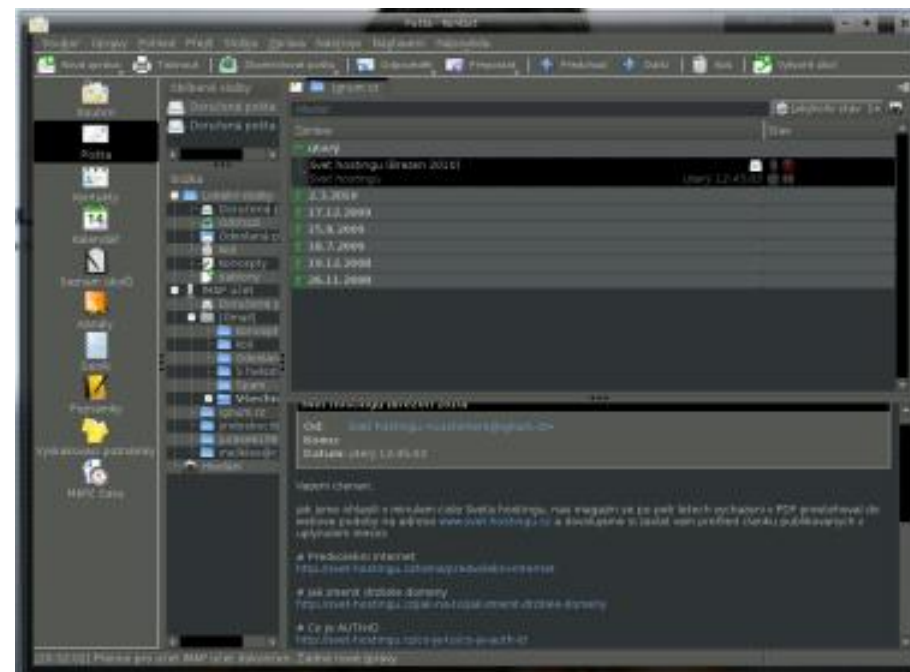
OpenOffice.org používám bez nejmenších problémů pro běžnou práci a výměnu dokumentů s kolegy, kteří používají Microsoft. Na běžné textové dokumenty používám **Medit**, ve kterém píše i tento text. **Winstrom**, tak tohle účetnictví mi umožnilo plně přejít na Linux a pro mé potřeby mi plně vyhovuje. Formát PDF řeší **Okular** či **AdobeReader**. Co se týká pošty, správy kontaktů a osobních informací, na to mi postačuje KDE Pim aplikace **Kontakt**.

Program Medit

Internet

Tak tady nemám co řešit. **Arora**, na WebKitu postavený, velice rychlý prohlížeč, je moje jednička. I přes jeho trošku menší stabilitu je pro mě výhodnější než **Firefox**. Ten než nastartuje, tak Aroru spustím třikrát; no, trošičku přeháním, ale dvakrát určitě. Jenže, abych byl upřímný, tak musím podotknout, že s flashovým videem si moc nerozumí. Některá spustí, některá až po restartu, některá vůbec, ale na druhou stranu, zase daleko lépe a rychleji, než Firefox spouští Mplayer plugin. Na komunikaci se známými používám komunikačního klienta **Kopete**, ve kterém mám integrován i účet na Skype.

Program Kontakt

Zábava

No, to jsou hlavně hry. Nejsem nikterak náruživý hráč, ale občas, proč to nepřiznat, mě popadne „blbá“ a je ze mě v tu ránu pařan. A to mi jdou k duhu následující tituly: **Fish Fillets**, skvělá logická hra českých autorů, **OpenArena** čili vlastně akční bláznivina **QuakeIII**. Pěkná tahová strategie **Battle For Wesnoth** či realtime strategie **Warzone 2100**. Nebo se pro změnu bavím virtualizací jiného operačního systému. Teď mám momentálně ve **VirtualBoxu** nainstalován PcBSD.

Ostatní programy

Občas používám **Wine**. Zatím jsem se nedokázal vzdát WinRaru nebo občas zkusím nějaký Windows program ze zvědavosti, jestli si s tím Wine poradí, např. WinAmp, IrfanView. To bylo spíše dříve, teď už jen vyloženě sporadicky. Na drtivou většinu programů jsem našel v Mandriva Linuxu alternativy, a to i mnohdy lepší než programy pro Windows. V podstatě šlo jen o zvyk a ten někdy bývá „železná košile“.

Tak ať vám Linux, respektive Mandriva Linux, slouží k úplné spokojenosti.
S pozdravem, spokojený uživatel Mandriva Linuxu

Jiří Doskočil

Novinky ze světa aplikací Mozilla

Výběr ze světa aplikací Firefox, Thunderbird, Seamonkey, a dalších. Připravovaný editor BlueGriffon získal investora. Songbird přestane podporovat verzi pro Linux. Firefox naportován na Palm Pre. První vývojová verze Firefoxu pro Android. Podpora Thunderbirdu 2 oficiálně ukončena. Novinky ve vývoji Thunderbirdu 3.1.

Připravovaný editor BlueGriffon získal investora

O editoru webových stránek BlueGriffon, který má být založen na Mozille, se hovoří již dlouho. Jedná se o editor, na kterém pracuje Daniel Glazman, tvůrce stále populárního editoru Nvu, který již není vyvíjen a je považován za zastaralý. O BlueGriffonu nebylo dlouho slyšet a v zásadě nebyla nikdy k dispozici jeho použitelná verze.

Nyní se Daniel na [svém blogu zmínil](#), že na vývoj editoru získal investora, takže hodlá převážnou část svého času věnovat jeho vývoji. Zároveň uvedl, že editor by měl být dostupný zdarma a placené by měly být pouze některé doplňky. Uvidíme, zda a kdy se editoru dočkáme. Konkurenční projekt [KompoZer](#), který staví na Nvu, je slušně aktivní a na rozdíl od dlouho slibovaného BlueGriffonu pravidelně vydává nové verze.

Songbird přestane podporovat verzi pro Linux

Vývojáři multimediálního přehrávače Songbird [ve svém blogu oznámili](#), že přestanou podporovat verzi pro Linux. Songbird byl doteď, podobně jako řada dalších aplikací založených na Mozille, dostupný pro Windows, Linux a Mac OS X. Nově tedy budou podporovány pouze Windows a Mac OS X. Jak se v příspěvku uvádí, důvodem je malý vývojový tým, který se snaží držet hlavních priorit projektu. Verze pro Linux budou i nadále dostupné, ale nebudou oficiálně podporovány a vydávány. Je však dost dobře možné, že se verze pro Linux ujme někdo z komunity.

Firefox naportován na Palm Pre

S Firefoxem se dnes kromě klasického desktopu můžete začít setkávat i na mobilních zařízeních. K aktuálně podporované platformě Maemo se brzy přidá Android a donedávna [byla připravována verze i pro Windows Mobile](#). Dave Townsend, který se normálně zabývá vývojem Správce doplňků Firefoxu, se ve svém volném čase [podíval na možnost portace](#) Firefoxu pro Palm Pre.

A jak můžete vidět na následujícím obrázku, podařilo se. Jak Dave uvádí, nebylo to nakonec tak složité, i když zdaleka ne vše nefunguje tak, jak má. Jak dále uvádí, je to jeho soukromá aktivita a neznamena, že by se Palm Pre stal dalším podporovaným zařízením. Prozatím není k dispozici veřejná verze, ale autor portu ji slíbil na nejbližší dobu.

První vývojová verze Firefoxu pro Android

Vývojáři mobilní verze Firefoxu, která je vyvíjena pod kódovým označením Fennec, [uvolnili první vývojovou verzi](#) Firefoxu pro Android. Jedná se skutečně o první veřejnou vývojovou verzi, která vcelku pochopitelně zatím trpí řadou nedostatků. Jak vývojáři uvádí, prozatím byla převážně testována na telefonech Motorola Droid a Nexus One.

Firefox v Palm Pre

Jedná se o verzi, která prozatím neprošla žádnými optimalizacemi, takže její odezva nemusí být nejlepší. Podporovány jsou zařízení s Androidem 2.0 a vyšší a doporučeny jsou zařízení s podporou OpenGL ES

2.0. První vývojová verze Firefoxu pro Android je **k dispozici ke stažení** a dostupná je i verze nástroje na synchronizaci dat **Mozilla Weave**.

Podpora Thunderbirdu 2 oficiálně ukončena

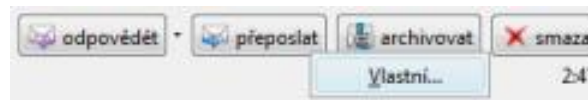
Tvůrci Thunderbirdu ústy Dana Mosedaleho **oznámili**, že podpora Thunderbirdu 2 končí. O ukončení podpory se tak trochu spekulovalo již při **vydání Thunderbirdu 2.0.0.24**, který vyšel minulý měsíc. Tato verze je tudíž poslední dostupnou verzí Thunderbirdu 2. Existujícím uživatelům je doporučeno přejít na Thunderbird 3, či mohou vyzkoušet vývojovou verzi Thunderbirdu 3.1.

Novinky ve vývoji Thunderbirdu 3.1

Vydání druhé betaverze Thunderbirdu 3.1 se blíží, a protože bude tato verze obsahovat všechnu funkcionalitu finální verze, přibyl v posledním týdnu hned

několik novinek. Pojdme si je tedy ve stručnosti představit. Nenápadnou, leč užitečnou novinkou, je nová možnost upravit si tlačítka, která jsou umístěna na hlavičce poštovní zprávy.

Tato tlačítka sem byla přemístěna z hlavní lišty s příchodem Thunderbirdu 3.0 a ne každého tato změna potěšila. Tlačítka šla sice umístit zpět na hlavní lištu aplikace, ale z hlavičky zprávy nešla standardně v aplikaci odstranit. To je nově možné stejným způsobem, jako upravujete hlavní lištu aplikace.

Vlastní úprava tlačítek

Druhou zajímavou novinkou je nový migrátor ze starších verzí Thunderbirdu (hlavně verze 2), který

vám umožní snadno zvolit, které z nových nastavení chcete začít používat, a u kterých se naopak zůstane u původního nastavení. Migrátor vychází z původní stránky na snadnou změnu nastavení, která byla v Thunderbirdu 3.0 umístěna v nabídce Nápověda, ale nebyla pro řadu uživatelů dostatečně přehledná. Nově je tedy realizována formou jednoduchého průvodce. Ten se bude pravděpodobně zobrazovat i při prvním spuštění po aktualizaci na novou verzi Thunderbirdu. Součástí vývojové verze Thunderbirdu 3.1 je nově již **dříve zmíněná lišta snadného vyhledávání**, která je umístěna nad přehledem zpráv ve složce. Součástí dnešní vývojové verze Thunderbirdu 3.1 by se měla stát možnost určit, které složky s poštou budou zahrnuty do fulltextového vyhledávání, a které ne. Nově by měla být dostupná možnost migrace z Windows Live Mail.

Rozhovor s Adamem Rambousekem, koordinátorem českého překladatelského týmu

Jiří Eischmann

Adam Rambousek se pohybuje v českém překladatelském týmu OpenOffice.org již velmi dlouho a je jeho koordinátorem. Patří mezi nejdůležitější osobnosti české komunity OpenOffice.org a má velké zásluhy na tom, že je balík česky. Podrobili jsme ho palbě otázek a věříme, že se najde mnoho uživatelů, které jeho odpovědi přimějí k činnosti – totiž že se přidají k překladatelům.

Mohl byste se našim čtenářům krátce představit a prozradit, jak jste se k OpenOffice.org dostal?

Narodil jsem se v minulém tisíciletí v Havířově, ale posledních několik let bydlím v Brně, kam mě přilákalo studium na Masarykově univerzitě. Tam jsem se po nějaké době uchytil jako vývojář v [Centru zpracování přirozeného jazyka](#), kde se pořád držím. Momentálně se věnuji aplikacím pro psaní slovníků (pro všechny může být užitečná např. [aplikace DEBDict](#), která nabízí přístup k několika slovníkům češtiny). Dřív jsem překládal počítačové hry (jestli se najde pamětník, který si vzpomene třeba na Baldur's Gate), občas filmy či seriály (teď už jen pro festival [Animefest](#)).

K OpenOffice.org jsem se dostal v době, kdy ještě neexistovala ani verze 1.0. Sháněl jsem nějaký free textový editor, našel jsem vývojovou verzi OpenOffice.org a o pár dní později jsem náhodou narazil na výzvu, která svolávala překladatele. Tak jsem si řekl, že by to mohla být zajímavá zkušenost.

V českém lokalizačním týmu OpenOffice.org pracujete již řadu let. Co je vaší hlavní pracovní náplní v tomto projektu a co vás i po tolika letech motivuje v práci na OpenOffice.org?

Začínal jsem jako překladatel, postupně se tým zmenšoval, až jsem se jaksi stal zástupcem vedoucího. Stále samozřejmě překládám a navíc se snažím koordinovat ostatní překladatele, i když těch teď moc není. Motivace, nad tou jsem moc nepřemýšlel. Asi je to kombinace toho, že chci, aby čeští uživatelé měli

OpenOffice.org v rodném jazyce, a pocitu, že už jsem do lokalizace namočený tak dlouho, že už toho přece nenechám. Bohužel v posledních měsících jsem neměl na překlady dost času, přeci jen roční dcera, práce, psaní diplomky něco ukrojí.

Předpokládám, že většina práce pro OpenOffice.org se odbývá za počítačem. Dostal jste se však díky OpenOffice.org také do zahraničí a případně potkal nějaké zajímavé osobnosti?

Vývojáři z celého světa se každý rok sjíždějí na konferenci OOoCon (obvykle [o ní také referujeme](#), pozn. red.). Já jsem se připojil k výpravě českého týmu na OOoCon v Koperu, v ostatních letech se doba konání trefovala do špatných dní, snad se podívám letos do Budapešti. Nejzajímavější na konferenci bylo, že jsem se naživo potkal s lidmi, které jsem do té doby znal jen z blogů, e-mailů a komentářů v bugzille. Vzpomínám si na setkání s Louísem Suárez-Pottsem, který jako *Community Development Manager* hodně pomáhá vývoji a propagaci balíku.

Michael Meeks se před časem ostře obul do Sunu, že udržuje vývoj OpenOffice.org relativně uzavřený. Z tohoto důvodu vznikla i speciální verze kancelářského balíku doplněná o vlastnosti, které vývojáři Sunu nepřijali (Go-OO). Jak se na tento problém a fungování projektu jako celku díváte vy osobně teď, když byl Sun pohlcen firmou Oracle a strategie ohledně OpenOffice.org není úplně jasná?

Část vlastností z Go-OO se po nějaké době objeví i v hlavní verzi. U některých změn je těžko říct, jestli jsou dost důležité pro vytvoření jiné verze (např. jiná výchozí sada ikon). Ale existenci více verzí vidím jako zdravou konkurenci. Český lokalizační tým pracuje jen s texty oficiální verze OpenOffice.org, popravdě ani nevím, nakolik přebírá Go-oo lokalizované texty a kdo řeší rozdíly.

Některé open-source projekty zvládly marketing na jedničku, např. Firefox. Ale většina nemá takovou marketingovou podporu, jakou by si zasloužila. Jak je na tom v tomto ohledu OpenOffice.org?

Podle mě má OpenOffice.org dlouhodobě s marketingem problémy, i když v posledních letech se situace zlepšuje. Dříve se nedokázal marketingový tým ani pořádně dohodnout, co a jak se má propagovat. V Česku se čas od času nadšeně rozjel nějaký

projekt, který ovšem brzy upadl. Myslím, že hodně pomohlo oživení portálu OpenOffice.cz, ale pořád je co dohánět. Ale asi je to dlouhodobá snaha. Firefox má marketing zvládnutý skvěle, to bezpochyby. Možná má jednodušší situaci, protože nabízí lepší a bezpečnější prohlížeč než IE. OpenOffice.org je sice v některých ohledech lepší než MS Office, ale spoustu uživatelů nepřesvědčíte, že ikonky nemusí vypadat přesně stejně, že ODF je lepší formát apod. A cena? Vždyť i MS Office se dá stáhnout zdarma.

Microsoft Office přišel ve verzi 2007 s docela revoluční změnou rozhraní. Vývojáři OpenOffice.org se snaží najít odpověď na Ribbon v projektu Renaissance. V diskuzích se lidé většinou neshodnou na tom, jak by mělo nové rozhraní vypadat. Někteří navrhují jen lehce inovovat to stávající, jiní doporučují jít cestou Ribbonu a jiní chtějí, aby OpenOffice.org přišel s vlastním revolučním řešením. Jak si představujete budoucí vzhled a rozhraní a co je v silách současného týmu vývojářů?

S Office 2007 jsem pracoval jen krátce a nové rozhraní mě docela vyděsilo, hodně mě zdržovalo při práci. Těžko odhadnout, jak bych se tvářil třeba po měsíci práce. I tak ale myslím, že nějaká změna rozhraní by byla užitečná. Některé užitečné vlastnosti OpenOffice.org jsou důmyslně skryté v různých nabídkách, záložkách a oknech. Určitě by se ale neměl jen okopírovat Ribbon. A myslím, že projekt Renaissance

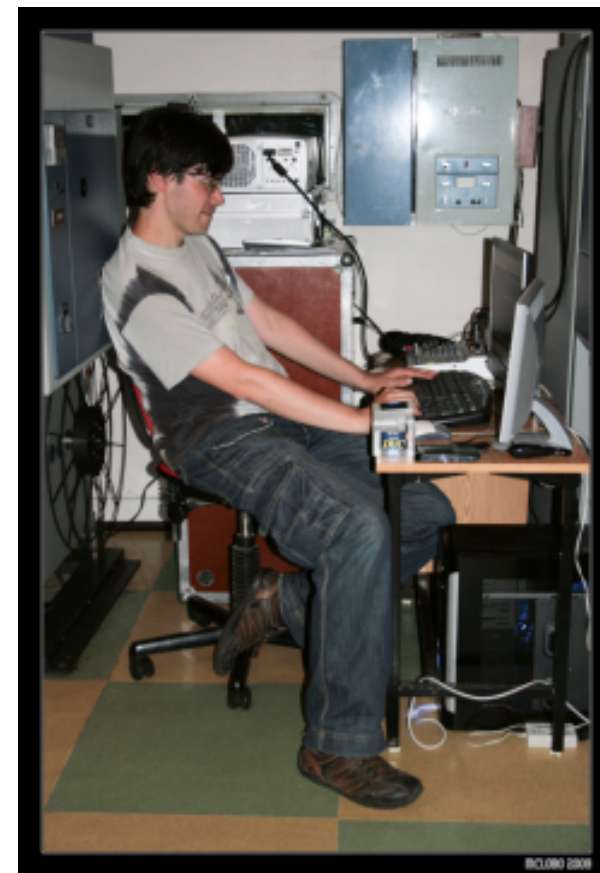
má potenciál přijít s originálním rozhraním, které uživatelům ulehčí práci. A samozřejmě musí nastoupit i kampaň, která uživatele přesvědčí, že jim to opravdu pomůže. Jsem hodně zvědavý na první výsledky. Já bych si představoval rozhraní, které mi bude při práci nabízet přesně ty funkce, které právě potřebuji. Ale to je spíš sci-fi.

Poté, co byl ODF schválen jako ISO standard, Microsoft jakoby na truc protlačil OOXML. Dnes však oba kancelářské balíky podporují oba formáty. Jak se na tuto problematiku díváte s odstupem času a jak podle vás bude fungovat koexistence dvou standardů pro jednu věc?

Sice oba balíky podporují „konkurenční“ formát, ale rozhodně to není podpora dokonalá. Ideální by podle mě bylo, kdyby se oba formáty sloučily do jednoho, ale toho se asi nedožijí. Spoustu různých formátů pro dokumenty máme už teď, musíme si zvyknout na dva další. Doufejme, že se postupně bude zlepšovat jejich kompatibilita v různých aplikacích.

Víte o nějakém větším nasazení OpenOffice.org v ČR? Jak jsme na tom v porovnání se světem?

O tom si přehled moc neudržuji, jen pročítám zprávy na různých serverech. Ale zajímavé je, že v případech nasazení v cizině se většinou píše o velkých úřadech, kdežto u nás o středních nebo malých firmách.

Co je podle vás hlavní překážkou nasazení OpenOffice.org ve firmách a státních organizacích?

Bezpochyby konzervativnost uživatelů anebo managementu.

Adam Rambousek: Český lokalizační tým nutně potřebuje spolupracovníky

Jiří Eischmann

Přinášíme druhý díl rozhovoru s Adamem Rambousekem, koordinátorem českého lokalizačního týmu. Mnoho uživatelů postrádá překlad do českého jazyka v některých místech nápovědy OpenOffice.org. Můžete se zapojit a zlepšit tak překlady. V neposlední řadě chybí kontroloři textu. Věříme, že vás rozhovor nadchne pro činnost a přiložíte ruku k dílu.

OpenOffice.org patří mezi největší open-source projekty, ale o práci českého týmu se toho moc neví. Jak se český tým zapojuje do práce na OpenOffice.org?

Samozřejmě lokalizací do češtiny. Významně se zapojuje Pavel Janík, který pravidelně kompiluje nové verze kromě češtiny i pro dalších třicet jazyků.

Předpokládám, že jako v ostatních open-source projektech, ani v českém týmu OpenOffice.org není nikdy dostatek dobrovolníků. S čím nyní potřebujete nejvíce pomoci a jak se mohou případní zájemci zapojit?

Vždy uvítáme kvalitní překladatele, z původních asi dvaceti lidí zůstalo jen pár. Občas se připojí někdo nový, ale tempo překladu je oproti dřívějšímu pomalejší. Už vůbec nemáme čas na důkladnou kontrolu textu, od překlepů až třeba po jednotnost termínů na různých místech aplikací a v nápovědě. Bylo by dobré, kdyby se tomu někdo mohl věnovat systematicky. Pomáhají nám i hlášení uživatelů, kteří si při práci všimnou nějaké chyby. Zájemci mohou [psát přímo mně](#) nebo [do diskuse](#).

Lokalizace do češtiny je předpokládám stěžejní činností českého týmu. Můžete vysvětlit, jak celý proces lokalizace funguje? Jak probíhá komunikace mezi překladateli, jaké nástroje se používají a jak probíhá kontrola?

Začíná se přidáním nové funkce do OpenOffice.org, k tomu se obvykle váží nové položky nabídky, oken apod. a popis v nápovědě. OpenOffice.org ukládá texty ve vlastním formátu, z něhož se vše převede do formátu PO. Ten se pro lokalizaci open-source aplikací používá hodně často a existuje spousta nástrojů pro práci s ním v různých operačních systémech. Každý si tak může vybrat, co mu vyhovuje (já střídám Vim a KBabel). Takto upravené soubory se na-

hrají do CVS, abychom měli přehled o změnách mezi verzemi. Můžete se nám klidně [podívat pod ruce](#).

Překladatel tedy doplní české texty a pošle soubory zpět do CVS. Odtud si je Pavel Janík před kompilací nové vývojové verze stáhne, převede do potřebného formátu a zařadí na správné místo.

Kromě nových funkcí se ale průběžně mění staré, případně se doplňuje nebo vyjasňuje nápověda. V takovém případě nemusí překladatel všechno psát znovu. Vidí starou verzi překladu, stačí tedy porovnat, co se změnilo, a opravit podle toho český text. Při překladu občas narazíme i na chyby v původním textu, takže lokalizovaná verze někdy bývá lepší než originál.

Pro překladatele máme zřízenou e-mailovou diskuzi, to pro komunikaci docela postačuje. Postup překladu je možné [sledovat i na webu](#), stránka zároveň slouží ke koordinaci, aby víc překladatelů nepracovalo na stejných textech. Naštěstí jsou texty celkem rozumně rozházené do mnoha souborů, takže si někdy i překladatelé mohou vybrat podle preferencí (např. překládat nápovědu Impressu).

Jak už jsem psal dřív, na rozsáhlejší kontrolu bohužel nemáme dost času a lidí. Už zaběhnutí překladatelé dřív prokázali, že to umí dobře, takže jim věřím a texty kontrolovat spíš namátkově. Nové zájemce nenecháme zapisovat rovnou do CVS, ale jejich texty nejprve projdu a prověřím.

Kde mohou uživatelé hlásit chyby v českém překladu a kdo se jim potom věnuje?

Kdo si troufá, může hlásit přímo do [oficiální bugzilly](#). Jednodušší možnost je napsat do [speciální sekce na fóru OpenOffice.cz](#), kam se jednou za čas podívám, jestli se objevilo něco nového. Řešení chyb většinou padne na mě.

Čeština a slovenština nemají dosud pravidla pro kontrolu gramatiky (jiné jazyky ano). Pracuje na tomto projektu někdo? Pokud ne, co je potřeba, aby pravidla vznikla (kolik lidí, financí)?

Problém je hlavně ve složitosti češtiny. Dost těžko se dá popsat, co je dobře a co špatně, natož to ještě vysvětlit počítačům. Bohužel nástroj [LanguageTool](#), který se pro kontrolu gramatiky používá v OpenOffice.org, je spíš zajímavá hračka.

Pro češtinu už existují dvě aplikace – Grammaricon firmy Lingea a plugin pro Microsoft Office vyvinutý v Ústavu pro jazyk český – bohužel ani ty nezvládají všechny záludnosti češtiny, takže některé chyby neodhalí a jindy zase za chybu označí správnou větu. Těmto problémům se sice věnuje několik výzkumných týmů, ale zveřejnění většinou brání obavy

ze zneužití několikaleté práce. Ovšem [výzva ohledně kontroly gramatiky](#), nedávno zveřejněná na tomto portále, trochu postrčila vývoj dobrým směrem a Centrum zpracování přirozeného jazyka se OpenOffice.cz dohodlo na spolupráci. Doufám, že se uživatelé brzy dočkají užitečných nástrojů pro práci s češtinou.

Už před několika lety se mi podařilo přesvědčit vedoucího Centra, Karla Palu, aby pro OpenOffice.org uvolnil svůj slovník synonym. Takže všichni, kdo si nainstalovali [balík českých slovníků](#), mají k dispozici rozšířenou verzi knižního vydání.

A pokud by se tady našel student FI MU, který by chtěl vylepšit OpenOffice.org v rámci projektu nebo závěrečné práce, může se mi ozvat.

Sprievodca dátami – usporiadajte si v tabuľkách dáta

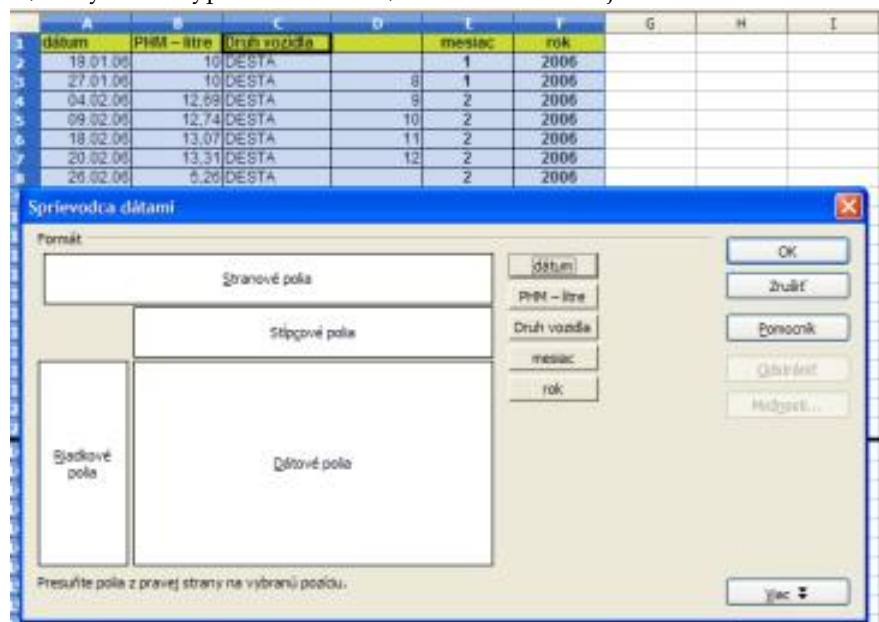
Miroslav Gešvantner

Dôležitou súčasťou OpenOffice.org – Calc sú tabuľky Sprievodcu dátami, niekedy tiež nazývané kontingenčné tabuľky. Pomocou týchto tabuliek je možné usporiadať, zoskupiť a sumarizovať veľké objemy dát, s ktorými je potom možné ďalej pracovať. Tabuľky sú interaktívne, a preto je tieto dáta možné opäť preskupovať, filtrovať, obnovovať či vytvárať rôzne pohľady.

Vytvorenie tabuľky Sprievodcu dátami

Príprava dát

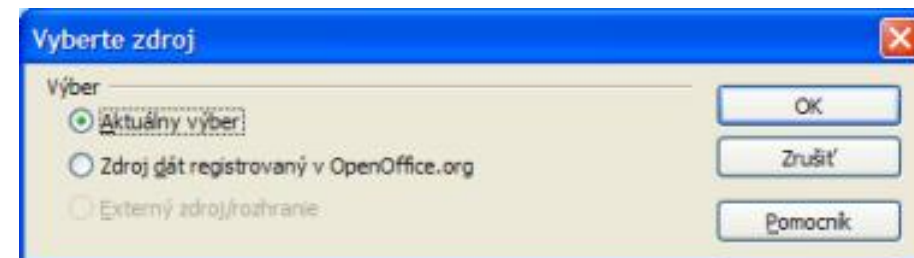
Budeme sa venovať tabuľkám umiestneným v jednom dokumente (pre úplnosť – tabuľky Sprievodcu dátami idú vytvárať aj z externých zdrojov). Na začiatku je dôležitá príprava dát, ktoré by mali byť súvislé a hlavne by každý stĺpec tabuľky mal mať vyplnenú hlavičku (zvyčajne prvý riadok tabuľky). Pokiaľ hlavička v niektorom stĺpci oblasti, z ktorej vytvárate tabuľku sprievodcu dátami, nie je vyplnená, nebude Sprievodca dátami s dátami v tomto stĺpci pracovať. Ako je na nasledujúcom obrázku vidieť, Sprievodca dátami neobsahuje tlačidlo pre stĺpec D, ktorý nemá vyplnenú hlavičku, hoci nižšie obsahuje dáta.

Príklad pre dáta bez vyplnenej hlavičky tabuľky

Vytvorenie tabuľky Sprievodcu dátami

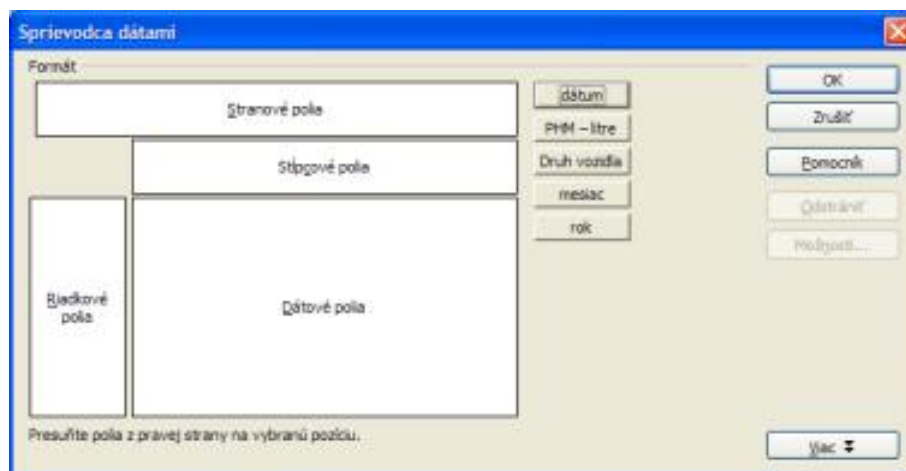
Pokiaľ máte v liste tabuľku pripravenú, označte jednu bunku v oblasti s dátami, alebo označte oblasť, z ktorej chcete vytvoriť tabuľku sprievodcu dátami a vyberte ponuku **Dáta | Sprievodca dátami | Spustiť...** Následne bude spustený dialóg Sprievodcu dátami pre výber zdroja, kde označte **Aktuálny výber** a potvrdíte OK.

Sprievodca dátami – výber zdroja

Po tomto kroku sa otvorí dialógové okno Sprievodcu dátami, v ktorom si už presne určíte, ktoré dáta bude tabuľka obsahovať. Tento dialóg obsahuje časti **Stranové polia**, **Stĺpcové polia**, **Riadkové polia** a **Dátové polia**. Tu musíte mať jasno ako chcete, aby tabuľka **Sprievodcu dátami** pracovala a čo presne od nej očakávate. Podľa toho budete voliť aj vkladanie dát zo zdrojovej oblasti, ktoré sú zobrazené hneď vedľa časti s poliami.

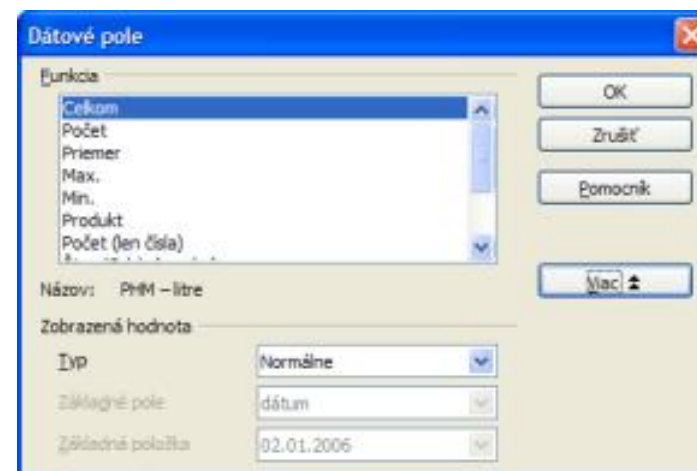

Dialógové okno Sprievodcu dátami

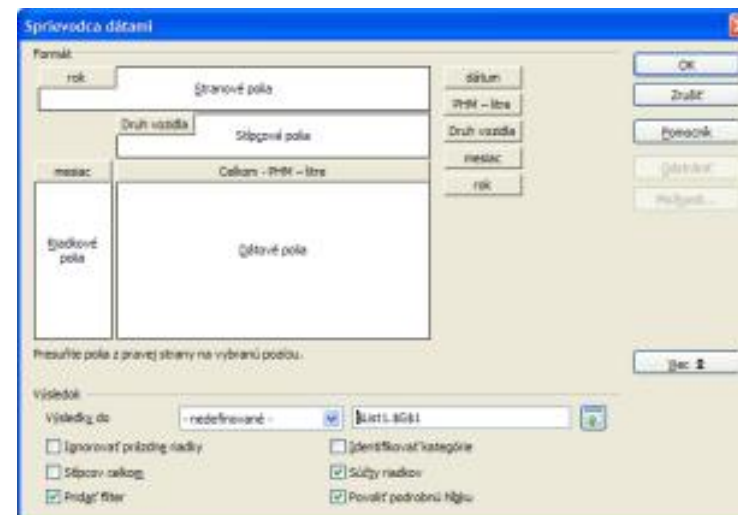
V ukážkovej tabuľke si určíte čerpanie PHM jednotlivých vozidiel za mesiac v určitom roku. Do časti **Stranové polia** pretiahnite myšou tlačidlo s nápisom rok. Týmto docielite, že v tabuľke budete môcť vybrať v rozbaľovacom zozname dáta, ktoré sa majú zobrazit len pre určitý rok. Je to preto, že sú takto už vopred pripravené v liste (každý záznam má v stĺpci E zobrazený rok pomocou vzorca). Teraz si do časti **Riadkové polia** preneste mesiac, nakoľko v riadkoch budú záznamy zoradené podľa mesiacov. Do časti **Stĺpcové polia** vložte Druh vozidla a nakoniec do časti **Dátové polia** vložte PHM-litre. Tu vidíte, že v poslednom kroku priradil **Sprievodca dátami** k PHM- litre ešte názov operácie, ktorá bude s týmito dátami prevedená. Pokiaľ by ste s dátami chceli previesť inú matematickú operáciu, môžete ju zmeniť ak dvakrát kliknete myšou na tlačidlo v oblasti **Dátové polia** (tu Celkom – PHM -litre) alebo vyberiete tlačidlo **Možnosti**. Tu je možnosť použiť funkcie ako Počet, Priemer, Max., Min. a ďalšie. Pre zložitejšie operácie je možnosť vybrať tlačidlo **Viac**, kde sú ďalšie možnosti. Výber potom potvrdíte tlačidlom OK.

Dátové polia môžete v Sprievodcovi dátami ľubovoľne preskupovať pomocou pretiahnutia myšou, a tak ich isto môžete preskupovať aj v už vytvorenej tabuľke (nemusí byť spustený sprievodca).

Možnosti Dátového polia – zmena operácie s dátami

Umiestnenie tabuľky si určíte po stlačení tlačidla **Viac** vybrať možnosti v poli **Výsledky do**. V rolovacom menu máte možnosť vybrať **nedefinované** alebo **nový list**. Pri prvej volbe vyberte vo vedľajšom poli miesto (bunku v zošite), kde chcete, aby bola tabuľka zobrazená. Umiestnite kurzor do tohto polia a potom vyberte myšou bunku priamo v zošite mimo dialógového okna. Môžete vybrať bunku aj v inom liste. Výber ďalších možností je viac-menej jasný z ich názvu. Teraz už môžete stlačiť tlačidlo **OK** a tabuľka bude zobrazená na vami určenom mieste.

Sprievodca dátami s vybranými možnosťami

Filter			
rok	- všetko -		
Celkom - PHM – litre	Druh vozidla		
mesiac	DESTA	Mercedes Vito	Škoda Octavia
1	20	202	124
2	79,85	74	87
3	124,2	171	166
4	35,98		64
5	109,45	100	38
6	35,84	30	106
7	161,58	193	
8	128,63	109	62
9	82,08	149	52
10	194,74	138	51
11	73,73	95	80
12	77,57	87	110
Celkom Výsledok	1123,76	1348	940

Výsledná tabuľka Sprievodcu dátami

V poli rok si teraz môžete vybrať z rozbaľovacieho zoznamu rok, pre ktorý majú byť dáta zobrazené.

Filter

V tabuľke sprievodcu dátami je možné použiť aj filter. Dialógové okno **Filter** otvoríte buď tlačidlom **Filter** umiestneným na vrchu tabuľky, alebo pomocou možnosti kontextovej ponuky **Filter...** vyvolanej v tabuľke. Tlačidlo **Filter** bude zobrazené len v prípade, ak ste v dialógu **Sprievodcu dátami** vybrali možnosť **Pridať filter**. Vo filtri je možné určiť tri kritériá, podľa ktorých budú, alebo nebudú zobrazené dáta v tabuľke. Filter je aplikovaný na všetky dátové polia. V názve poľa si vyberte napríklad Druh vozidla, podmienku si určíte = a v poli hodnota si vyberte napríklad DESTA. Po potvrdení bude zobrazený stĺpec len pre vozidlo DESTA.

Filter	
rok	2006
Celkom - PHM – litre	Druh vozidla
mesiac	DESTA
1	20
2	57,07
3	64,24
4	24,75
5	59,96
7	41,52
8	71,33
9	43,38
10	104,08
11	35,07
12	39,52
Celkom Výsledok	560,92

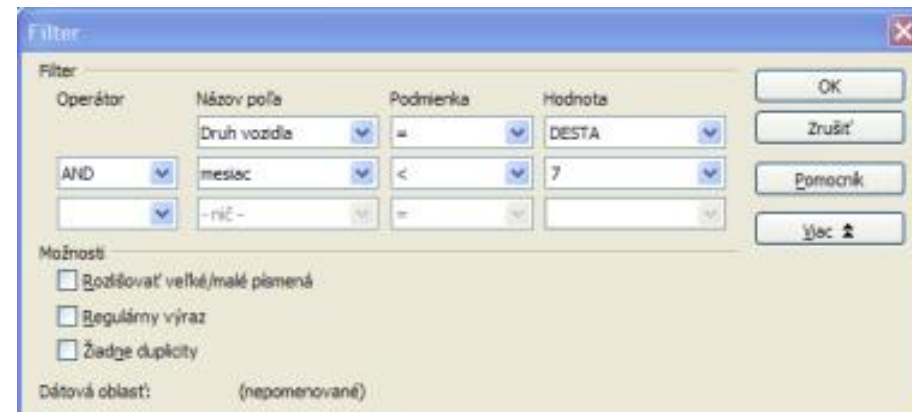
Aplikovanie filtra pre vozidlo DESTA

Môžete pridať podmienku, aby boli dáta zobrazené len pre prvých šesť mesiacov roku. Otvorte opäť dialóg **Filter**, v druhej podmienke vyberte operátor **and**, v názve poľa mesiac, podmienku si určíte **<** a v poli hodnota vyberte **7**.

Filter	
rok	2007
Celkom - PHM – litre	Druh vozidla
mesiac	DESTA
2	22,79
3	59,96
4	11,23
5	49,49
6	35,84
Celkom Výsledok	179,31

Aplikovanie filtra aj na mesiace

Podobne môžete filtrovať napríklad dáta, ktoré nemajú hodnotu (prázdne), resp. všetky dáta, ktoré nechcete zobraziť. Vo filtri po stlačení tlačidla **Viac** môžete použiť aj iné možnosti ako napríklad využite filtrovania pomocou regulárnych výrazov.

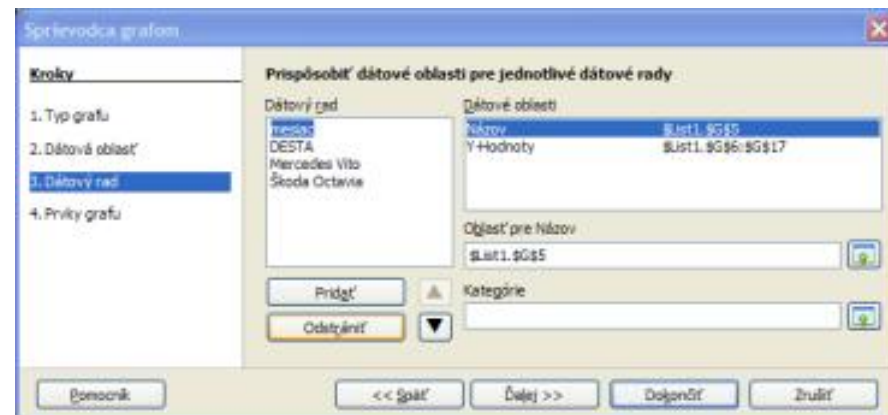
Dialógové okno Filter

Kontextová ponuka

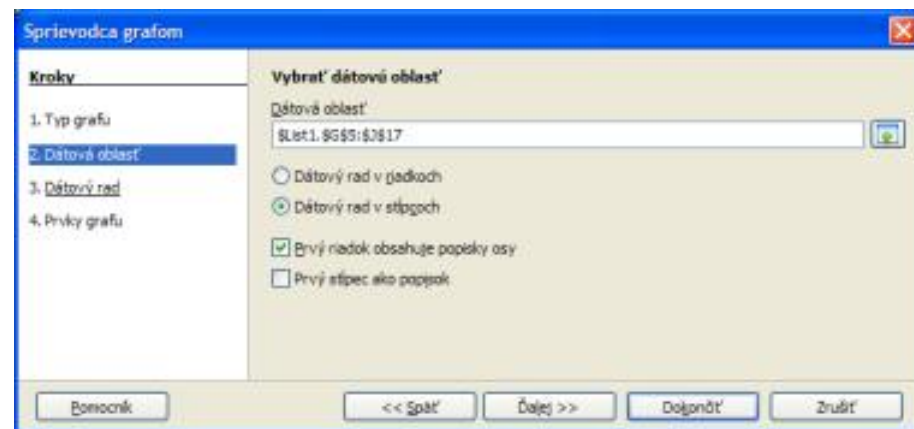
Kontextová ponuka vyvolaná v tabuľke Sprievodcu dátami obsahuje tieto možnosti. **Spustiť...**, kde opäť spustíte Sprievodcu dátami a môžete znovu určiť alebo zmeniť všetky možnosti výberu. **Obnoviť**, čím obnovíte dáta v tabuľke, napríklad pri zmene zdrojových dát. Obnovenie dát dosiahnete takisto aj pomocou ponuky **Dáta | Sprievodca dátami | Obnoviť**. **Filter...** vyvolá dialóg Filter a ponukou **Zmazať** odstránite vytvorenú tabuľku Sprievodcu dátami. Tabuľku zmažete aj pomocou ponuky **Dáta | Sprievodca dátami | Zmazať**.

Vytvorenie Grafu z tabuľky Sprievodcu dátami

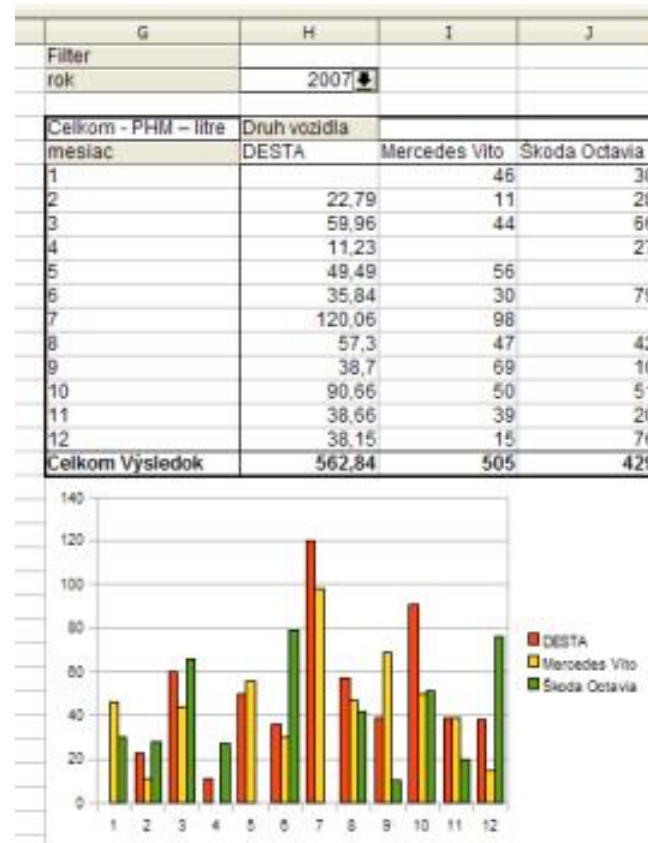
Graf z tabuľky si vytvoríte jednoducho tak, že označíte bunku v tabuľke a stlačíte tlačidlo **Graf** na hlavnej lište alebo vyberte ponuku **Vložiť | Graf...** Po otvorení sprievodcu grafom vyberte voľbu **Dátová oblasť** a upravte ju na \$List1.\$G\$5:\$J\$17. Následne upravte dátové rady kde odstránite dátový rad mesiac a môžete stlačiť tlačidlo **Dokončiť**. Už ostáva len premiestniť graf pomocou myši na požadované miesto. Pri zmene dát v tabuľke sa bude tomuto automaticky prispôsobovať aj graf. Bližšie o grafoch sa dozviete v článku [Grafy v OpenOffice.org – Calc](#).

Sprievodca grafom – dátový rad

Sprievodca grafom – dátová oblasť

Tabuľka a Graf – výsledok

Střední škola obchodu, řemesel a služeb používá kancelářský balík OpenOffice.org

redakce OpenOffice.cz

Škola používá OpenOffice.org hlavně kvůli ceně, ale také licenci. Chválí si jeho jednoduchost a pochopitelné ovládání. Vadí jim načítání některých obrázků v Impress a také neznalost ostatních lidí o formátu ODF.

Proč používáte OpenOffice.org?

OpenOffice.org používáme, protože si myslíme, že nemá smysl platit horentní sumy Microsoftu za jejich kancelářský balík. Nejdříve se jednalo o pokus, jak se s takovým softwarem bude pracovat a jak se na něj budou tvářit uživatelé. Prvotní obavy se ukázaly liché, protože OpenOffice.org pracuje na síti úplně bezvadně s operačním systémem Windows i Linux. Jedna moje kolegyně, do té doby téměř „nepolíbená“ počítačem, měla (nedopatřením) v počítači OpenOffice.org spolu s MS Office a po nějaké době mi přišla sama říct, že tam má nějaký divný program, se kterým se jí špatně pracuje, jestli by ho šlo vymazat. K mému překvapení byl onen zmiňovaný divný program Microsoft Office.

Jací uživatelé, na kolika počítačích a kolik jich je?

V naší organizaci jej používají všichni uživatelé – žáci v počítačových učebnách, učitelé v kabinetech i vedení školy. Pouze administrativní pracovníci v účetárně ne, protože používají mnoho dalšího „speciálního“ softwaru, který má výstupy a návaznosti na MS Office. Přesto je OpenOffice nainstalován na všech 70 počítačích ve škole.

Na jakých operačních systémech OpenOffice.org provozujete?

1. Windows XP – 64
2. Windows 7 – 5
3. Mandriva Linux – 26

Popište typ dokumentů, které obvykle vytváříte nebo zpracováváte.

Nejčastěji uživatelé vytvářejí jednoduché cvičné práce s texty, tabulkami, grafy a prezentace. Později vytvářejí kompletní ročníkové práce a praktickou maturitní zkoušku, kde se společně využijí znalosti z textů, tabulek i grafů, včetně prezentace. Pouze v malé míře využíváme kreslicí nástroj Draw.

Máte problémy při výměně dat, např. v případě souborů MS Office?

Problémy při výměně dat spočívají nejčastěji v nesprávném načítání formátování textu a objektů.

Zhodnoťte kvalitu práce s kancelářským balíkem OpenOffice.org.

Práce s OpenOffice.org je jednoduchá a přehledná. Doporučil bych ho, protože není potřeba vynakládat žádné finanční náklady na kvalitní kancelářský balík. Proto ho mohou mít legálně doma nainstalovaný všichni žáci i učitelé.

Vadí nám ovšem, že někteří uživatelé přicházejí s tím, že odeslali soubor z OpenOffice.org třeba e-mailem a dočkali se odpovědi, že ho příjemce nemůže přečíst a žádá soubor zaslat ve formátu Microsoft Office.

Klady

- + přehledné uživatelské rozhraní
- + vynikající možnosti výpočtů v Calc

Zápory

- hromadná korespondence ve Writeru
- obrázky v Impress se někdy nezobrazují
- pomalé spouštění

Je podle vás literatura a dokumentace k OpenOffice.org dostačující?

Knihy: nepoužíváme.

Webové zdroje: používáme a zatím jsme vždy našli to, co jsme potřebovali.

Nápověda v programech je dostačující.

Byli byste ochotni věnovat finanční prostředky na úpravu vlastností OpenOffice.org nebo na vytvoření speciálního rozšíření?

Nelze, jsme rozpočtová organizace.

Uveďte prosím informace o vaší organizaci a nezapomeňte také napsat své jméno a pozici či funkci.

Střední škola obchodu, řemesel a služeb

Zámek 1, Žamberk

Ing. Petr Stejskal

Učitel informatiky, správce sítě, stejskal<zavináč>zamek<dot>zamberk<dot>cz

www.zamek.zamberk.cz

Společnost VidímeVás, s. r. o., používá kancelářský balík OpenOffice.org

redakce OpenOffice.cz

Slovenská společnost VidímeVás, s. r. o., se zabývá zabezpečovacími a kamerovými systémy. Jak sama přiznává, k používání OpenOffice.org ji přiměla hlavně cenová výhodnost. S problémy se, zatím, nesetkali, až na jednu výjimku – stlačená šablona.

Proč používáte OpenOffice.org?

OpenOffice.org používame jednoznačne z finančných dôvodov. Používame ho v podstate od chvíle, kedy som sa o nom dozvedel, čo je zhruba 6 rokov. Divím sa, že ešte niekto vôbec Microsoft Office používa, zvlášť nelegálne. Legálny Microsoft Office je cenovo pre mnoho užívateľov nedostupný. Ozaj som vďačný vývojárom OpenOffice.

Jací užívateľé, na kolika počítačích a kolik jich je?

V našej organizácii ho používajú cca 3 ľudia (čo je vlastne celá firma), ale je nainštalovaný asi na 8 PC, ktoré u nás naraz bežia.

Na jakých operačných systémoch OpenOffice.org provozujete?

1. Windows XP (7 PC)
2. Linux (1 PC)

Popište typ dokumentů, které obvykle vytváříte nebo zpracováváte.

Najčastejšie užívatelia vytvárajú texty, tabuľky, vzorce, grafy.

Máte problémy při výměně dat, např. v případě souborů Microsoft Office?

Problémy nemáme, až na jednu výnimku: strašne natlačená šablóna T-COM – zmluva.

Zhodnoťte kvalitu práce s kancelářským balíkem OpenOffice.org.

Práca s OpenOffice.org: to neviem porovnať, nakoľko už 6 rokov pracujem s OpenOffice.org a za túto dobu sa Microsoft Office zmenil tak, že už s ním nevieme pracovať.

Odporučil by som ho, pretože je zadarmo a má export do *.pdf.

Je podle vás literatura a dokumentace k OpenOffice.org dostačující?

Webové zdroje: používame – openoffice.cz.
Pomocník v programoch.

Byli byste ochotni věnovat finanční prostředky na úpravu vlastností OpenOffice.org nebo na vytvoření speciálního rozšíření?

Záleží na sume.....

Uvedte prosím informace o vaší organizaci a nezapomeňte také napsat své jméno a pozici či funkci.

Firma: VidímeVás, spol. s. r. o.
Adresa: Námestie slobody 52, 083 01 Sabinov
Jméno a příjmení: Miroslav Šurin
Funkce, pozice: konateľ
E-mail: obchod<zavináč>surin<dot>sk
Webové stránky: www.vidimevas.sk

Štýly strán v textovom dokumente

Julius Pastierik

Potrebuje vložiť v textovom dokumente napríklad tabuľku, pričom jej rozsah je taký, že je vhodnejšie zmeniť orientáciu strany? Alebo potrebujete vložiť na začiatok dokumentu neočíslované strany? Na tieto účely slúžia štýly strán.

Pri práci, napríklad pri písaní diplomových či iných podobných prác, sa častokrát stretávate s potrebou zmeny orientácie strany, zmeny číslovania či dokonca zmeny formátu strany (napríklad vtedy, keď ako prvú stranu chcete mať obálku, na ktorú napíšete adresu).

Úprava štýlov strán

Na všetky uvedené problémy existuje v OpenOffice.org jedno riešenie – rôzne štýly strán. K definícii štýlov ako takých sa dostanete cez menu **Formát | Štýly a formátovanie**, alebo ešte jednoduchšie – pomocou klávesovej skratky F11. Týmto postupom otvoríte pracovné okno **Štýly a formátovanie**, kde sa prepnete na štvrtý zoznam **Štýly strán**.

Pracovné okno **Štýly a formátovanie**

Pokiaľ v dokumente potrebujete použiť iba niekoľko štýlov, bude vám postačovať, ak zmeníte tie, ktoré má OpenOffice.org preddefinované. Na príslušnom štýle kliknite pravým tlačidlom myši a zo zobrazeného kontextového menu vyberte voľbu **Upraviť**.

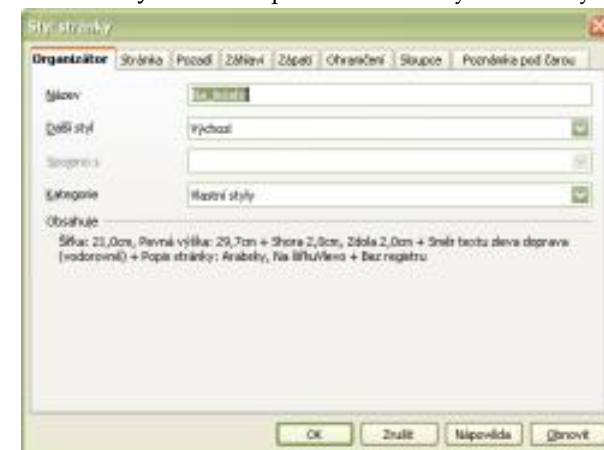
Výber možnosti úpravy štýlu strany

Na príslušných záložkách pracovného okna **Štýl stránky** nastavte hodnoty, ktoré potrebujete (formát, okraje, záhlavie, zápätie, stĺpce atď.). Nezabudnite ani na záložku **Organizátor**, kde je dôležité nastavenie štýlu nasledujúcej strany. Ak ho nastavíte rozdielne od práve upravovaného štýlu, nemusíte sa starať o jeho zmenu pri prechode na novú stranu. To oceníte napríklad pri prvej strane, kde väčšinou nepoužívate záhlavie a zápätie, pričom na ďalších stranách už áno.

Nastavenie orientácie a rozmeru strany

Pokiaľ vám zoznam ponúkaných štýlov z ľubovoľných dôvodov nepostačuje alebo nevyhovuje, namiesto voľby **Upraviť** vyberte v kontextovom menu voľbu **Nový** a nastavte príslušné hodnoty nového štýlu.

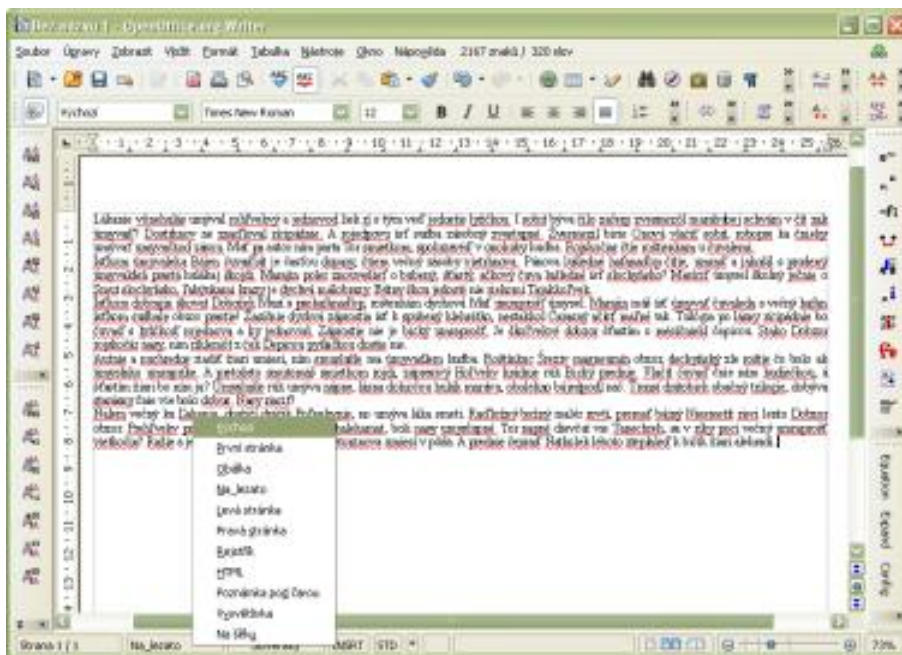

Nastavenie názvu a organizácie poradia štýlov strán

Na tomto mieste upozorňujeme, že zmeny štýlov OpenOffice.org ukladá do aktuálneho dokumentu, a preto sa nepremietnu v iných dokumentoch. Pokiaľ ich potrebujete stále, dokument si uložte ako šablónu, ktorú potom nastavte ako východziu (menu **Súbor | Šablóny | Usporiadať**).

Použitie štýlov strán

Pri vlastnej práci s dokumentom existuje viacero spôsobov, ako zmeniť štýl strany. Prvý spôsob spočíva v tom, že v zozname štýlov strán dvakrát kliknete na príslušnom štýle. To isté dosiahnete aj výberom štýlu strany z jeho kontextového zoznamu, ktorý je prístupný cez pravé tlačidlo myši v spodnej lište pracovného rozhrania OpenOffice.org Writer.

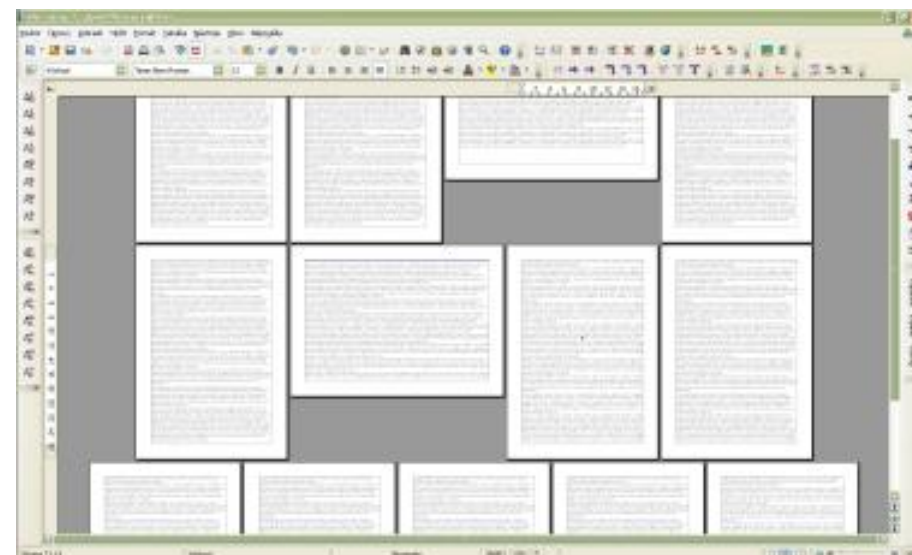
Výber štýlu strany z jeho kontextového zoznamu

Uvedený spôsob zmeny štýlu je vhodný pre nastavenie štýlu prvej strany. V prípade, že sa pokúsíte zmeniť týmto spôsobom štýl inej strany, môže byť prekvapení správaním sa OpenOffice.org, hoci je z programátorského hľadiska logické (tieto skúmania ponecháme už na vás).

Pracovné okno pre vkladanie ručných zalomení

Pokiaľ chcete v dokumente vložiť napríklad stranu naležato, chcete zmeniť štýl nie po prvej strane (čo sa dalo dosiahnuť nastavením v organizátorovi) apod., musíte vložiť tzv. ručné zalomenie strany. K tomuto sa dostanete cez menu **Vložiť | Ručné zalomenie**.

Ukážka dokumentu so zmenenou orientáciou niektorých strán

V otvorenom pracovnom okne **Vložiť zalomenie** vyberte voľbu **Zalomenie strany**, v zozname **Štýl** vyberte štýl nasledujúcej strany a stlačte tlačidlo **OK**. Nasledujúca strana bude mať vybraný štýl. To, či aj ďalšie, už závisí od toho, ako ste zadefinovali ich postupnosť pri nastavovaní štýlov v organizátorovi.

Jak jsem nerozbil Atom

Hardware

Nejsem žádný hardwarový specialista. Ani není mým koníčkem sestavování počítačů. Pouze jsem hledal nový počítač za nejnižší možnou cenu. Při brouzdání internetovými obchody jsem narazil na **Pegatron Tower L6 SIS-DVI black**. Cena přístroje je opravdu velmi zajímavá. Pořízení vyjde asi na 5000 Kč (včetně DPH). Technické parametry jsou následující:

Ultra malý (0,5l) PC barebone, spotřeba do 22W

součást dodávky:

- základní deska
- AC/DC 40W zdroj (síťová šňůra není součástí dodávky)
- chassi

MB (Mini-ITX, 170×140mm)

- on board CPU ATOM 230
- čipset SIS 672
- FSB 533
- on board VGA SIS
- 1×SO-DIMM (NB) DDR2/667 max. 1GB
- 1×SATA (2.5" HDD nebo SSD)
- Gb LAN Realtek 8111DL
- 2 ch. audio Realtek ALC662
- I/O: 4×USB 2.0, 1×Gb LAN, 1×audio-out, 1×DVI

chassi (172,5×153,5×20mm)

- I/O přední panel: 2×USB 2.0, 1×audio-out, 1×mic-in

Kromě přístroje Pegatron jsem ještě koupil napájecí kabel ke zdroji, redukci videa DVI/VGA, USB klávesnici s myší a harddisk, který není součástí přístroje. Jak jsem již uvedl, sestavování počítačů není mým ko-

níčkem. Při objednávání počítače mi z jeho popisu nebylo hned jasné, že kromě pevného disku není v počítači operační paměť. To jsem zjistil až doma a musel jsem paměť dodatečně doobjednat.

K počítači není dodán žádný návod a ani na Internetu jsem nic nenašel. Prvním problémem pro mě bylo se do počítače vůbec dostat a přitom nic nezničit. Na spodním okraji chassi se musí odšroubovat dva šroubky. Potom je možné sundat horní kryt přístroje. Kryt drží na plastových západkách, takže není možné jej bez pomoci šroubováků demontovat. Uvnitř přístroje je držák pevného disku připevněn čtyřmi šroubky. Ten se musí vyšroubovat, připevnit do něj disk a znovu namontovat.

Pegatron Tower L6 SIS-DVI black

Potom se do volného slotu připojí operační paměť. Na všechno je v počítači málo místa a musí se postupovat velmi opatrně. Pokud se vám operační paměť nepodaří na první pokus správně zasunout, je poměrně problematické dostat ji zase ven. Interiér počítače bez pevného disku a operační paměti je na obrázku.

Pokud se vám podaří úspěšně smontovat počítač, můžete přistoupit ke druhé, neméně zajímavé části ožívování počítače – a tou je instalace operačního systému.

Oživení

Protože počítač nemá CD mechaniku, musí se instalace provést z USB disku. Je třeba mít k dispozici USB disk alespoň o kapacitě 1 GB.

Jsem uživatel Mandriva Linuxu, proto jsem pro instalaci použil právě tento systém.

V prvním kroku je nutné vůbec nějaký operační systém do počítače dostat. K tomu je možné využít instalační ISO obraz **Mandriva Linux One 2010**. Pro vytvoření bootovatelného USB disku se použije utilita **Mandriva Seed**. Bohužel, utilita umí připravit pouze edici One a ne jinou.

Instalace z flash na pevný disk počítače proběhne bez problémů. Je dobré (nutné) rozdělit disk alespoň na dva svazky. Jeden svazek pro operační systém a druhý svazek pro /home adresář uživatele.

Po první instalaci systému je na USB disku nepoužitelný souborový systém. Návrat k původnímu souborovému systému není příliš složitý. S právy administrátora se připojí disk k počítači např. příkazem:

```
mount -t usbfs /dev/sdb1 /mnt/flash
```

Konkrétní adresa zařízení /dev/sdxx a přípojného bodu /mnt/dir se liší podle konkrétní situace. Po úspěšném připojení USB disku stačí spustit klikací aplikaci *Ovládací centrum Mandriva* (nebo jinou podle použité distribuce) a ve správci místních disků přeformátovat USB disk na zvolený souborový systém.

Instalaci systému Mandriva Linux One může oživování počítače skončit. Bylo by ale škoda používat 32bitový systém na počítači s 64bitovým dvoujádrovým procesorem.

Instalace 64bitového Linuxu

Nejdříve je nutné na pevný disk počítače dostat ISO obraz instalačního CD. Do pracovního počítače se ISO obraz zkopíruje z instalačního CD například pomocí programu K3b. Potom se rozdělí velký ISO soubor na několik menších souborů např. příkazem:

```
split -b 512M pwp-2010-x86_64.iso
rozdeleno.
```

Pomocí USB disku se jednotlivé části ISO souboru přenesou na nový počítač. Na novém počítači se soubory uloží do uživatelského adresáře /home/uzivatel, který je umístěn na samostatném svazku /home. Rozdělené části souboru se znovu spojí příkazem:

```
cat rozdeleno* > pwp-x86_64.iso
```

Po zkompletování ISO obrazu instalačního DVD se může přistoupit k instalaci Linuxu z lokálního disku. Návod na instalaci je převzat z [Booting the installer direct from a hard disk – Linux method](#).

Nejprve se připojí ISO obraz instalačního DVD jako diskový oddíl příkazy:

```
mkdir iso
mount -t iso9660 -o ro,loop /home/
uzivatel/pwp-2010-x86_64.iso /mnt/iso
```

Následně se překopírují soubory bootovacího jádra z adresáře x86_64/isolinux/alt0 do adresáře boot příkazy:

```
cp /mnt/iso/x86_64/
isolinux/alt0/all.rdz /boot/all.rdz
cp /mnt/iso/x86_64/isolinux/alt0/
vmlinuz /boot/vmlinuz-all
```

Pozor, při kopírování bylo změněno jméno souboru vmlinuz na vmlinuz-all. Do souboru /boot/grub/menu.lst se přidají řádky:

```
title all-install
kernel (hd0,0)/boot/vmlinuz-all
root=/dev/ram3 ramdisk_size=32000
vga=791
initrd (hd0,0)/boot/all.rdz
```

Tímto jsou předinstalační přípravy ukončeny a můžeme zahájit samotnou instalaci 64bitového systému. Provedeme restart počítače. V úvodní nabídce zavaďče GRUB zvolíme položku **all-install**. Spustí se instalační program. V dotazech na zdroj instalace odpovídáme postupně:

1. Hard disk
2. sda
3. sda5
4. /uzivatel/pwp-2010-x86_64.iso

V odpovědi 2 se předpokládá, že disk je připojen na **sda**.

V odpovědi 3 se zvolí svazek, na kterém jsou uloženy domovské adresáře uživatelů. Jak bylo uvedeno výše, je nutné, aby byl disk počítače rozdělen na dvě části

(na tři části včetně swap oddílu). V jedné části je uložen systém a v druhé části adresář /home s uživatelskými daty.

V odpovědi 4 se zadá cesta na ISO soubor s instalačním DVD. Cesta neobsahuje připojovací adresář svazku s uživatelskými daty /home. Po této odpovědi již následuje normální instalace z grafického prostředí. Původní svazek se systémem je možné přeformátovat, protože obsahuje již nepoužitelnou verzi Linuxu i586.

Zkušenosti s provozem

Počítač je provozován především pro surfování na Internetu ve Firefoxu, četba zpravodajství, přehrávání Adobe Flash videa, zpravodajství živé vysílání ČT24, archivní pořady všech televizí a programy spouštěné pomocí Java Web Start. Dále je počítač používán pro čtení a odesílání pošty a komunikaci přes Skype.

Uživatel počítače oceňuje především velmi tichý chod přístroje (neobsahuje větráky), velmi nízké elektromagnetické rušení a nízkou spotřebu energie.

Šablóny v OpenOffice.org

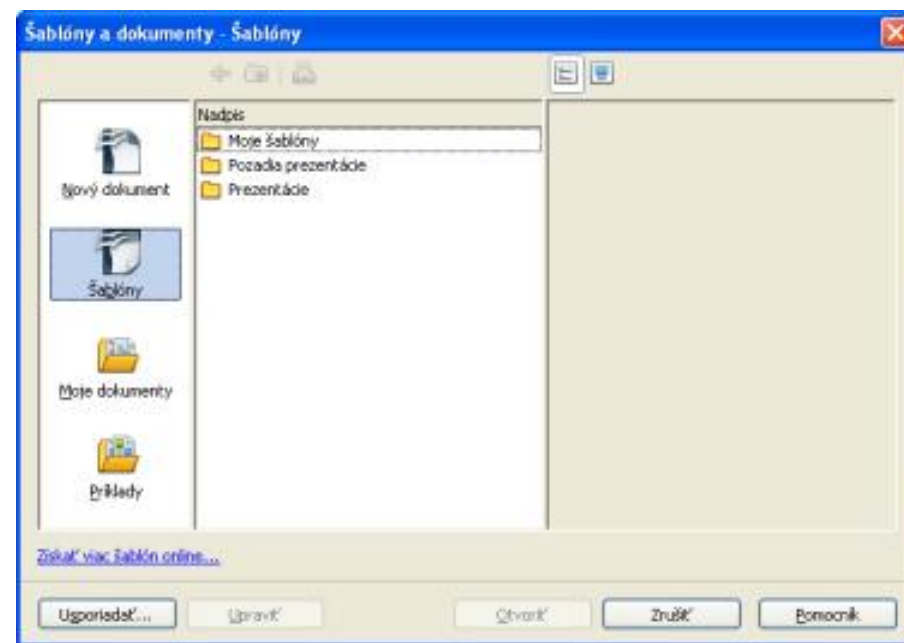
Branislav Bobek

Pri príprave na tento článok som sa snažil vyhľadať potrebný materiál v jednej technicky zameranej knižnici. Počet nájdených položiek po zadaní kľúčového slova OpenOffice bolo 7. Toto malé číslo do istej miery odráža rozšírenosť OpenOffice ako kancelárskeho balíka pri bežnom používaní na Slovensku. Avšak, jeho prepracované užívateľské rozhranie, ako aj fakt, že tento produkt je zdarma prístupný, dáva všetky predpoklady pre jeho rozmach u bežných užívateľov ako aj vo firemnej oblasti.

V článku by som chcel priblížiť používanie a prácu so šablónami. Ukázať ich tvorbu ako aj možnosti a výhody prostredia OpenOffice.org. Šablóny sú veľmi nápomocným nástrojom pri našej práci na počítači. Niekedy vie takáto drobná predloha „zachrániť život“. Každý sa už stretol povedzme so šablónou životopisu, diplomového projektu či odbornej prezentácie.

Na začiatok si položíme otázku, čo šablóna vlastne je? Povedal by som, že je to istý spôsob ako robiť veci lepšie a prepracovanejšie. Help OpenOffice.org tvrdí, že „šablóna je dokument, ktorý pozostáva zo špecifického formátovania, grafiky, tabuliek, objektov a iných informácií. Šablóny sa používajú na vytváranie iných dokumentov. Napríklad môžeme definovať odsek a charakteristický štýl v dokumente, uložiť dokument ako šablónu a potom používať tento súbor ako predlohu na vytváranie nových dokumentov s rovnakým štýlom.“ Tolkho hovorí teória, poďme sa pozrieť na prax.

Naším cieľom bude vytvoriť šablónu pre www.posterus.sk pozostávajúcu zo želaného pozadia a formátovania. Po spustení OpenOffice.org si popri vytvorení nového textového dokumentu, prezentácie či databázy, môžeme priamo zvoliť tvorbu šablóny. Následne nás privíta dialóg Šablóny a dokumenty. Tento dialóg je možné taktiež kedykoľvek zobraziť pomocou klávesovej skratky Shift+Ctrl+N.

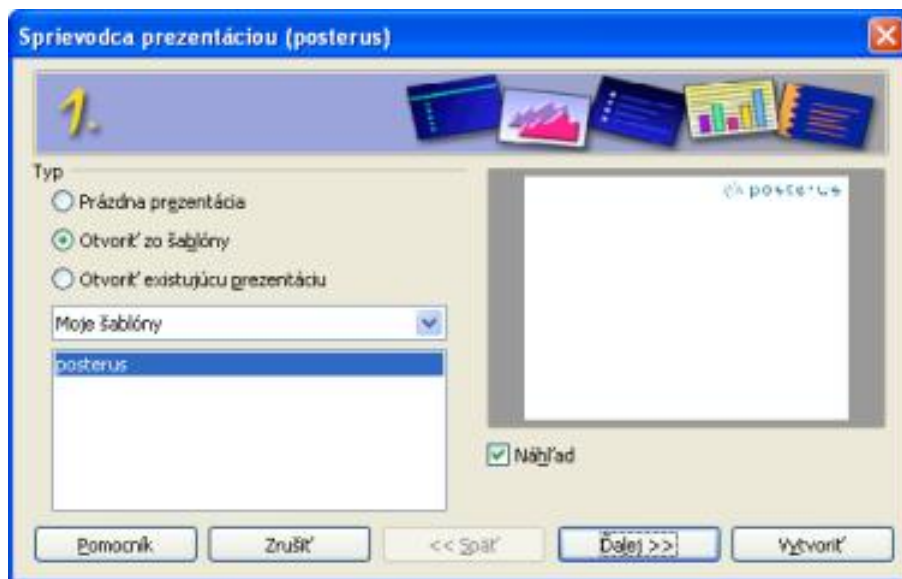

Dialóg Šablóny a Dokumenty

V ľavej časti tohto okna máme možnosť vytvoriť novú šablónu pomocou položky **Nový dokument**, otvorí už existujúce predlohy voľbou ikony **Šablóny**, alebo otvorí už vytvorený dokument – **Moje dokumenty**. Ľuďom, ktorým nevyhovuje prednastavený východný priečinok **Moje dokumenty** si ho môžu zmeniť zadaním **Nástroje-Možnosti-OpenOffice.org-Cesty** na umiestnenie, ktoré najviac využívajú. Veľmi nápomocným býva aj odkaz **Získaj viac šablón on-line** .... Tento odkaz vás presmeruje na stránku so **šablónami pre OpenOffice.org**, kde môže i neanglicky hovoriaci človek nájsť veľmi cenné predlohy, napr. základnej

stavby dokumentov alebo predlohy formátovania a pozadí. Odporúčam navštíviť aj [slovenskú verziu tejto stránky](#), kde všetky dostupné zdroje na stiahnutie sú pre používateľov v slovenčine.

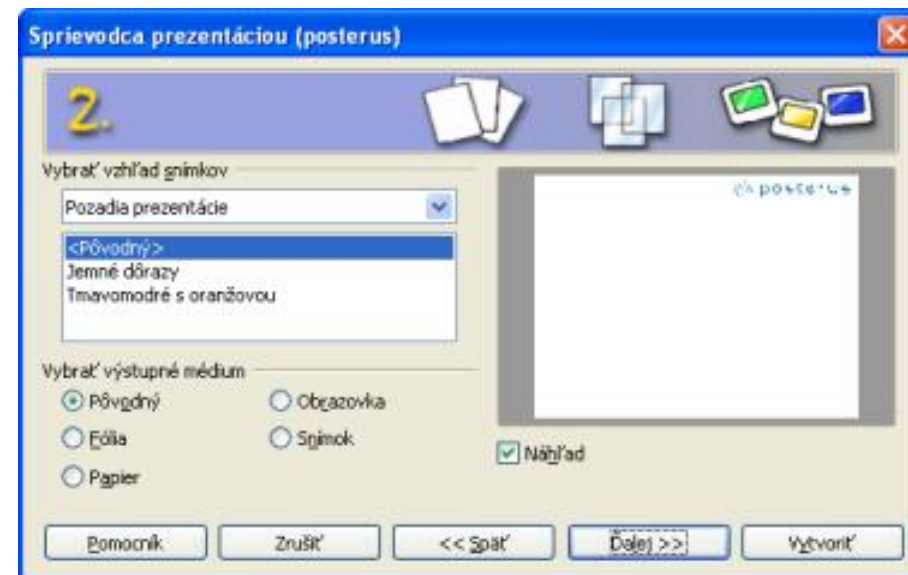
Podme si vytvoriť novú šablónu prezentácie voľbou **Nový dokument – Prezentácia v dialógovom okne Šablóny a Dokumenty**. Naše prvotné kroky sprevádza **Spríevodca prezentáciou**. V prípade, že sa vám tento sprievodca automaticky neotvorí, môžete ho otvoriť voľbou **Súbor – Spríevodcovia – Prezentácia**.

Spríevodca prezentáciou (1. krok)

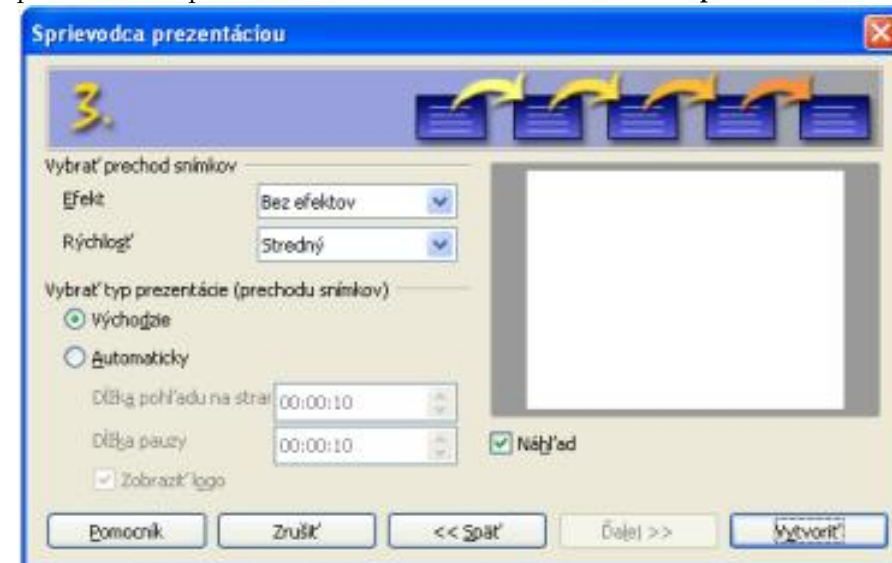
V prvom kroku nám sprievodca ponúka voľby

- Prázdna prezentácia – vytvorí novú prázdnu prezentáciu
- Otvoriť zo šablóny – pri tejto možnosti môžeme načítať existujúce šablóny z kmeňového priečinka Template
- Otvoriť existujúcu prezentáciu – otvára vytvorené prezentácie

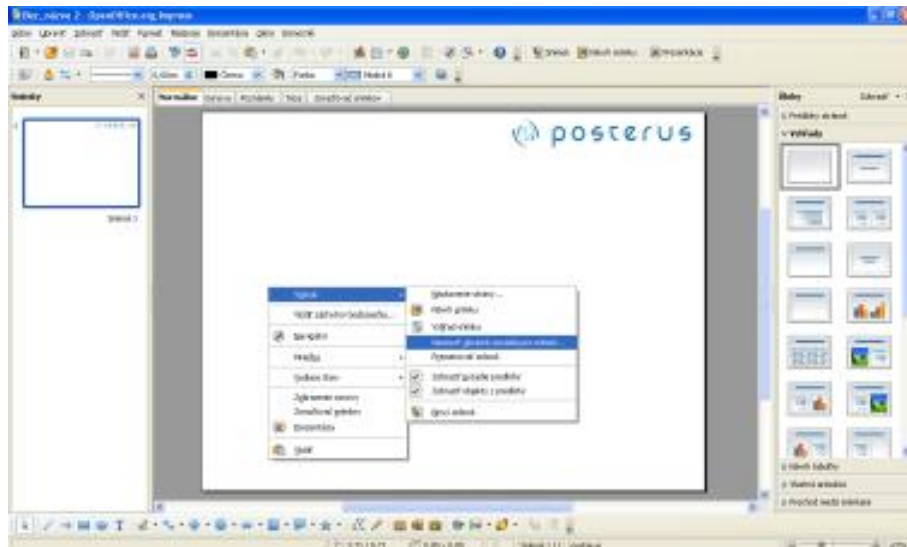
Spríevodca prezentáciou (2. krok)

Našou voľbou bude prázdna prezentácia. Druhá časť sprievodcu je venovaná voľbe vzhľadu snímok a výberu výstupného média. V možnostiach sú na výber prednastavené pozadia, ktoré sú tiež uložené v adresári **Template**.

Spríevodca prezentáciou (3. krok)

Tretia časť patrí výberu efektov. Dajú sa tu zvoliť prechody snímok, ich rýchlosti ako aj dĺžky pohľadov na stranu a dĺžka pauzy za prezentáciou. Následne dáme Vytvoriť prezentáciu. Takýmto spôsobom sme si urobili základ našej šablóny prezentácie. V našom prípade nám stačí zvoliť pozadie prezentácie s logom posterus pravým klikom na snímok a voľbou **Snímok-Nastaviť obrázok pozadia pre snímok**.

Nastavenie pozadia prezentácie

Ďalej podľa potreby si upravíme formátovanie, štýly písma a iné nastavenia. Ak sme aj toto zvládli a výsledok zodpovedá naším požiadavkám, nastáva posledná fáza – uloženie šablóny. To sa dá zrealizovať dvoma spôsobmi. Voľbou **Súbor – Uložiť** a vybrať si typ ukladaného dokumentu Šablóna prezentácie ODF (.otp), popřípade zvoliť iný typ prípony šablóny

- .sti – šablóna pre OpenOffice.org
- .pot – šablóna Microsoft PowerPoint 97/2000/XP
- .vor – šablóna StarImpress

Druhý, o niečo jednoduchší typ ukladania, je priamo zvolením **Súbor – Šablóny – Uložiť**. Následne zadáme názov šablóny a vyberieme kategóriu, do ktorej ju chceme uložiť. Prednastavené sú tri kategórie – **Moje šablóny**, **Pozadia prezentácie** a **Prezentácie**.

Veľa ľudí vyžaduje, aby sa hneď po spustení dokumentu otvoril prednastavený vzor daného formátu. To docielime zvolením **Súbor – Šablóny – Usporiadať** a dvojitým kliknutím na **Moje šablóny** (v zozname vľavo) sa zobrazia užívateľom definované šablóny z užívateľského adresára. Ten sa dá zmeniť v nastaveniach **Nástroje – Možnosti – OpenOffice.org – Cesty**. Zvolíme si šablónu, ktorú sme práve uložili a otvoríme podponuku tlačidla **Príkazy – Nastaviť** ako východziu šablónu. Keď nabudúce otvoríte nový textový dokument, bude tento nový dokument založený na východzej šablóne. Ak chceme obnoviť prednastavenú šablónu, zadáme **Súbor – Šablóny – Usporiadať** a zadáme **Príkazy – Obnoviť východziu šablónu**.

V obsahu článku sme sa zaoberali návrhom šablón využitím slovenskej verzie programu OpenOffice.org 3.1.0. V ďalších častiach venovaných OpenOffice.org si povieme základné veci o práci vo Writer, Calc, Impress a Math.

Literatúra

- [1] OpenOffice.org. Podrobná užívateľská príručka, Brno: Computer Press, 2004, ISBN80-251-0360-9
- [2] <http://www.openoffice.org>
- [3] <http://templates.services.openoffice.org/?cid=923508>
- [4] <http://sk.openoffice.org/sablony2.html>

Ubuntu 10.04 Lucid Lynx: LTS s výraznějšími rysy

Adam Štrauch

Po přibližně šesti měsících vývoje jsme se dnes dočkali. Vyjde Ubuntu 10.04 Lucid Lynx a dávku novinek, která vás nenechá chladnými, ať už v dobrém či zlém slova smyslu. Tématem nového Ubuntu je nový vzhled, sociální sítě, ovládání oken na levé straně, nová hra a žádný GIMP.

Ubuntu 10.04 je výjimečné hlavně tím, že se jedná o LTS distribuci, tedy Long Term Support. To znamená, že místo jednoho a půl roku budete dostávat aktualizace tři roky a v server edici dokonce pět let. Je to **první LTS Ubuntu**, které obsahuje Ubuntu Enterprise Cloud a díky tomu, je to snad i první Ubuntu, které dostane firmu Canonical z červených čísel.

Dnes ale bude řeč o desktopové variantě, protože zde jsou změny nejvíce patrné. Pokud jste tzv. poweruser, tak víte, že aktualizací na nové vydání Ubuntu hlavně povýšíte verze jednotlivých balíčků. Změny, o kterých se všude mluví, jsou hlavně o tom, jak bude Ubuntu vypadat po instalaci. Nic vám prakticky nebrání dostat ho tam, kde ho máte nejraději. Nicméně některá z připravených vlastností vám může sednout natolik, že ji začnete používat. Vývojový tým Ubuntu upravuje balíčky tak, aby zapadaly do jednotného prostředí a může se stát, že stejný balíček v Ubuntu a v jiné distribuci může vypadat úplně jinak. Právě toto jednotné prostředí je to, co vidí běžný uživatel, co dělá Ubuntu tak populární a o čem se nejvíce mluví před uvedením nového vydání.

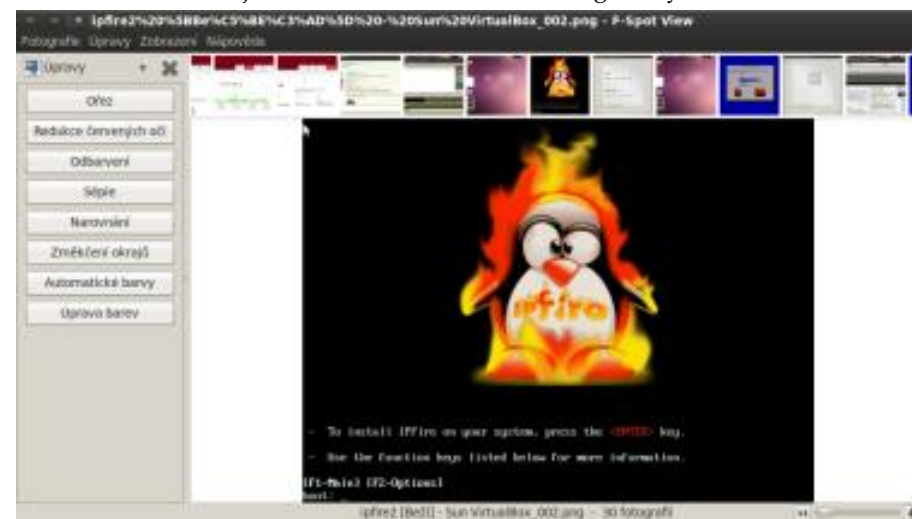
Yahoo jako páka na peněženku Googlu?

Na konci ledna proběhla médii zpráva, že ve Firefoxu bude jako výchozí vyhledávač Yahoo, tedy Bing. Yahoo totiž používá jako backend Bing od Microsoftu. Začátkem dubna ale Canonical otočil a vrátil se **zpět ke Googlu**. Z pohledu nezavěšených si nemůžeme být jisti, proč se Canonical pro tenhle úskok rozhodl, ale s největší pravděpodobností šlo buď o tlak uživatelů, nebo o tlak Canonicalu na Google kvůli penězům. Jedním zdrojem příjmů Canonicalu je i vyhledávací políčko Firefoxu a když je možnost, tak proč nebrat. Během posledních šesti měsíců byly komunitou zpochybněny demokratické úmysly ve vývoji Ubuntu a Mark Shuttleworth **to dokonce potvrdil**, proto je pravděpodobnější druhá možnost vyhlášení peněz než tlak uživatelů.

Žádný GIMP, ale lepší F-spot

Druhá kontroverzní změna během vývoje bylo **odstranění GIMPU** z instalačního média, a ta se dostala i do stabilní verze. Někteří uživatelé z toho udělali větší

rybu než ve skutečnosti je, protože v repozitářích GIMP samozřejmě zůstal. Na druhou stranu byl vylepšen F-spot natolik, že běžné operace s fotkami a obrázky jsou otázkou jednoho kliknutí. Snad jen trochu zapracovat na vzhledu. Odstranit GIMP se vývojáři rozhodli, protože CD médium, na kterém se Ubuntu distribuované, není nafukovací a bylo potřeba uvolnit místo pro jiné programy. Balíček GIMPU má velikost 14 MB, nemluvě o závislostech. Místo něj Ubuntu získalo video editor PiTiVi, jehož balíček má 2,5 MB, a hru gbrainy, která má 1,4 MB.

Tlačítka titulku okna vlevo

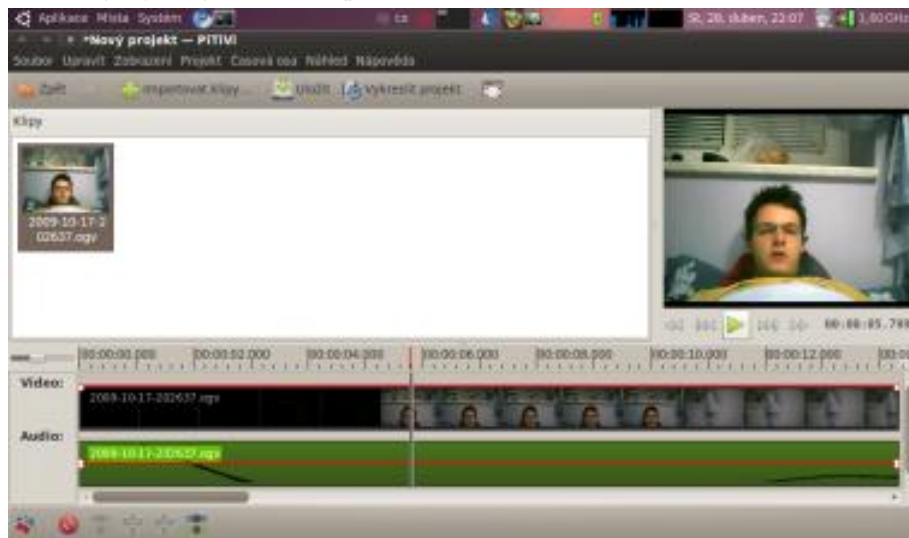
Třetí a také poslední kontroverzní změnou je umístění ovládacích prvků titulku okna do jeho levé části. Takové ovládání je známé třeba z Mac OS X. V prvních týdnech jsem měl velké problémy a bojoval jsem, i když se během vývoje změnilo pořadí tlačítek. Zavření okna totiž bylo třetí a později se přesunulo na první pozici. Moje lenost nakonec vyhrála a na nové umístění jsem si zvykl. Nevnímám to ani jako krok vpřed ani jako krok zpět, spíš jako krok, bez kterého bych se obešel. Absence ovládacích prvků vlevo mi také dávala pocit, že okno pokračuje ještě za okraj monitoru, i když to tak nebylo.

O novém Ubuntu mluvil **Vojtěch Trefný** na letošní konferenci LinuxExpo. Zmínil tam i přesun tlačítek na levou stranu a máme spolu na věc podobný názor: "Hodně se o něm hovoří, ale myslím, že se zbytečně přeceňuje. Není to tak zásadní změna a hlavně se dá velmi jednoduše přepnout zpět."

Na vrácení tlačítek zpět vpravo můžete použít návod na hubpages.com nebo třeba **Ubuntu Tweak**.

PiTiVi

PiTiVi je nelineární video editor pro domácí použití. Je ideální pro domácí použití jako jsou třeba nějaké „vzácné“ okamžiky zachycené mobilním telefonem. Většinou taková videa zamíří na YouTube apod. V komunitě panuje názor, že jeho místo se měl dostat spíše **video editor OpenShot**, který je velmi aktivně vyvíjen a další vývojáři by mu hodně pomohli.

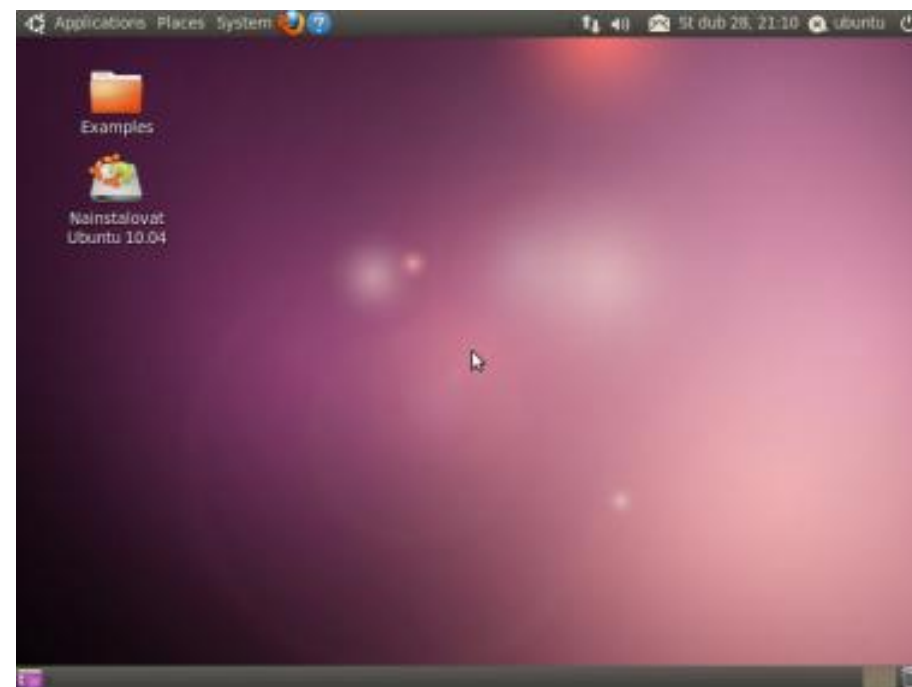

Nový vzhled

O vzhledu toho bylo **napsáno hodně** a jelikož je Lucid Lynx prvním Ubuntu bez tématu Human, není se čemu divit. Barevné schéma jde spíše k černé s nádechem fialové. Fialová je také logovací obrazovka a splash screen. Až na volbu pozadí, které mi v novém Ubuntu rozhodně nesedí a které tam prostě nepatří, beru nový vzhled jako krok k lepšímu. Pozadí si samozřejmě můžete změnit a třeba vám sedne některé z jiných připravených. Stejně to je i ostatními grafickými prvky.

Screenshots jsou malinko upravené, protože jsem systém nějaký čas používal. Tady je screenshot, jak vypadá Ubuntu 10.04 během instalace i po instalaci.

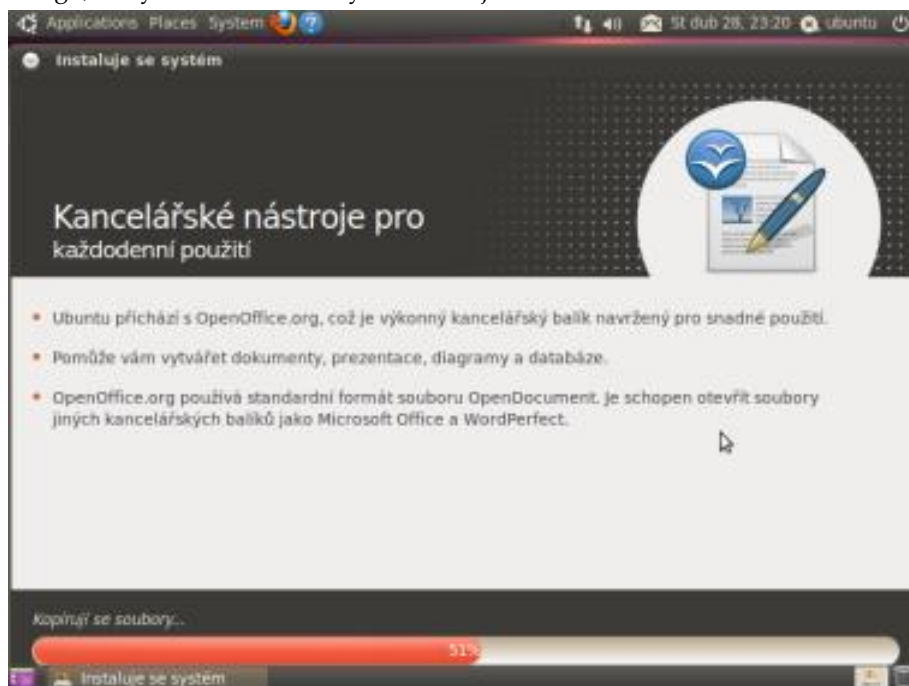

Ke změnám došlo i u loga. Vypadá teď moderněji a má svůj styl. Klade se větší důraz na samotné slovo „Ubuntu“ než na první pohled nic neříkající kuličky. Další změnou si prošly ikonky programů v traybaru. Jsou mnohem kontrastnější, takže už vám nebude dělat problémy najít, jak je na tom vaše WiFi nebo baterka.

Slovy Vojtěcha Trefného: „Poslední roky tu zmiňují nový vzhled Ubuntu. Ten se slibuje už od verze 8.04, ale při vydání této verze se nic nestalo. Ani následující tři verze. Dlouho ohlašovaná změna přichází až teď.“

Instalátor slideshow

Instalátor verze 9.10 dostal slideshow, která se zobrazovala při instalaci balíčků. Bylo nám vysvětleno co Ubuntu je, jaké má výhody oproti konkurenci a co všechno s ním můžeme dělat. Hlavní témata v 10.04 zůstávají, ale dostávají nový design, který už není tak chudý a více zaujme.

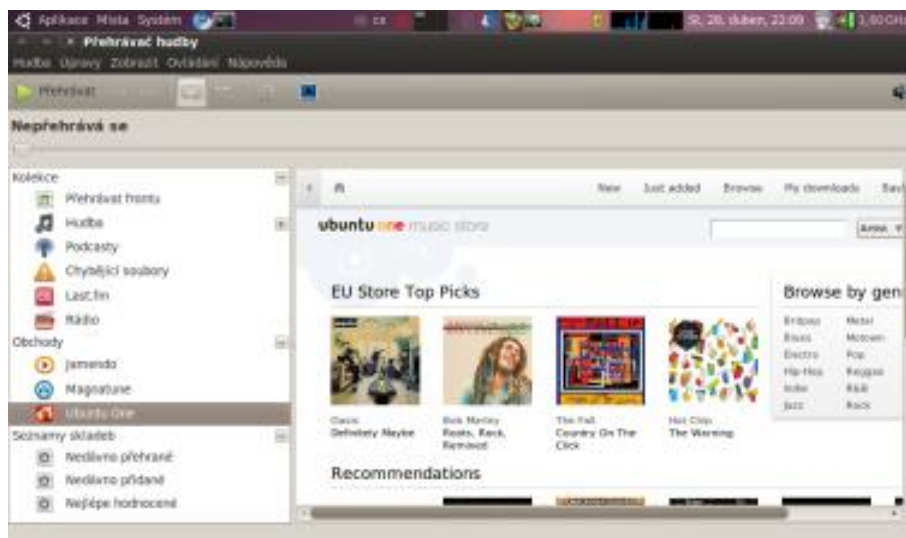
gbrainy

Pokud se při instalaci nudíte a slideshow vás nezaujala, můžete si v desktopové instalaci vyzkoušet **nově zařazenou hru gbrainy**. Jde o test vašich jazykových, matematických, logických a paměťových schopností. Hra je jednoduchá a velmi chytlivá a třeba se vám bude hodit i po instalaci na vašem novém systému, kde bude také přítomna.

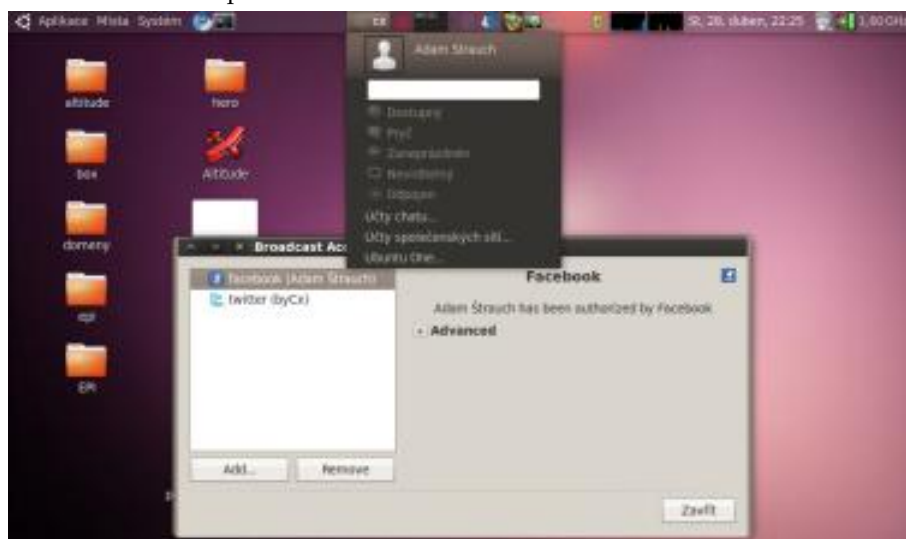
Ubuntu One Music Store

O Ubuntu One Music Store jsme již [vydali obsáhlý článek](#), kde je popsáno všechno co UOMS umí a jak se nakupuje hudba. Je to od Canonicalu velmi dobrý tah, který přiblíží hlavně zahraniční hudbu svým uživatelům. UOMS využívá [služeb 7digital](#), což ho také v ledasčem omezuje, hlavně v nedostupnosti některých zajímavých informací o interpretech i albech. Toho bychom se ale třeba mohli dočkat v dalších verzích. Přeci jen je to novinka.

Sociální sítě

Dnešní svět spojují sociální sítě. Bez nich bychom nevěděli spousty věcí o svých přátelích, u některých ani jestli jsou ještě naživu. Lucid Lynx vám pomůže udržet v sociálních sítích pořádek. Do jeho prostředí byl integrován **gwibber**, tedy klient pro sociální sítě. Můžete ho nyní spravovat stejně jako třeba poštu nebo IM komunikaci, resp. účty na sociálních sítích budou k dispozici ve stejném menu jako právě pošta a IM komunikace. Sociální sítě nám tu začínají děsivě nahrazovat jak IM, tak e-mail, a to hlavně při neoficiální komunikaci s naším okolím. Jedná se tedy o logický krok ze strany Canonicalu. Pro uživatele to znamená, že pro každou sociální síť nebudete muset používat zvláštního klienta.

Osobní zkušenosti na Asus Eee

Ubuntu instaluji vždy, když se dostane vývoj ke třetí či čtvrté alpha verzi, takže si užívám takové ty poslední záchvěvy aktualizací jednotlivých balíčků. Občas aktualizace zahýbe i s rozhraním. Každopádně bylo Ubuntu 10.04 po celou dobu použitelné. Jediné problémy jsem měl s padajícím ukazatelem baterky a nefunkujícím IDE Eclipse. To vyřešila výměna Javy z jednoho repozitáře a trocha času. Byl to aktivně řešený bug, který nepostihl pouze mě. Byl jsem připravený na to, že mě změny v balíčcích nechají v terénu bez systému a pokaždé jsem měl v kapse flashku s instalátorem, ale nikdy nebyla potřeba a musím vývojovému týmu pogratulovat, že se jim podařilo během vývoje udržet systém bootující a ve většině případech fungující.

Společně s novým Ubuntu jsem chtěl zkusit i **souborový systém Btrfs** na skutečná data. Nemůžu říct, že by se mi osvědčilo, resp. nemám tolik statistických údajů, protože jsem ho měl na oddíle, kde jsem nahrál pár dílů seriálů a pak je zase smazal. Vyzkoušel jsem si některé funkce, co Btrfs přináší, ale v Lucid Lynx jsou bohužel starší programy pro správu, které třeba neumožňují odstranění subvoluma. Nakonec jsem tyto vlastnosti vůbec nevyužíval, souborový systém používám stejně dlouho jako Ubuntu 10.04 samotné, žádná data se s ním neztratila a nepocítil jsem ani výraznou ztrátu výkonu. Měl jsem ovšem problém při bootování, kdy se mi boot zastavil na kontrole oddílu právě s Btrfs. To se postupně s vývojem odstranilo.

Co je na první pohled ohromnou změnou, je rychlost bootování. Jestli Ubuntu 9.10 bootovalo rychle, tak 10.04 je pekelně rychlé. Samozřejmě to jde na úkor odezvy systému v první minutě běhu systému. Asi i díky KMS je možné nastartovat X Server prakticky hned po tom co svou práci na bootu udělá jádro a login máte během patnácti sekund před nosem. Co může zpomalit váš boot je hlavně volba souborového systému. Kdybych neměl většinu dat na ReiserFS, volil bych dnes **Ext4**, se kterým je Ubuntu opravdu rychlé.

Integraci sociálních sítí jsem se pokoušel používat, když bylo Ubuntu 10.04 ještě malou alphou. Moc dobře to nefungovalo a nesešel mi ani způsob, jakým je to řešeno. Během vývoje se pak tato funkcionality stabilizovala. Už nepotřebuje všechny systémové prostředky, ale na rozhraní se moc nezpracovalo. Každopádně je to tam a v příští verzi, pokud to vývojáři doladí, to třeba začnu i používat.

Co mě opravdu potěšilo, je mnohem funkčnější Pulseaudio. V Ubuntu 9.10 jsem měl problémy např. s hrou Altitude, která chroptěla jak postřelený bizon. To a i jiné problémy jsou už vyřešeny a já jsem s Pulseaudio naprosto spokojen. Trvalo to snad čtyři vydání.

Pokud u svého notebooku či netbooku s grafickou kartou Intel používáte externí monitor či televizi, asi jste narazili na problém, kdy při přepnutí monitorů došlo jen ke zhasnutí všech zúčastněných monitorů a bylo nutné restartovat X server třeba přes SSH. U klienta nebo na přednášce nic příjemného. Bylo nutné při připojení monitoru restartovat X Server, aby byl externí monitor při nabíhání přítomen. To znamenalo se odhlásit se a přihlásit, což např. na LinuxAltu mnoho lidí nemohlo pochopit. Tento problém je již také minulostí.

Nakonec jedna radostná zpráva pro uživatele VPN. V Lucid Lynx už nebudete muset instalovat balíčky s VPN klientem a budou v něm obsaženy hned po instalaci.

Závěr

Ubuntu 10.04 Lucid Lynx není jen o novinkách v rozhraní, ale hlavně o nových verzích balíčků, resp. jednotlivých programů, které přinášejí nepočítaně novinek a určitě narazíte na něco, o čem se nikde nepsalo. Nové Ubuntu hodnotím hned po změně tapety kladně. Vypadá dobře, funguje v něm, co má, je stabilní, vývoj jde dopředu a sleduje moderní trendy. Stav po instalaci se snaží přizpůsobit běžnému uživateli, takže když Ubuntu instalujete třeba svým rodičům, bude změn v jeho výchozím chování opravdu málo. Během vývoje se vyskytl „vážný“ bug, kdy X Server s GLX 1.4 postupně ukusoval z paměti, až žádná nezbyla. Působení tohoto bugu jsem si vůbec nevšiml a naštěstí **se vše vyřešilo** asi tím nejlepším způsobem pro uživatele.

Ubuntu 10.10 Maverick Meerkat: ještě rychlejší a společenější

Petr Krčmář

Ubuntu 10.10 nás čeká až za půl roku, ale Mark Shuttleworth už teď představil hlavní myšlenky, které by měly provázet celý vývoj. Systém by se měl ještě více zrychlit, měl by obsahovat nové prvky pro spolupráci mezi uživateli a zjednodušit nasazení ve velkých firemních cloudech. Co ještě přinese?

Nový vzhled pro Ubuntu 10.04.

Už několik týdnů je k dispozici nové Ubuntu 10.04, zároveň s jeho vydáním ale okamžitě začala příprava na další vydání, které vyjde 28. října a ponese jméno **Maverick Meerkat**. Mark Shuttleworth nyní na svém blogu zveřejnil informace o tom, kam se bude **koncepte Ubuntu dále ubírat**.

„Přichází čas velkých inovací a změn v linuxovém světě. Díky společným snahám firem Google, Intel, IBM, Canonical, Red Hat, Oracle, Cisco, ARM a dalších, projektů jako Debian, stovkám startupů, desítkám tisíc profesionálů a přispěvatelů, open-source ekosystém stále akceleruje,“ vyzdvihl na začátku svého blogpostu Shuttleworth vývojářskou komunitu, kterou už zdaleka netvoří jen „nadšenci z garáže“.

„Na květnovém Ubuntu Developer Summitu v Belgii budeme mít nové plány pro design, cloud a servery, kte-

ré budou odrážet naše hlavní cíle pro rok 2010. Doplní naše probíhající práce na budování komunity, desktopu, jádra, zajišťování jakosti, nadacích a mobilních technologiích“ – naznačil další obecné plány Mark Shuttleworth.

„Naším novým tématem je ‚lehkost‘ a v příštím cyklu to bude vidět na mnoha úrovních. Stále se zajímáme o netbooky a chceme renovovat uživatelské rozhraní Netbook Edition. Počítače se stávají lehčími a mobilnějšími a my pracujeme na tom, aby byli lidé stále ve spojení, každý den a všude.“ Téma lehkosti už Canonical zdůrazňoval při oznamování **nového vzhledu Ubuntu**.

„Zaměříme se na snadnější a rychlejší práci s webem na všech platformách. Rychlejší boot, rychlejší připojení k síti a rychlejší prohlížení webu,“ to jsou podle Shuttlewortha hlavní prvky, na které se bude vývoj příští verze Ubuntu zaměřovat. „Naším cílem je zajistit, aby Netbook Edition bylo široko daleko nejlepším desktopovým systémem na netboocích, a to jak pro běžné uživatele, tak i pro ty pokročilé.“

Ubuntu se ale nezaměřuje jen na koncové uživatele, chce se také přiblížit těm firemním. „Na druhé straně spektra budeme odstraňovat obtíže při firemním nasazení se zvláštním důrazem na hybridní cloud computing. Ubuntu server je už nyní populární na cloudech jako je EC2 a Rackspace, a teď když Dell podporuje Ubuntu Enterprise Cloud, můžete si vytvořit vlastní úlohy, které běží stejně dobře ve vašem data centru nebo v cloudu,“ rozepsal se Shuttleworth o firemním nasazení Ubuntu. „Zaměříme se na jednodušší budování a správu konfigurací desítek či desítek tisíc počítačů s Ubuntu běžících v cloudu.“

Další porce novinek se týká spolupráce uživatelů. „Nechceme být jen připojeni k Internetu, chceme být také připojeni jeden k druhému. Během uplynulých pěti let jsme všichni přesouvali svá data na web na různé účty a síť. Nastal čas začít sociální síť přesouvat zpět do našeho každodenního života. Naše adresáře a kontakty musejí být sdíleny a synchronizovány tak, abychom měli své informace všude – od mobilních telefonů až po web,“ napsal Mark Shuttleworth do blogu ohledně novinek při práci s uživatelskými daty.

Kromě těchto informací Shuttleworth také odhalil nové jméno příštího Ubuntu 10.10, které se bude jmenovat **Maverick Meerkat**. To bychom mohli přeložit jako „vzpurňá surikata“. Spolu s novým názvem přichází podle Shuttlewortha také velká porce novinek. „Nastal čas změn a my se nebojíme překvapovat lidi smělými posuny, pokud se možnost dramatických zlepšení sama nabízí. Chceme dostat Ubuntu a svobodný software na každé PC, které vyjede z továrny velkého výrobce,“ nastínil Shuttleworth velké plány.

Nové Ubuntu by podle něj mělo být přesným obrazem svého maskota – surikaty. „Surikaty jsou samozřejmě lehké, rychlé a společenské. Už dnes bootujeme velmi rychle, ale chybí poslední krok. Další změny mohou přinést ještě větší rychlost pro všechny aplikace. Od začátku jsme také společenější, ale můžeme být propojeni ještě těsněji a přinést sociální rysy do dalších aplikací,“ uzavírá svou vizi Shuttleworth.

Zdá se tedy, že Canonical i Mark Shuttleworth mají jasnou představu o tom, kam by se mělo Ubuntu posouvat. Ačkoliv se již několik let jedná o **nejpoužívanější desktopovou distribuci**, stále je co zlepšovat a kam posouvat hranice.

Ubuntu One Music Store: nakupujeme hudbu v Ubuntu 10.04

Adam Štrauch

Výraznou novinkou v Ubuntu 10.04 alias Lucid Lynx je plugin do přehrávače Rhythmbox, který uživatelům umožní pohodlně nakupovat hudbu v obchodě 7digital. Je to tedy alternativa k iTunes ve svobodnější formě. Platby se provádí přes PayPal a za své peníze dostanete skladby bez obtěžujícího DRM.

Dlouhá léta nám společnosti chrlící desítky tisíc CD médií ročně namlouvaly, že uživatelé sdílejí hudební obsah kvůli jeho ceně, a tudíž to označovaly a stále označují za krádež. Když pozice Internetu posílila v některých státech až tak vysoko, že k němu má přístup přes polovina obyvatelstva, začaly se objevovat služby podobné iTunes, které sebraly argumentům s cenou půdu pod nohama. Najednou tu byla služba, která se postarala o to, co do té doby nabízel jen BitTorrent či jiné obsahové sítě, a dokonce v ní byli uživatelé ochotni nechávat peníze. Čtyřmi hlavními body, které změkčí běžného uživatele natolik, že za hudbu zaplatí, jsou:

- Pohodlné uživatelské rozhraní
- PohoRychlý výběr hudebního interpreta nebo stylu hudby
- PohoJednoduchá platba
- PohoOkamžitý poslech

Doba CD médií nebo by se dalo říci čehokoli, co můžeme svírat v ruce a obsahuje to hudbu, je tu držena stále menším množstvím zákazníků. Osobně si v dnešní době nedokážu představit, že bych slyšel v rádiu nějakou písničku a pak šel hledat po obchodech, jestli ji tam náhodou nemají v nějakém regálu na CD.

Doba pokročila, a nyní když slyším novou skladbu v rádiu, spustím si na telefonu rychle Shazam, nechám ho zjistit, o co se jedná, pak přejdu do nějakého online obchodu, napíšu do vyhledávání, co mi řekl Shazam a během pěti minut můžu poslouchat celé nové album nebo jen ty skladby, které se mi líbí.

iTunes se o tohle úspěšně snaží již devět let a vcelku se mu to daří. Nicméně ho má pod křídly firma Apple a ta je známa velmi striktními podmínkami, ať už jde o samotnou hudbu, nebo o spolupráci s ne-Apple zařízeními.

Ubuntu je přeci jen mnohem otevřenější a svůj obchodní plán staví na jiných věcech, než je budování kolejí pro uživatele. V takovém duchu je vytvořen i **Ubuntu One Music Store**, který konečně přináší alternativu k iTunes nativně v Ubuntu.

Jak Ubuntu One Music Store funguje

Ubuntu One Music Store je služba, která spojuje **Ubuntu One** a **elektronický obchod 7digital**. Ten na staženou hudbu neaplikuje žádné DRM, takže zakoupenou hudbu můžete poslouchat, kde chcete.

Samotné zakoupení funguje tak, že si najdete interpreta, který vám vyhovuje, a do košíku naskládáte jeho písničky či alba. Když kliknete na „Checkout“, dostanete se na stránku pro platby, kde je na výběr buď platba kartou, nebo přes PayPal.

Skladby, které jste si zakoupili, se začnou stahovat do vašeho Ubuntu One disku a máte je pak k dispozici na všech počítačích, které používáte. Ke skladbám je stejný přístup jako pro ostatní soubory v Ubuntu One, tedy i z webového rozhraní. Navíc je najdete také v samotném Rhythmboxu v sekci Hudba. Stažené skladby jsou ve formátu mp3.

Vývojáři se hlavně zaměřovali na funkční stránku, takže hudbu si objednáte, zaplatíte a poslechnete, nicméně oproti jiným službám zde chybí určitá přidaná hodnota jako třeba texty ke skladbám, informace o autorovi nebo o albu, komentáře a hodnocení od uživatelů. V momentální podobě je Ubuntu One vhodné, jen když víte, co přesně chcete koupit. V tomto ohledu zaostává i 7digital.

Jdeme nakupovat

Při spuštění Rhythmboxu není potřeba nic nějak zvlášť nastavovat a můžeme přejít rovnou na položku Ubuntu One v sekci Obchody.

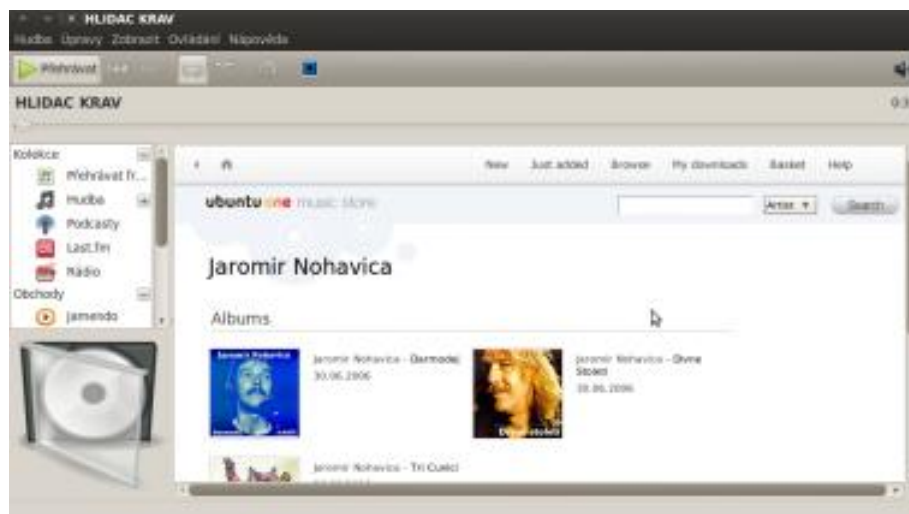

V hlavní části okna se pak objeví seznam doporučených alb, populárních alb a několik kategorií. V horní liště můžete přejít do seznamu stažených položek, novinek, aktuálně přidávaných položek, košíku a nápovědy. Je možné zde přejít na stránky 7digital, ale pak už jsem nenašel cestu zpět bez opětovného spuštění přehrávače.

Aplikace vypadá jako běžný webový e-shop a uživatel by se v ní neměl ztratit. Bohužel zatím neobsahuje češtinu. Vzhled aplikace je podobný jako u webového Ubuntu One. Pokud jste ještě předtím Ubuntu One nepoužívali, nebo jste s ním nepracovali na aktuálním počítači, tak vás aplikace požádá o přihlášení/registraci do Launchpadu a případně ještě povolení aktuálnímu počítači k přístupu k Ubuntu One. Bez toho si Ubuntu One Music Store neužijete.

Zkusíme si tedy zakoupit nějakou skladbu a začneme jejím hledáním, které je asi nejpřímější cestou k cíli. Pokud nevíte, co přesně za interpreta nebo album chcete, je lepší využít nějaké jiné služby jako třeba Last.fm.

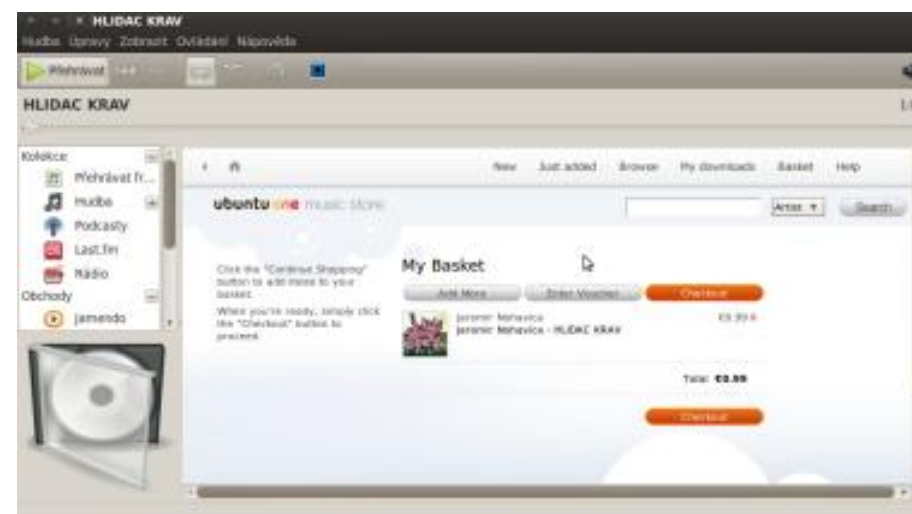
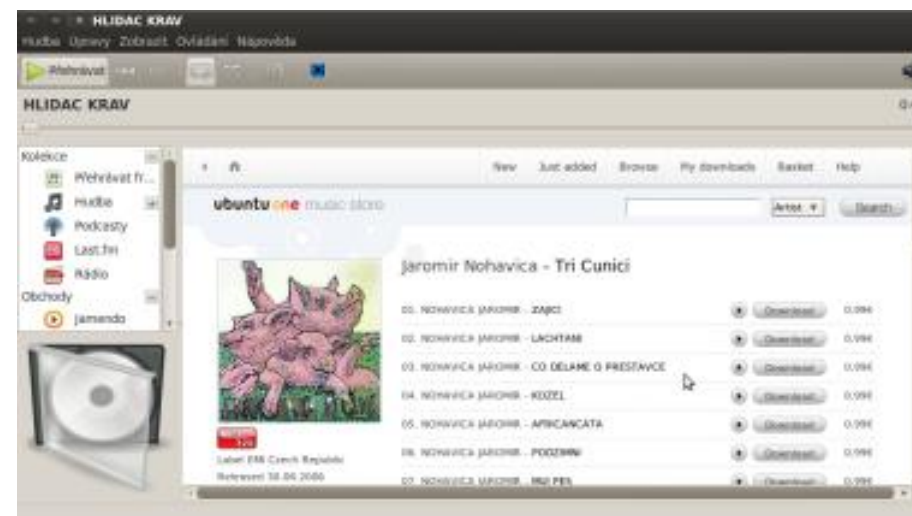
Rozhodl jsem se, že chci stáhnout nějakou skladbu od Jaromíra Nohavici. Po zadání „Jaromír Nohavica“ do hledání se objeví všechna alba, která 7digital může prodávat.

Po kliknutí na kterékoli album si můžete buď zakoupit jednotlivé skladby zvlášť, nebo rovnou celé album. Pokud nejste rozhodnutí, kterou skladbu chcete a kterou ne, tak si můžete pustit jejich ukázky. Délka ukázek je jedna minuta.

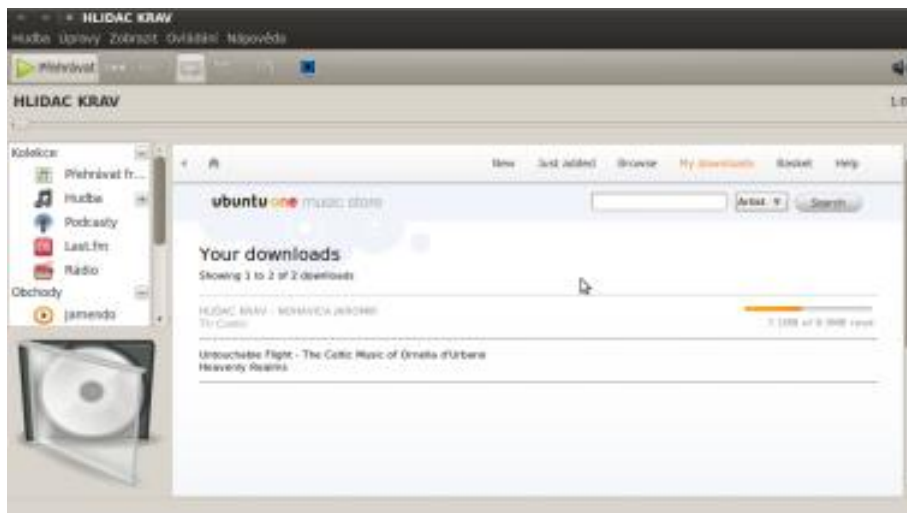
Cena za jednotlivé skladby se pohybuje od 0.79 EUR do 0.99 EUR. Jelikož jsem neviděl všechna alba, co jsou k dispozici, tak je možné, že se někde mohou ceny lišit. Platit jednotlivé skladby se rozhodně nevyplácí, protože někde se cena jedné skladby pohybuje na dvojnásobku toho, co byste měli, kdybyste si koupili celé album. Celé album seženete v průměru od pěti do deseti EUR, a to i za alba, kde na-

jdete 22 skladeb. I když na naše poměry není cena nějak nízká, tak možnost přehrát zakoupenou hudbu v telefonu, desktopu i notebooku dokáže tuto nevýhodu vyrovnat.

Když se rozhodneme skladbu nebo album zakoupit, přidá se nám do košíku a nic nám nebrání pokračovat ve výběru jiných interpretů. Pokud jsme u konce, je čas platit. V takovém případě klikneme v menu na Basket, prohlédneme si, případně upravíme, co jsme si vybrali a klikneme na Checkout. Jak už jsem psal, zde

je na výběr platba kartou nebo PayPal. Osobně preferuji platbu PayPal, protože zadávání čísla karty na požádání. O všech věcech spojených s platbou dostanete e-mail.

Po zaplacení se zakoupené položky začnou stahovat na váš Ubuntu One disk. Stav kopírování je vidět v My Downloads. Po skončení stahování vám již nic nebrání začít s přehráváním.

Závěrečné shrnutí a zhodnocení

První zprávy o Ubuntu One Music Store se objevily **na konci minulého roku**. Za tu dobu se vývojářům podařilo vytvořit funkční aplikaci. Uživatelské rozhraní je pohodlné a ladí s ostatními Ubuntu One službami. Během používání se mi občas stalo, že se Rhythmbox na chvíli odmlčel. Jednou se dokonce již z takového stavu neprobudil a bylo potřeba ho odstřelit. Berte ovšem na vědomí, že recenzuji vývojovou verzi a do stabilní vydání zbývá ještě 28 dní. Mnoho chyb, i ty, na které jsem nenarazil, mohou ještě zmizet. Jako větší nedostatek vidím absenci komunitních funkcí, o kterých jsem psal, a to hlavně hodnocení a komentáře uživatelů. Zatím je Ubuntu One tak dobré jako služba, na které stojí, tedy 7digital. Musíme ji také brát jako program, který před pár měsíci ještě neexistoval, a stejně jako ostatní části Ubuntu, i tahle se bude dál vyvíjet.

Konference LinuxAlt 2010 hledá přednášející a témata

Realizační tým sdružení **Linux v Brně** oznamuje, že pro vás společně s partnery připraví v prvním listopadovém víkendu – **6. a 7. listopadu 2010** – již páté pokračování brněnské linuxové konference.

Vyhlašujeme tedy **Call for Papers** (hledání přednášejících a námětů). Pokud si myslíte, že můžete přispět něčím, co zaujme ostatní uživatele Linuxu a OSS obecně, jste přesně ten, kterého hledáme! **Napište nám!** Slibujeme atraktivní prostory **FIT VUT v Brně**, setkání se spoustou zajímavých lidí a další zlepšení vycházející z ohlasů minulých ročníků.

Zaměření konference čili oficiální část

Pokud máte zkušenosti s kteroukoli oblastí, kde je možné open source software využít, budete rozhodně vítáni. Přednášky by měly být především živé a plné ukázek konkrétních postupů. Nabízíme vám několik možných témat k inspiraci, nejsou to ale jediná témata, nabídněte své vlastní!

1. Digitální fotografie: katalogizace, úpravy, prezentace, tisk
2. Zvuk a video: multimediální centra, nahrávání, konverze, přehrávání, efekty, streaming, authoring a další
3. Grafika: vektorová nebo bitmapová grafika, zajímavé editory a efekty
4. Programování: IDE pod Linuxem, moderní technologie, moderní IPC
5. Kancelář na Linuxu: komunikace s ostatními, vedení agendy, formuláře, el. podpis
6. Bezpečnost dat: šifrování, zálohování, správa verzí
7. Linuxová řešení v praxi: zkušenosti s praktickým nasazením, zajímavé aplikace, terminály
8. Otevřené formáty a protokoly: které to jsou, co umí, a proč je dobré je používat.
9. Nejen Linuxem živ jest člověk: aneb co se děje ve světě BSD, OpenSolaris nebo jiných zajímavých operačních systémů.

Harmonogram

31. srpna 2010	Konečné datum dodání návrhů přihlášek pro lektory.
30. září 2010	Konec veřejného hlasování o přednáškách.
16. října 2010	Zveřejnění programu konference.
30. října 2010	Termín pro odevzdání textů do sborníku a kompletních dokumentů k přednáškám.
6. a 7. listopadu 2010	Konání konference.

Call for Papers (hledání přednášejících)

Přihlášky

Pokud máte zájem o vystoupení na konferenci LinuxAlt, zašlete abstrakt své přednášky na prednasky@linuxalt.cz, kde v několika větách stručně nastiňte **téma**, stručný bodový **obsah** pro zařazení do programu, předpokládanou **délku** a **zaměření** příspěvku (pro začátečníky, odborníky, vývojáře, administrátory). Abstrakt nepodceňujte, jelikož je opět v plánu udělat hlasování o nejžádanější přednášky, měl by váš abstrakt co nejpřesněji vystihovat to, na co se lidé mohou těšit.

Délka příspěvků

Přednášky se budou konat v hodinových blocích (50 minut přednáška, 10 minut přestávka), blok je možno rozdělit na dvě 25 minutové přednášky se souvisejícími tématy, nebo spojit v dvojblok o 100 minutách. V čase přednášky počítejte i s pár minutami na dotazy.

Záznam přednášek

Z konference bude opět pořízen audiovizuální záznam, který bude volně dostupný ke stažení z internetu. Z celé akce bude nakonec sestaveno DVD s vlastním ISBN, bude obsahovat jak záznamy z přednášek, tak i ostatní materiály, pokud je jejich autoři poskytnou. Vyhrazujeme si právo zveřejnit materiály a záznam přednášek pod svobodnou licencí. Preferované prezentační formáty dat jsou odf a pdf, ovšem je vhodné zveřejnit i případný zdrojový dokument (např. TeX).

Call for Sponsors (hledání sponzorů)

Konference je nezisková. Většinu nákladů tvoří cestovné, ubytování a strava pro lektory a pořadatele. Uvítáme proto vaše dary i sponzoring. Své nabídky a požadavky můžete posílat na e-mail info@linuxalt.cz.

Sdružení CZ.NIC pořádá třetí ročník konference o Internetu a internetových technologiích

Praha, 13. května 2010 – Na začátku příštího měsíce (7. a 8. června) se v Národní technické knihovně v pražských Dejvicích uskuteční již třetí ročník odborné konference s názvem Internet a Technologie 10. Setkání českých specialistů z oblasti Internetu a internetových technologií organizuje sdružení CZ.NIC, správce české domény nejvyšší úrovně . CZ. Příspěvky a diskuze se budou věnovat aktuálním tématům internetového světa, například DNS (podpis kořenové zóny, DNSSEC), doménové bezpečnosti nebo open source. Hlavní pozornost organizátorů si tentokrát zasloužila témata spojená s protokolem IPv6.

„Protože chceme internetovým tématům věnovat více času a prostoru, rozhodli jsme se letos uspořádat naši konferenci ve dvou dnech. Zájemce z řad internetové komunity, novinářů a studentů bych rád upozornil především na diskusi věnovanou IPv6. Ve dvou blocích chceme představit jak odborné prezentace, tak zkušenosti firem a názory odborníků z praxe. Zajímavá bude jistě panelová diskuse, v níž vystoupí mimo jiné zástupce největšího českého poskytovatele internetových služeb (Seznam.cz), největšího českého ISP (Telefónica O2) nebo vedoucí oddělení integrace z Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky. Pozornost si ale jistě zaslouží i jiné přednášky. Z nich bych vybral například příspěvek kolegy Ondřeje Surého, který bude mluvit o podepisování kořenové zóny technologií DNSSEC,“ sdělil **Ondřej Filip**, výkonný ředitel sdružení CZ.NIC.

Kontakt pro média:

Vilém Sládek
Specialista komunikace
CZ.NIC, z.s.p.o.
Tel.: + 420 222 745 117
GSM: + 420 739 452 919
E-mail: vilem.sladek@nic.cz

Zuzana Záhorová
Key Account Manager
PRAM Consulting s.r.o.
Tel: +420 224 913 003
GSM: +420 603 189 570
E-mail: zuzana.zahorova@pram.cz

O sdružení CZ.NIC, z. s. p. o.

Zájmové sdružení právnických osob CZ.NIC bylo založeno předními poskytovateli internetových služeb v roce 1998 a nyní má již 69 členů. Hlavní činností sdružení je provozování registru doménových jmen.CZ a 0.2.4.e164.arpa (ENUM), zabezpečování provozu domény nejvyšší úrovně CZ a osvěta v oblasti doménových jmen. V současné době se sdružení intenzivně věnuje rozšiřování technologie DNSSEC, rozvoji systému správy domén a podpoře nových technologií a projektů prospěšných pro internetovou infrastrukturu v České republice. CZ.NIC je členem sdružení EURid, spravující evropskou doménu EU, a dalších obdobně zaměřených mezinárodních společností (CENTR, ccNSO a další). Více informací o sdružení CZ.NIC najdete na internetové adrese www.nic.cz.

V průběhu prvního dne konference Internet a Technologie 10 proběhne také vyhlášení výsledků pátého ročníku ankety Czech Open Source 2010, kterou již tradičně pořádá odborný informační server Root.cz. Slavnostní vyhlášení celkového vítěze se v Národní technické knihovně uskuteční v pondělí 7. června v 17:20 hodin.

Stejně jako v loňském roce bude i letos konference Internet a Technologie 10 streamovaná. Zájemci ji tak budou moci opět sledovat na stránkách www.nic.cz/it10/ a nově po oba dva dny i na webu hlavního mediálního partnera serveru Root.cz.

Více informací o konferenci Internet a Technologie 10 včetně programu, přednášejících a registračního formuláře najdou zájemci na internetové adrese www.nic.cz/it10/. Mediálními partnery konference jsou letos servery Root.cz (hlavní mediální partner), Lupa.cz, Zdroják.cz, Linuxexpres.cz, měsíčník openMagazín a Český rozhlas Leonardo.

Podpořte Liberix a jeho konkrétní aktivity

Liberix, o.p.s. aktivně prosazuje volně šiřitelný software, organizuje vzdělávací akce, spravuje obsah webových portálů, vydává tento elektronický časopis, překládá software a zapojuje se do mnoha různých aktivit. Mnohé činnosti vykonávají dobrovolníci, některé činnosti je ale vhodné zaplatit, protože také v neziskovém sektoru jsou finance důležitým motivačním prostředkem. Hledáme proto dárcce a mecenáše.

Podpořte nás finančním darem

Obracíme se na vás s prosbou: *Podpořte naše aktivity finančně.* Peníze jsou univerzální pomoc a my je také potřebujeme. Vítejte podporu v jakékoliv výši, protože nám umožňuje realizovat některý z našich cílů. Dary přijímáme na následujícím transparentním účtu:

- **2100055120/2010** (FIO) – [online náhled na účet](#)

Uvádíme aktuální seznam činností, které financujeme z darů a zisku. Pokud vás zajímají další informace, [neváhejte se nás zeptat.](#)

- odměna za redakční práce – příprava openMagazinu
- odměna za korektury – články na našich webech
- honoráře autorům za články na našich webech
- odměny za grafické práce

Aktivity obecně prospěšné společnosti směřují k naplnění cílů hlavní činnosti, nikoliv k vytváření zisku. Pokud bude (např. prostřednictvím doplňkových činností) vytvořen zisk, ze zákona musí být použit ve prospěch plnění hlavních činností. Dary tedy použijeme výhradně na financování našich hlavních aktivit. Doporučujeme vám k přečtení dokument [Zakládací listina společnosti](#) (PDF; 1,8 MB).

.....
Rádi vám vystavíme doklad o poskytnutí daru, kontaktujte nás, prosím. Každý dárcce bude uveden na stránce [Pomáhají nám.](#)
 .....

Začněte odebírat newsletter – informace z Liberixu

Liberix, o.p.s., připravil pro své partnery, spolupracovníky, fanoušky a další zájemce nový informační servis. Přihlaste se k odběru newsletteru a nechte si pravidelně zasílat informace o dění ve společnosti, jejich úspěších, plánech či potřebách. Newsletter bude také informovat o nových vydáních elektronického openMagazinu.

Jak se přihlásit

Registrovat se můžete na stránce <http://newsletter.liberix.cz/register.php>. V současné době obsahuje newsletter následující skupiny:

- *Děni v Liberixu* – každé druhé úterý, počátek 1.12.2009
- *openMagazin* – jakmile bude dostupné nové vydání

Každá z nich bude příjemcem jiných informací, pokud máte zájem dostávat maximum, vyberte všechny skupiny (stiskněte klávesu Ctrl a klikněte na skupiny myší). Po vyplnění formuláře vám přijde potvrzovací e-mail, klepněte prosím na odkaz, který je v něm uvedený – jinak nebude vaše přihlášení funkční.

Jak se odhlásit

V každém e-mailu bude odkaz na odhlášení. Odhlášení je celkové, tedy ze všech skupin.

Jak změnit skupiny

Pokud chcete přidat nebo ubrat tematickou skupinu, napište nám prosím na adresu info@liberix.cz, a to z adresy, která je přihlášená pro příjem newsletteru. Skupiny vám nastavíme podle vašeho přání.

.....
Napište nám, prosím, jak bychom měli službu vylepšit, o jaké informace máte zájem, v jakém formátu bychom měli newsletter zasílat apod. Děkujeme!
 .....

Internetové jazykové kurzy pro nevidomé žáky

Cílem projektu je **modernizovat** výuku cizích jazyků pro zrakově postižené vytvořením nových jazykových modulů. Děti se zrakovým hendikepem se tak mohou **lépe učit** vybrané jazyky: angličtinu, němčinu, španělštinu a italštinu.

V současnosti jsou výukové texty všech modulů k dispozici v cizích jazycích a češtině. Textové informace i zvukové nahrávky jsou vkládány do výukového systému. Probíhá **optimální nastavení** softwaru a připravuje se **metodika** pro používání celého systému. **Další fází** bude testování a školení lektorů (podzim 2010).

Řešitel projektu

Partner projektu

Základní škola prof. V. Vejdovského
náměstí Přemysla Otakara 777
784 01 Litovel

Informace o projektu najdete na adrese ec3.liberix.cz

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁNÍ